

BYROKRATIA: TAAKKA
Velvoitteiden määrä, sanktiot, palvelut vs. organisaatiot ("yksi luukku")

EDUNVALVONTA: NUORET
Nuorten erityiset tarpeet ja haasteet, omat vaikutusmahdollisuudet, nuoret päättämässä nuorten asioista

IDEOINTI: NÄKÖALOJA
Mahdollisuuksia esille ja näkyviksi, uusia avauksia, "ristipölytystä"; kartoitukset, ideakilpailut, messut yms.

ILMAPIIRI: KANNUSTUS
Kannustusta, arvostusta, positiivisuutta, sekä menestymisen että epäonnistumisen sallimista

INFRASTRUKTUURI: PERUSTA
Tie- ja tietoliikenneyhteydet kunnossa, peruspalvelut olemassa ja saavutettavissa, toimittoloja

JATKAJAKSI: MAHDOLLISUUS
Paljon eläköityviä yrittäjiä, jatkajan pestejä tarjolla; yrityskaupat, sukupolvenvaihdokset

KOKEILEMINEN: MAHDOLLISTA
Pieni riski, (työ)kokemuksen saaminen, jatkuva oppiminen; NY-yritys, 4H-yritys, opiskelija-yritykset, hankkeet

KOULUTUS: PAINOTUS
Yrittäjyysopetuksen määrän lisääminen kaikilla koulutusasteilla, sisällyttäminen myös muihin oppiaineisiin

KOULUTUS: SISÄLLÖT
Parempia yrittäjävalmiuksia yrittäjyysopetuksella: taloustaidot, vuorovaikutustaidot, suunnittelutaidot yms.

KYNNYS: MATALA
Alhaisempi aloituskynnys yrittäjyyspolulle: kevytyritys, tiimiyritys, osuuskuntaryritys, osa-aikaryritys, kesätyö

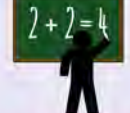
MARKKINAT: PÄÄSY
Aloittavan yrittäjän pääsy markkinoille, suurten toimijoiden ylivalta, kilpailuehdot, julkiset hankinnat

MENTOROINTI: MAHDOLLISUUS
Kokoneiden neuvot, tuki ja kumppanuus: mentorit, kummit yms.

MOTIVAATIO: SELVILLÄ
Oman motivaation laadun ja riittävyyden arviointi, asenne, valmiudet; itsearviointi, opo, testit yms.

NEUVONTA: TIETO
Tärkeät asiat kuntoon, myös riskit esille, nuorten ehdoilla ja tavoilla, saatavuus ja saavutettavuus

SOSIAALITURVA: PERUSTA
Edu suhteessa maksuihin, sosiaaliturvan kattavuus, työttömyysturvan saatavuus, nopeus

TUKI JA RAHOITUS: ALKU
Alkupääoma kasaan, riski pienemmäksi, toimeentulo varmemmaksi, kannustin

TUTUSTUMINEN: HENKILÖKOHTAISESTI
Yritysvierailut, yrittäjävierailut, kesätyömahdollisuudet, TET-jaksot, job shadowing, työpajat

VERKOSTOT: PÄÄSY
Vertaistukea, apua, neuvoja, yhteistyötä, työnjakoa, keskusteluja ja sparrausta

VIESTINTÄ: ESIMERKIT
Rohkaisevia tarinoita erilaisista onnistumisista

VIESTINTÄ: TAVAT
Yrittämisen mahdollisuuksista kertominen nuorten kielellä ja välineillä

Tuomas Kuhmonen

NUORTEN YRITTÄJYYSPOLUT

Tuomas Kuhmonen
Tutkimusjohtaja
Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto
tuomas.kuhmonen(a)utu.fi

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Copyright © 2020 Kirjoittaja & Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto

ISBN 978-952-249-541-9 (painettu)
ISBN 978-952-249-542-6 (pdf)
ISSN 1797-1322

Julkaistu verkossa: <https://www.utupub.fi>

TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUS
Turun kauppakorkeakoulu
20014 TURUN YLIOPISTO

Turku: Rehtorinpellonkatu 3, 20500 TURKU
Helsinki: Korkeavuorenkatu 25 A 2, 00130 HELSINKI
Tampere: Åkerlundinkatu 2, 33100 TAMPERE

www.utu.fi/tutu
tutu-info@utu.fi

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	4
1. JOHDANTO	6
1.1. Tausta ja tavoite	6
1.2. Raportin sisältö.....	7
2. AINEISTOT JA MENETELMÄT	8
3. NUORTEN YRITTÄJYYS TILASTOISSA JA TULEVAISUUDENUNELMISSA	11
3.1. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.....	11
3.2. Yrittäjyys nuorten tulevaisuudenunelmissa	26
4. MITEN NUORET PÄÄSEVÄT YRITTÄJYYSPOLULLE JA PYSTYVÄT ETENEMÄÄN SILLÄ?	37
4.1. Nuorten yrittäjien kokemuksia.....	37
4.2. Sidosryhmien näkemyksiä.....	45
5. MITEN NUORTEN YRITTÄJYYTTÄ VOITAIISIIN EDISTÄÄ ERILAISILLA ALUEILLA?.....	56
5.1. Kuntakentän havaintoja ja näkemyksiä	56
5.2. Arviointityöpajojen tuotoksia	73
6. MILLAISIA PUITTEITA TULEVAISUUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ LUO NUORTEN YRITTÄJYYDELLE?	87
7. NUORTEN YRITTÄJYYDEN POLITIIKKA- JA TOIMENPIDEOHJELMA	89
LÄHDELUETTELO	99
LIITE: Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelman kortit ("NUPO-kortit")	101

ESIPUHE

Tässä tutkimuksessa pureudutaan nuorten aikuisten yrittäjyyspolkuihin monesta eri näkökulmasta. Tutkimuksessa tarkastellaan yrittäjyyspolun alkua ja sillä etenemistä, yrittäjäaktiivisuuden tason ja kehityksen syitä ja edistämiskeinoja sekä alueiden välisiä eroja. Tutkimus perustuu useisiin eri aineistoihin: tilastoihin, kyselyihin, haastatteluihin ja työpajoihin. Aineistojen tulokset ovat samansuuntaisia. Yrittäjyyden taustalla on toimintaympäristöstä kumpuavaa pakkoa ja mahdollisuuksien imua. Yrittäjyyspolulle lähtemisessä tärkeitä ovat mielikuvat, esimerkit, kannustava ilmapiiri ja osaaminen. Yrittäjyyskasvatus, tutustuminen ja kokeileminen sekä neuvonta ovat tärkeitä keinoja nuorten yrittäjäaktiivisuuden edistämiseksi.

Tutkimus kertoo myös maailman muutoksesta. Perinteisiä yrittäjyyspolitiikan keinoja ovat olleet muun muassa toimitilojen tarjoaminen ja infrastruktuurin kehittäminen, tuen ja rahoituksen tarjoaminen, byrokratian ja verotuksen keventäminen ja sosiaaliturvan parantaminen. Tässä tutkimuksessa näiden keinojen vaikuttavuus nuorten yrittäjyyden edistämiseksi näyttää marginaalisena. Vaikuttavina keinoina pidetään muun muassa yrittäjyyskasvatusta, esimerkkejä ja malleja tarjoavaa positiivista viestintää, matalan kynnyksen henkilökohtaista neuvontaa ja mentorointia, kannustavaa ilmapiiriä sekä tutustumis- ja kokeilumahdollisuuksia. Voidaan sanoa, että tällaisen yrittäjyyspolitiikan keskiössä eivät ole puitteet vaan ihminen.

Syitä tämänkaltaisen maailmanmallin muutokseen on varmasti monia: puitetekijät ovat valtaosin kunnossa, yrittäjyyteen ei ole suoranaista toimeentulon vaatimaa pakkoa ja vaihtoehtoja on tarjolla, epävarmuus ja elämänhallinnan haasteet ovat lisääntyneet jne. Tällaisessa maailmassa yrittäjypolulle päättymisessä ja sillä etenemisessä ihmisiin kiinnittyvät tekijät ovat tärkeämpiä kuin perinteiset puitetekijät. Lisäksi työelämään siirtymässä olevat nuoret aikuiset kaipaavat erilaisia tarttumapintoja kuin pitkään työelämässä olleet aikuiset. Tämän muutoksen soisi näkyvän myös yhteiskunnan ja yrittäjien ystävien toiminnassa.

Hanketta on rahoitettu Maaseutupolitiikan neuvosten (MANE) toimesta ja maa- ja metsätalousministeriön Makeran varoista. Hankkeen valvojana toimi Eero Koski opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Lisäksi hankkeelle värvättiin sparrausryhmä, jonka jäseniä olivat valvojan lisäksi Petri Katajarinne Nuori Yrittäjyys ry:stä, Marjaana Liukko Suomen 4H-liitosta, Aicha Manai Suomen Yrittäjistä, Marko Mäki-Hakola MTK:sta, Niina Mäntyniemi Maaseutuammattiin ry:stä ja Terho Sirviö Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta. Kiitämme rahoittajaa tutkimuksen mahdollistamisesta, valvojaa ja sparrausryhmää arvokkaista ideoista ja kommentteista sekä kyselyyn vastanneita, haastatteluihin suostuneita ja työpajoihin

osallistuneita arvokkaista tiedoista, ajatuksista ja näkemyksistä. Kiitokset KTM Antti Tulilalle peräti 61 haastattelun tekemisestä.

Hanke on päättynyt, mutta sen tuotokset elävät tämän raportin, hankkeen nettisivujen (www.yrittajyyspolut.fi) ja hankkeen avulla valaistuneiden soihdunkantajien kautta.

Vesannolla 31.12.2019

Tuomas Kuhmonen

Tutkimusjohtaja, KTT, MMM, dosentti

Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Turun yliopisto

1. JOHDANTO

1.1. Tausta ja tavoite

Yrittäjyys tuottaa yhteiskunnalle uudistumispalveluita. Yrittäjyys kiinnittyy aina ihmisiin, jotka näitä palveluita. Nämä ihmiset puolestaan kiinnittyvät tulevaisuuspolkuun, jonka päätepiste ei ole näkyvässä (Ronstadt 1988). Yrittäjyysprojektin vaatimat uhraukset tunnetaan paremmin kuin sen aikanaan synnyttämät hyödyt ja hedelmät (Kuhmonen 2010). Tästä johtuu se, että yrittäjyyteen kuuluu olennaisena ja väistämättömänä osana riski. Yrittäjyyden valitseva henkilö joutuukin punnitsemaan tätä riskiä yrittäjyyden tuottamiin hyötyihin: toimeentuloon, itsensä toteuttamiseen, valinnanvapauteen ja itsenäisyyteen jne. Yrittäjät kantavat riskiä, joka tarvitaan yhteiskunnan uudistumiseen (Knight 1921).

Yrittäjyys käsitteellistetään usein liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi (Shane & Venkataraman 2001). Liiketoimintamahdollisuudet voivat olla olemassa olevia, tunnistamista ja hyödyntämistä odottavia tai sitten yrittäjän luomia (Alvarez & Barney 2010; Ardichvili ym. 2003; Bygrave & Hofer 1991; Davidsson 2015; Eckhardt & Shane 2013; Shane 2012; Wiklund ym. 2011). Tämä prosessi tuottaa monenlaisia uudistuksia, innovaatioita (Drucker 1985). Yrittäjyysprosessi ei ole useinkaan näin suoraviivainen ja selkeä, mutta mahdollisuus on sen keskeinen osa. Mahdollisuuksia on tarjolla eri määrä erilaisissa toimintaympäristöissä. Tämä erottaa myös erilaisia alueita yrittäjyyden toimintaympäristöinä.

Yrittäjyys on yhteiskunnalle arvokas asia sen tuottamien uudistumispalveluiden takia. Siksi yrittäjyyttä edistetään monin tavoin monimuotoisella yrittäjyyspolitiikalla. Yrittäjyyspolitiikka pyrkii yleensä vaikuttamaan sekä yrittäjyyden kysyntään että tarjontaan. Yrittäjyyden kysyntää voidaan vahvistaa vaikuttamalla liiketoimintamahdollisuuksien syntymiseen tai olemassaoloon (Audretsch 2002; Audretsch ym. 2002). Yrittäjyyden tarjontaa voidaan vahvistaa vaikuttamalla asenteisiin ja mieltymyksiin, kyvykkyyteen ja osaamiseen sekä tarvittaviin resursseihin (pääoma, toimitilat, työvoima yms.).

Työelämään siirtymässä olevat nuoret ja nuoret aikuiset ovat myös yrittäjyyden tapauksessa erityinen ryhmä. Heillä ei ole välttämättä laajaa kokemusta yrittäjyyden vaihtoehdosta – palkkatyöstä – jota vasten yrittäjyyttä voisi peilata. Mielikuvilla yrittäjyydestä ja lähipiirin tarjoamilla näkemyksillä ja kokemuksilla on suuri vaikutus siihen, suuntautuvatko nuoret yrittäjyyspolulle. Yhtenä tutkimuksen kimmokkeena on ollut havaittu ristiriita nuorten unelmissa ja todellisuudessa. Yhtäältä hyvin monet nuoret unelmoivat yrittäjyydestä. Yrittäjyys on jossain muodossa mukana unelmatulevaisuuden toimeentulo-

reseptissä jopa kolmanneksella 18-30-vuotiaista nuorista (Kuhmonen ym. 2014; Kuhmonen & Kinnunen 2017). Toisaalta kuitenkin vain noin 4 % ikäryhmän työllisistä ja 2,5 % koko ikäryhmästä on yrittäjiä (laskettu Tilastokeskuksen aineistoista). Jokin jarruttaa ja estää merkittäväällä tavalla nuorten yrittäjyyden realisoitumista.

Tämän tutkimuksen tavoitteena onkin selvittää 1) **millaiset tekijät edistävät ja rajoittavat nuorten aikuisten päättymistä yrittäjyyspolulla ja sillä etenemistä** ja 2) **millaisilla toimenpiteillä yrittäjyyspolulle päättymistä ja sillä edistymistä voitaisiin edistää**. Tarkasteltavana ikäryhmänä ovat *18-30-vuotiaat nuoret aikuiset*, jotka ovat siirtymässä tai hiljattain siirtyneet työelämään. Tarkastelun kohteena ovat myös *alueiden väliset erot*.

1.2. Raportin sisältö

Luvussa 2 esitellään lyhyesti tutkimuksessa käytetyt moninaiset aineistot. Luvussa 3 tarkastellaan nuorten 18-30-vuotiaiden yrittäjäaktiivisuuden (yrittäjien osuus työllisistä) kehitystä vuosina 2007-2016 ja yrittäjyyden roolia saman ikäryhmän tulevaisuudenunelmissa. Yrittäjäaktiivisuuden kuvaus perustuu tilastoaineistoon ja tulevaisuudenunelmat laajaan kyselyaineistoon. Luvussa 4 esitetään nuorten yrittäjien eli yrittäjyyspolulle jo päätyneiden 18-30-vuotiaiden nuorten sekä keskeisten sidosryhmien edustajien näkemyksiä siitä, miten nuoret pääsevät yrittäjyyspolulla ja kuinka he kykenevät etenemään sillä. Tarkastelu perustuu haastatteluaineistoon. Luvussa on vaikuttaviksi koettuja ja sellaisina pidettäviä keinoja nuorten yrittäjyyden edistämiseksi luodetaan laajan kuntakyselyn perusteella. Kunnat järjestävät ja rahoittavat merkittävän osan yritysneuvonnasta ja yritysten perustamistuesta suoraan itse tai erilaisten kehittämisorganisaatioiden kautta osana elinkeino- tai elinvoimapolitiikkaansa. Keinojen käyttökelpoisuuden arviointia täydentävät kahden työpajan tuotokset. Luvussa 6 kuvataan lyhyesti tulevaisuuden toimintaympäristön mahdollisia ominaispiirteitä erityisesti maaseudulle sijoituvan yrittäjyyden osalta ja pohditaan yrittäjyyden roolia maaseudun tulevaisuuksissa. Luku 7 kokoaa tuloksista nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelman hahmotelman.

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Tämä tutkimus perustuu kuuden erilaisen aineiston hankintaan ja hyödyntämiseen. Nuorten yrittäjäaktiivisuutta ja yrittäjyyden edistämiskeinoja on tarkasteltu useiden aineistojen ja menetelmien eli aineisto- ja menetelmätriangulaation (Denzin 1979) avulla. Näin tästä laajan ilmiön eri puolista on pyritty saamaan luotettava kuva ja varmentautumaan (Van Asselt ym. 2007) siitä, että tutkimuskysymyksiin kyetään kohtuullisen luottamuksen pohjalta vastaamaan. Tutkimus alkoi keväällä 2018 ja valmistui vuoden 2019 lopussa. Tutkimusprosessi on kuvattu pääpiirteissään kuviossa 1 ja seuraavassa on lyhyesti selostettu kunkin aineiston hankintatapa ja sisältöä kuvion mukaisesti.

Kirjallisuuskatsaus nuorten yrittäjyyttä edistävästä ja rajoittavista tekijöistä

- Nuorten yrittäjyyttä koskevaa kirjallisuutta käytiin läpi tutkimuskysymysten tarkentamiseksi ja havaintojen tulkinnan tukemiseksi. Tuloksia ei varsinaisesti raportoida erikseen.

Tilastoanalyysi nuorten yrittäjäaktiivisuudesta vuosina 2007-2016

- Tilastokeskus tuotti erillisaineiston, joka kuvasi 18-30-vuotiaiden työllisten määrää kunnittain ja sukupuolittain. Yrittäjistä eriteltiin maa- ja metsätalousyrittäjät ja muut yrittäjät.
- Yrittäjäaktiivisuus määriteltiin yrittäjien osuutena työllisistä (%).
- Aluetyppeinä käytettiin kuntatason kaupunki-maaseutu-alueuokitusta (Helminen ym. 2014): harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu, kaupunkien läheinen maaseutu, kaupunki.

Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmat ja yrittäjyys

- Aineistona on satunnaisotos Pirkanmaan 18-30-vuotiaista nuorista huhti-toukokuussa 2017. Tulokset on yleistetty perusjoukkoa vastaaviksi nuorten määrän osalta kunnittain ja sukupuolittain (ks. Kuhmonen & Kinnunen 2017).
- Aineisto kuvaa unelmatulevaisuuden toimeentulo-, asumis- ja elämäntapareseptien sisältöä ja niiden toteutumisen esteitä.
- Aineistosta on tehty lisäanalyysit yrittäjyyden näkökulmasta.

Kuntakysely kehityksen syistä ja vaikuttavista keinoista nuorten yrittäjyyden edistämiseksi

- Kunkin kunnan nettisivuilta valittiin ensisijaiseksi ja toissijaiseksi vastaajaksi yrittäjyydestä (yrittämisestä, yrityksistä, yritysneuvonnasta tms.) vastaava henkilö. Mikäli kunnasta tai yritysneuvontaa hoitavasta kehitysyhtiöstä tms. ei löytynyt vastaajaa, kutsu kyselyyn lähetettiin paikallisen yrittäjäyhdistyksen puheenjohtajalle. Kullekin ensisijaiselle vastaajalle lähetettiin kutsu ja yksi muistutus ennen kyselyn siirtämisestä toissijaiselle vastaajalle.
- Kysely lähetettiin julkisena linkkinä, jonka saattoi välittää sopivalle taholle.
- Kysely toteutettiin maaliskokuussa 2019.

Arviointityöpajat nuorten yrittäjyyden edistämiskeinoista

- Arviointityöpajat järjestettiin Mänttä-Vilppulassa (ydinmaaseutu) marraskuussa 2019 ja Lepävirralla (harvaan asuttu maaseutu) joulukuussa 2019. Laukaaseen (kaupunkien läheinen maaseutu) suunniteltu tilaisuus peruuntui vähäisen osanottajamäärän vuoksi.

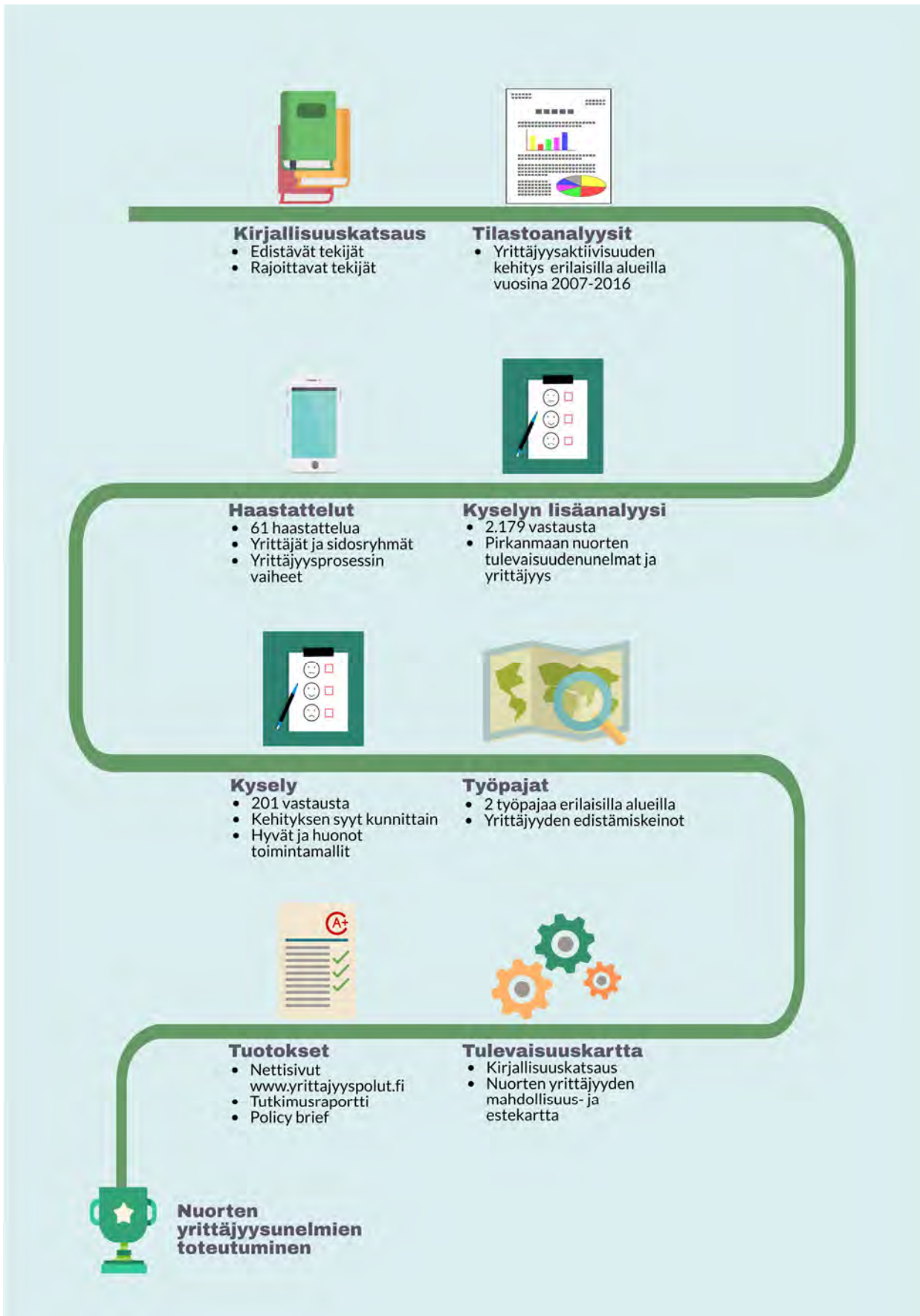

- Työpajoissa pisteytettiin käyttökelpoisimpia nuorten yrittäjyyden edistämiskeinoja 20 tarjotusta vaihtoehdosta ja sen jälkeen kuvattiin, kenen pitäisi kussakin valitussa asiassa tehdä ja mitä.

Kirjallisuuskatsaus tulevaisuuden toimintaympäristöstä ja yrittäjyydestä erityisesti maaseudulla

- Kirjallisuuskatsaus tulevaisuuden kestävästä yhteiskunnasta, jonka perusteella tulevaa toimintaympäristöä kuvataan erityisesti maaseudun osalta.
- Luonnehditaan toimintaympäristön muutoksen nuorten yrittäjyydelle avaamia mahdollisuuksia.

Kutakin aineistoa on luonnehdittu tarkemmin tulosten esittelyn yhteydessä luvuissa 3-5.

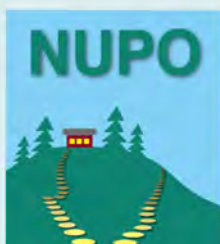
Kuvio 1. Tutkimusprosessi.

3. NUORTEN YRITTÄJYYS TILASTOISSA JA TULEVAISUUDENUNELMISSA

3.1. Nuorten yrittäjyys tilastoissa

Kuvioissa 2a-2n on esitetty tulokset nuorten yrittäjäaktiivisuutta koskevasta tilastoanalyysistä. Se sisältää monia mielenkiintoisia havaintoja:

- Nuorten yrittäjäaktiivisuus on sitä korkeampi, mitä maaseutumaisemmasta alueesta on kysymys: yrittäjyys on maaseudun juttu.
- Kaupunkikuntien yrittäjäaktiivisuus on selvästi muita aluetyppejä alhaisempi, vaikka kaupungeissa on runsaasti liiketoimintamahdollisuuksia: pelkkä liiketoimintamahdollisuuksien olemassaolo ei selitä yrittäjäaktiivisuuden alueellisia eroja.
- Aikavälillä 2007-2016 nuorten yrittäjäaktiivisuuden trendi on ollut nouseva kaikentyyppisillä alueilla.
- Maa- ja metsätalousyrittäjien osuus työllisistä on ollut lievässä laskussa kaikentyyppisillä alueilla ja muiden (toimialojen) yrittäjien osuus työllisistä on ollut kasvussa kaikentyyppisillä alueilla.
- Kaikkialla Suomessa ja kaikentyyppisillä alueilla on kuntia, 1) joissa nuorten yrittäjäaktiivisuus on korkea, 2) joissa nuorten yrittäjäaktiivisuus on noussut ja 3) joissa nuorten yrittäjien lukumäärä on kasvanut.
- Nuorten miesten yrittäjäaktiivisuus on nousussa kaikentyyppisillä alueilla, mutta nuorten naisten vain kaupungeissa ja kaupunkien läheisellä maaseudulla.

NUORTEN YRITTÄJYYS-POLUT

TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUS

Turun yliopisto
University of Turku

MAASEUTUPOLITIIKKA.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

Maa- ja metsätalouden ministeriö

NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS TILASTOISSA

- Miten yrittäjäaktiivisuus on kehittynyt erilaisilla alueilla?

- Miten yrittäjäaktiivisuus on kehittynyt maa- ja metsätaloudessa vs. muilla aloilla?

- Miten naisten vs. miesten yrittäjäaktiivisuus on kehittynyt?

AINEISTO

Perusjoukko: 18-30-vuotiaat työlliset nuoret
Aikajänne: 2007-2016
Yrittäjäaktiivisuus: Yrittäjien osuus työllisistä, %
Aineistolähde: Tilastokeskus

6,00	5,39	4,80	4,21	3,62	3,03	2,44	1,85	1,26	0,67
6,82	5,22	4,42	3,62	2,82	2,02	1,22	0,42	0,62	0,82
7,54	5,19	4,50	3,80	3,10	2,40	1,70	1,00	0,30	0,90
7,52	5,49	4,76	4,03	3,30	2,57	1,84	1,11	0,38	1,08
6,87	5,30	4,67	4,04	3,41	2,78	2,15	1,52	0,89	1,26
6,48	5,88	5,27	4,66	4,05	3,44	2,83	2,22	1,60	1,97
6,72	7,35	7,73	8,11	8,49	8,87	9,25	9,63	10,01	10,39
5,92	5,53	5,14	4,75	4,36	3,97	3,58	3,19	2,80	2,41
1,57	2,93	2,86	2,79	2,72	2,65	2,58	2,51	2,44	2,37
6,54	6,62	6,70	6,78	6,86	6,94	7,02	7,10	7,18	7,26
24,29	22,62	20,95	19,28	17,61	15,94	14,27	12,60	10,93	9,26
5,88	5,83	5,78	5,73	5,68	5,63	5,58	5,53	5,48	5,43
1,576	1,825	2,074	2,323	2,572	2,821	3,070	3,319	3,568	3,817
7,10	7,04	6,98	6,92	6,86	6,80	6,74	6,68	6,62	6,56
6,89	6,87	6,85	6,83	6,81	6,79	6,77	6,75	6,73	6,71
6,63	6,46	6,29	6,12	5,95	5,78	5,61	5,44	5,27	5,10
7,14	6,79	6,44	6,09	5,74	5,39	5,04	4,69	4,34	3,99
1,32	1,81	2,30	2,79	3,28	3,77	4,26	4,75	5,24	5,73
6,86	6,54	6,22	5,90	5,58	5,26	4,94	4,62	4,30	3,98
7,29	7,10	6,91	6,72	6,53	6,34	6,15	5,96	5,77	5,58
7,09	6,92	6,75	6,58	6,41	6,24	6,07	5,90	5,73	5,56
1,69	1,62	1,55	1,48	1,41	1,34	1,27	1,20	1,13	1,06
1,18	1,12	1,06	1,00	0,94	0,88	0,82	0,76	0,70	0,64
7,33	7,14	6,95	6,76	6,57	6,38	6,19	6,00	5,81	5,62
6,88	6,71	6,54	6,37	6,20	6,03	5,86	5,69	5,52	5,35
7,67	7,48	7,29	7,10	6,91	6,72	6,53	6,34	6,15	5,96
7,77	7,58	7,39	7,20	7,01	6,82	6,63	6,44	6,25	6,06
6,76	6,59	6,42	6,25	6,08	5,91	5,74	5,57	5,40	5,23
6,86	6,77	6,68	6,59	6,50	6,41	6,32	6,23	6,14	6,05
6,34	6,25	6,16	6,07	5,98	5,89	5,80	5,71	5,62	5,53

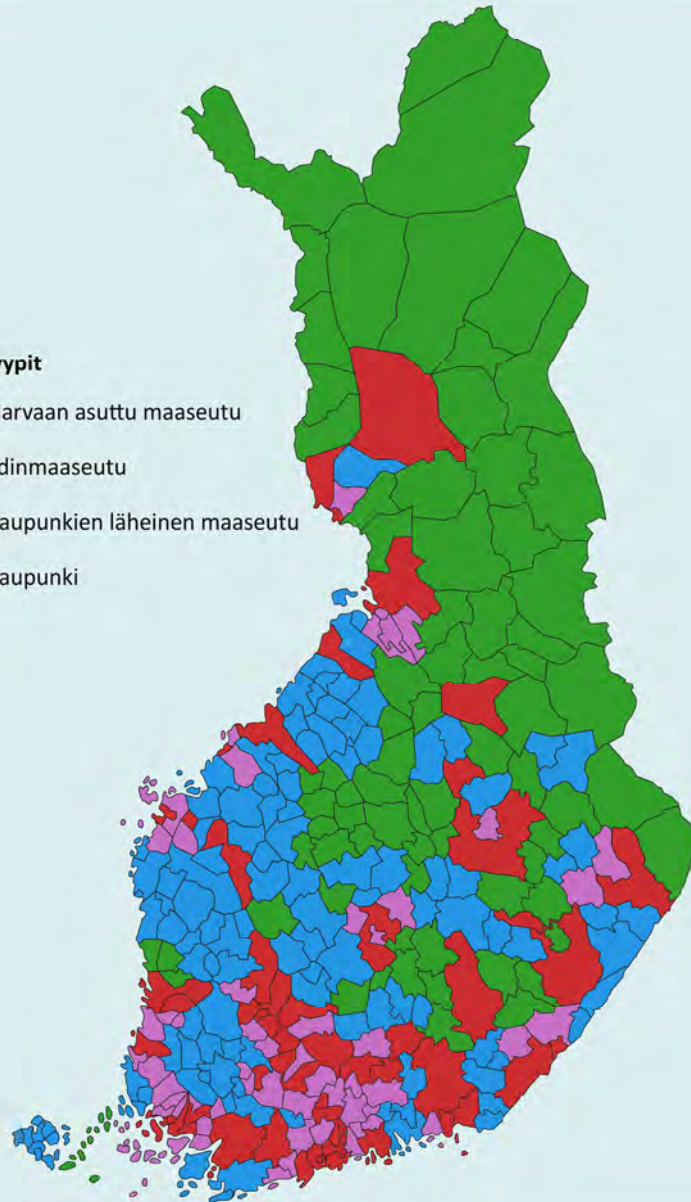
Kuvio 2a. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT ERILAISILLA ALUEILLA?

Aluetyypit

- Harvaan asuttu maaseutu
- Ydinmaaseutu
- Kaupunkien läheinen maaseutu
- Kaupunki

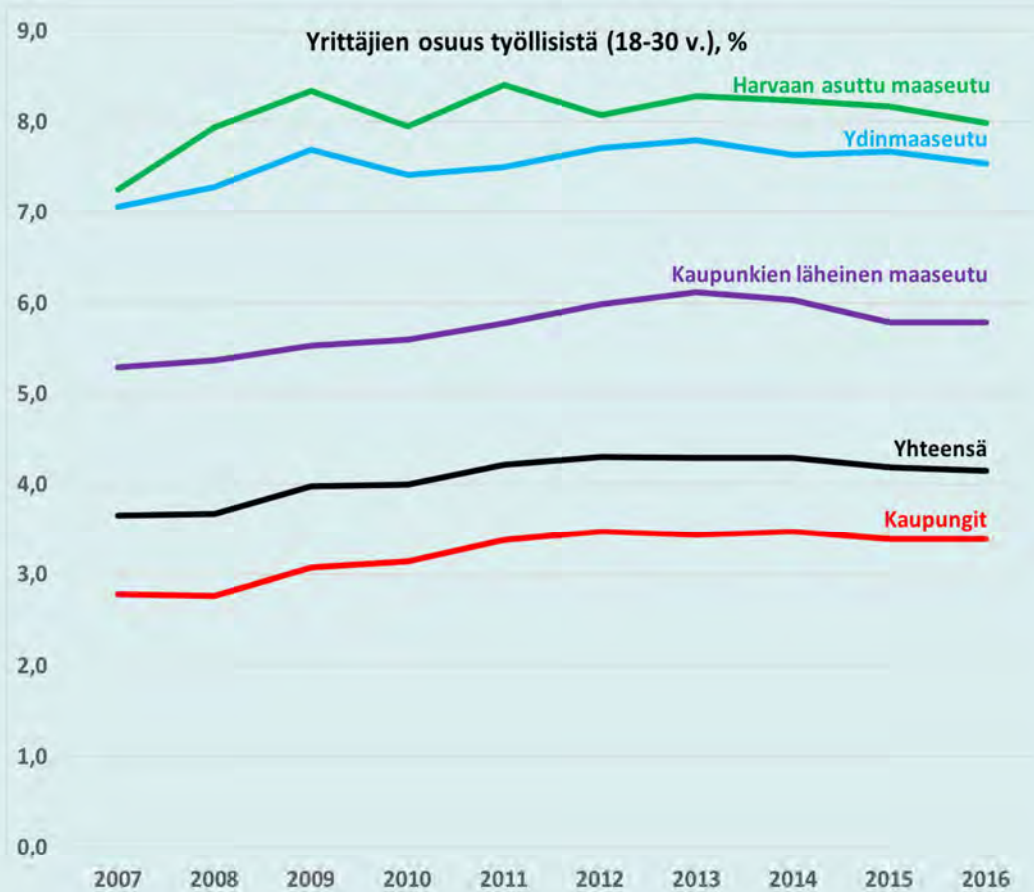

Kuvio 2b. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT ERILAISILLA ALUEILLA?

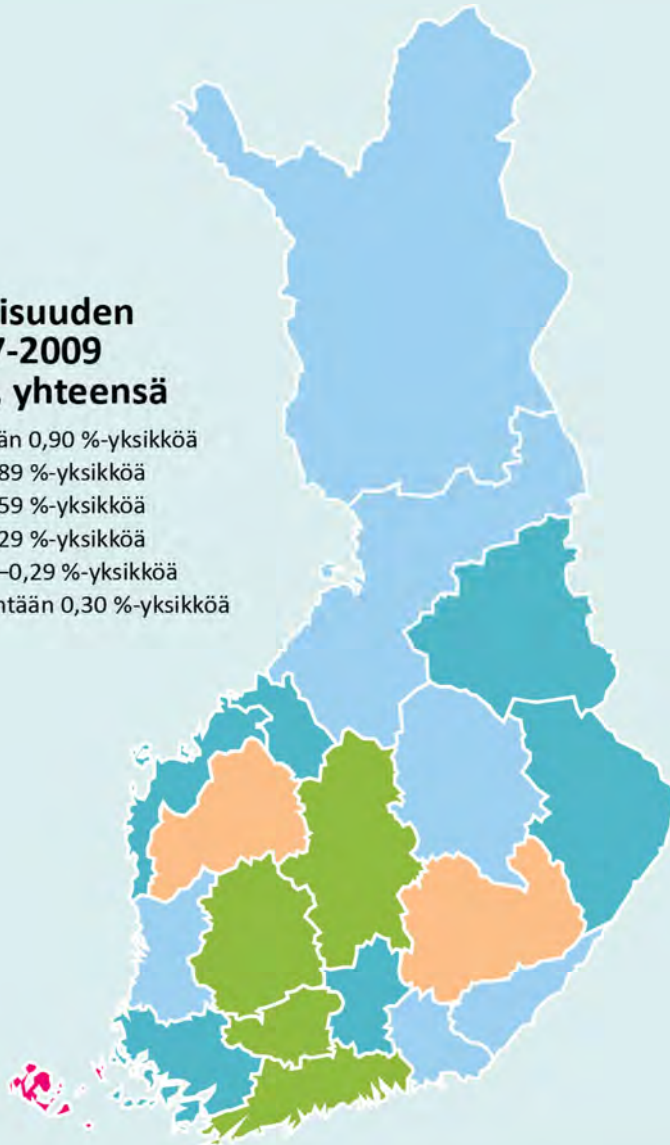
Kuvio 2c. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT ERILAISILLA ALUEILLA?

Yrittäjäaktiivisuuden muutos 2007-2009 – 2014-2016, yhteensä

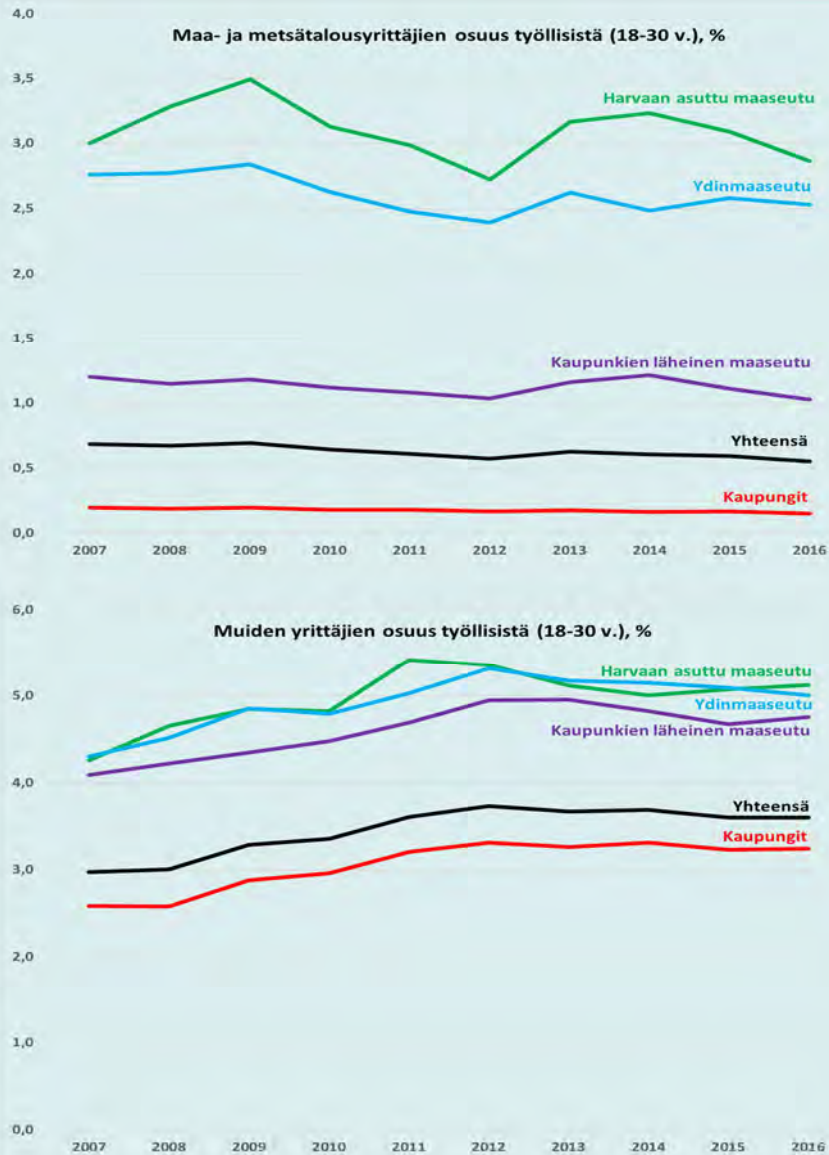
- Kasvanut vähintään 0,90 %-yksikköä
- Kasvanut 0,60–0,89 %-yksikköä
- Kasvanut 0,30–0,59 %-yksikköä
- Kasvanut 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt vähintään 0,30 %-yksikköä

Kuvio 2d. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT MAA- JA METSÄTALOUEDESSA VS. MUILLA ALOILLA?

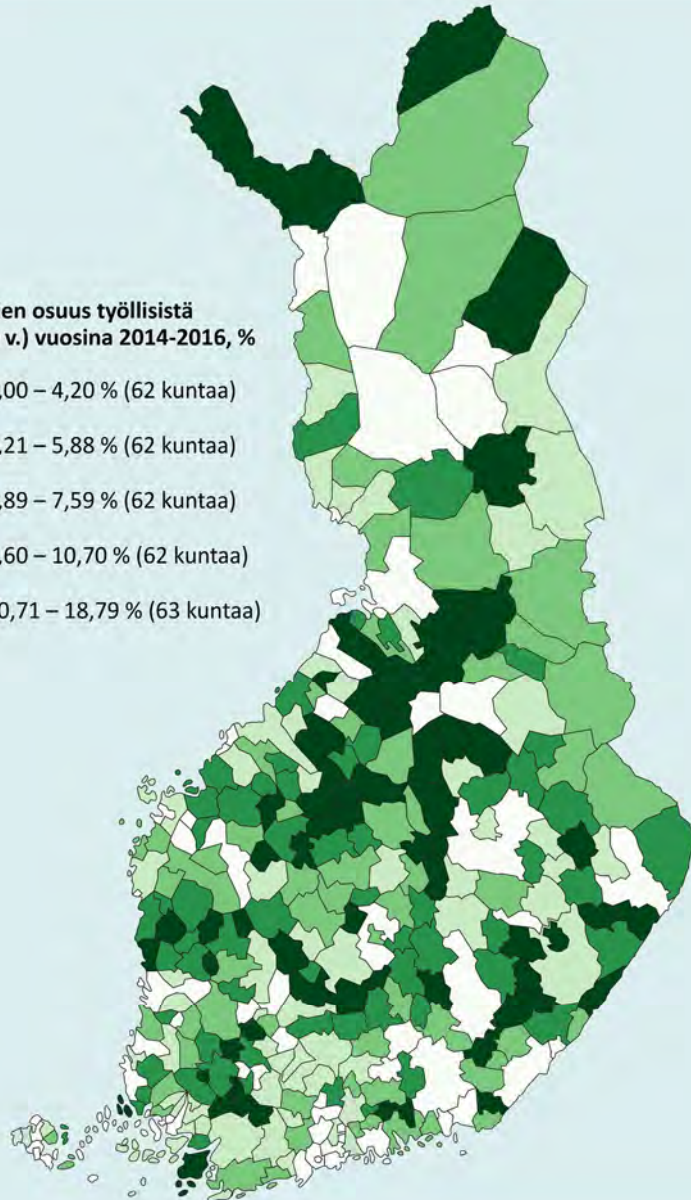
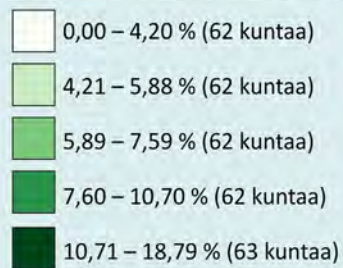
Kuvio 2e. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT ERILAISILLA ALUEILLA?

Yrittäjien osuus työllisistä
(18-30 v.) vuosina 2014-2016, %

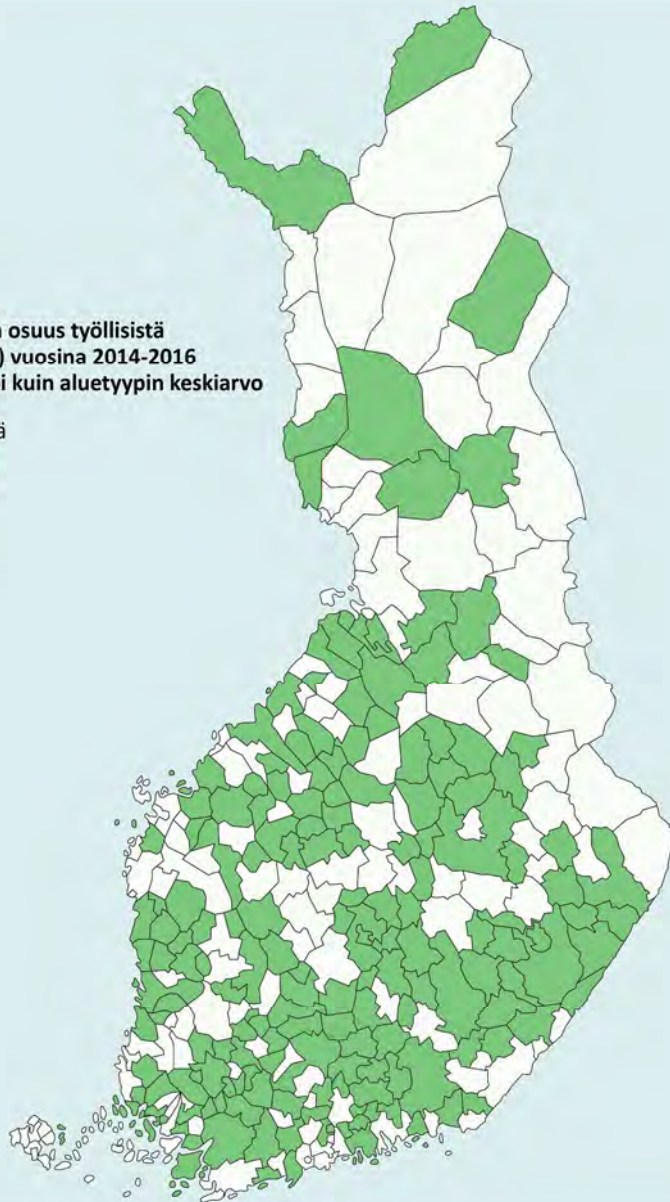

Kuvio 2f. Nuorten yrittäjäyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT ERILAISILLA ALUEILLA?

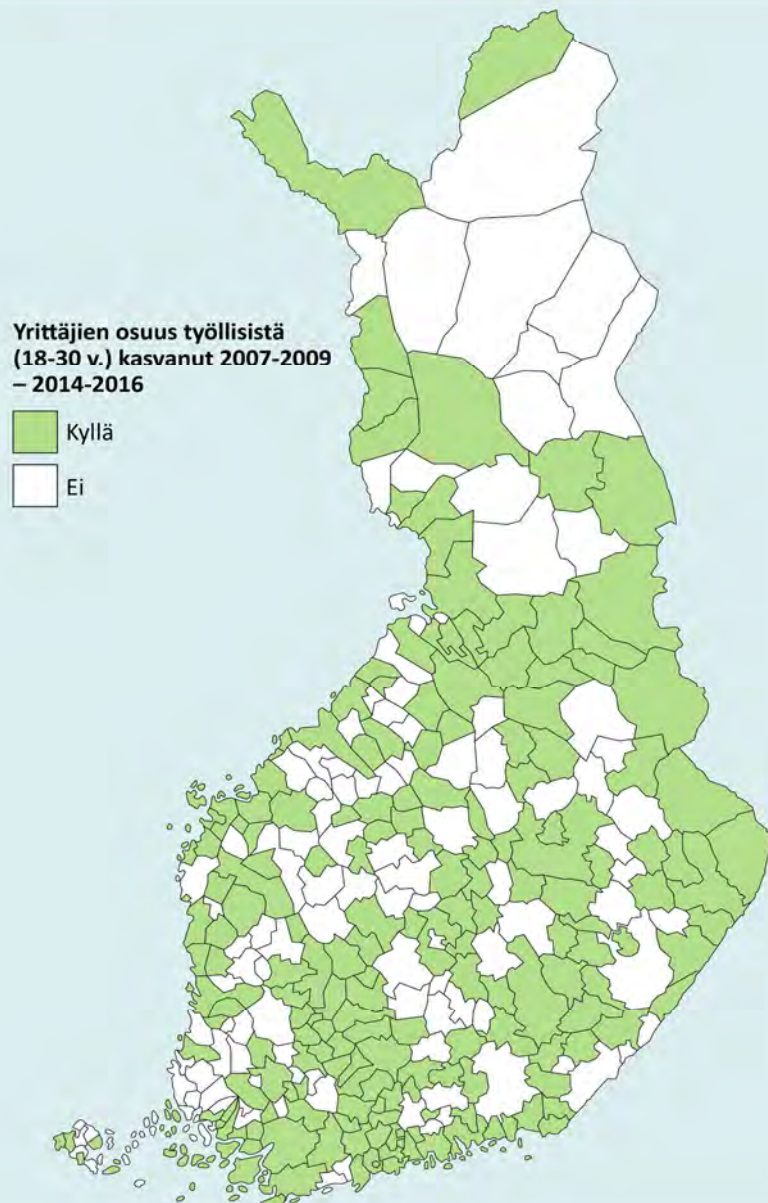
Yrittäjien osuus työllisistä
(18-30 v.) vuosina 2014-2016
suurempi kuin aluetypin keskiarvo

Kuvio 2g. Nuorten yrittäjäyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT ERILAISILLA ALUEILLA?

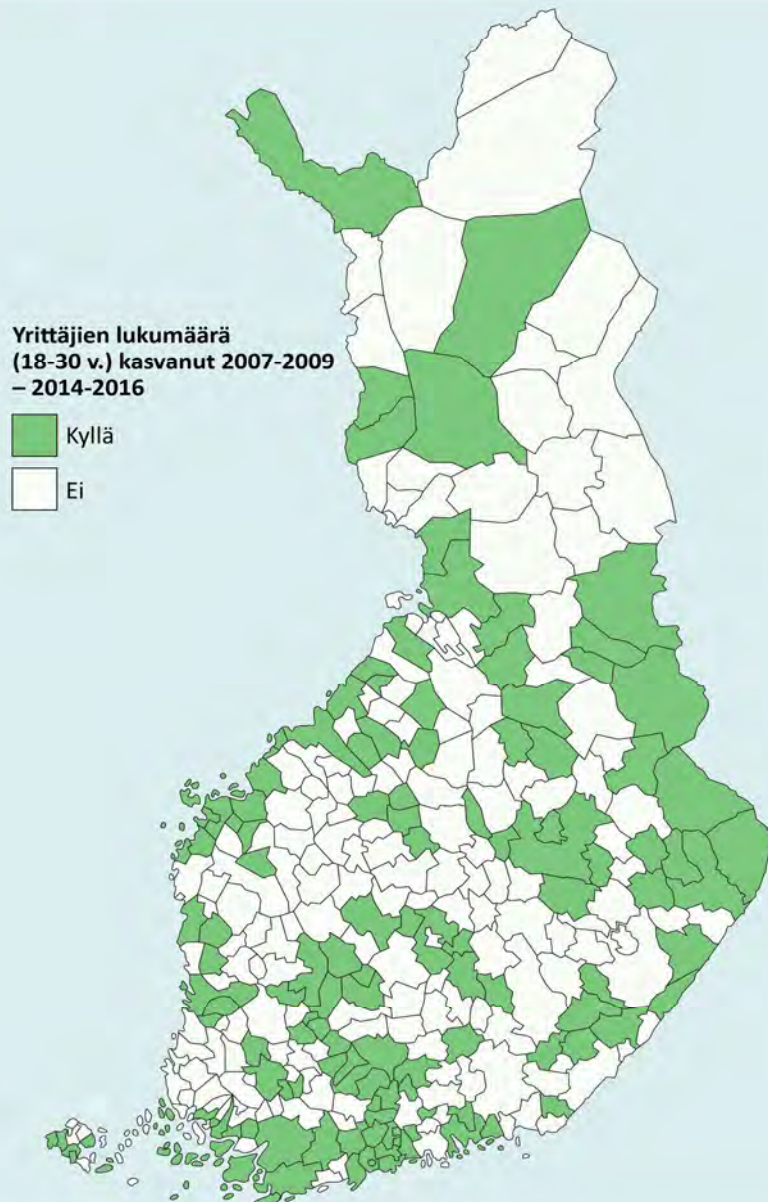

Kuvio 2h. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT ERILAISILLA ALUEILLA?

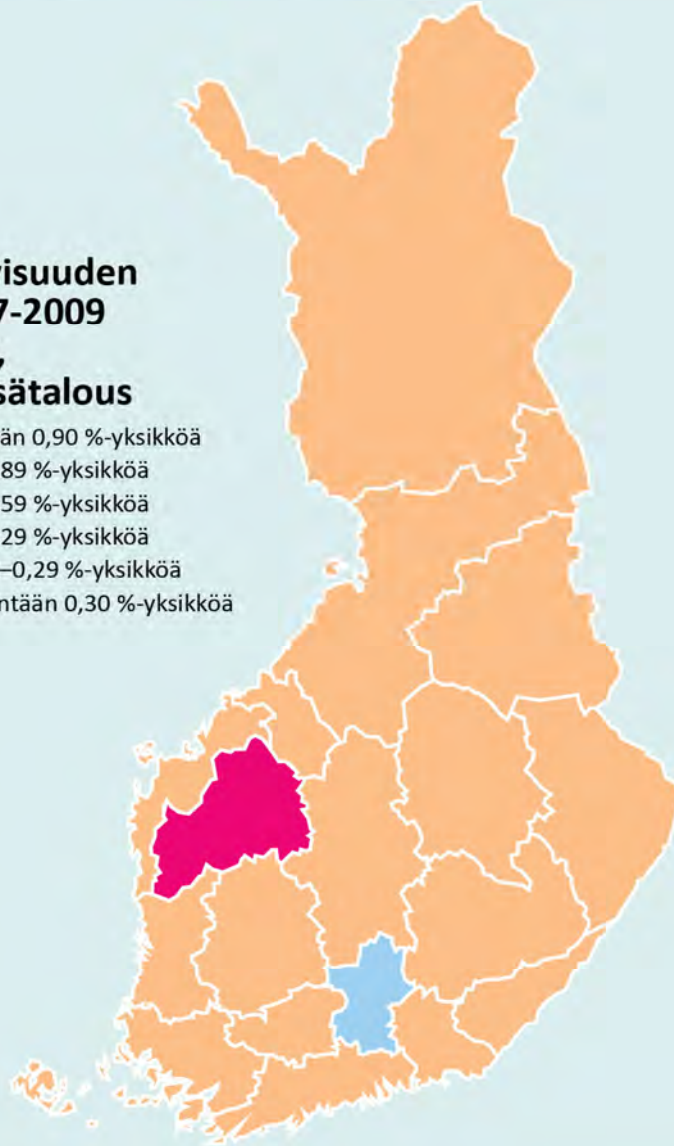
Kuvio 2i. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT MAA- JA METSÄTALOUESSA VS. MUIILLA ALOILLA?

Yrittäjäaktiivisuuden muutos 2007-2009 – 2014-2016, maa- ja metsätalous

- Kasvanut vähintään 0,90 %-yksikköä
- Kasvanut 0,60–0,89 %-yksikköä
- Kasvanut 0,30–0,59 %-yksikköä
- Kasvanut 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt vähintään 0,30 %-yksikköä

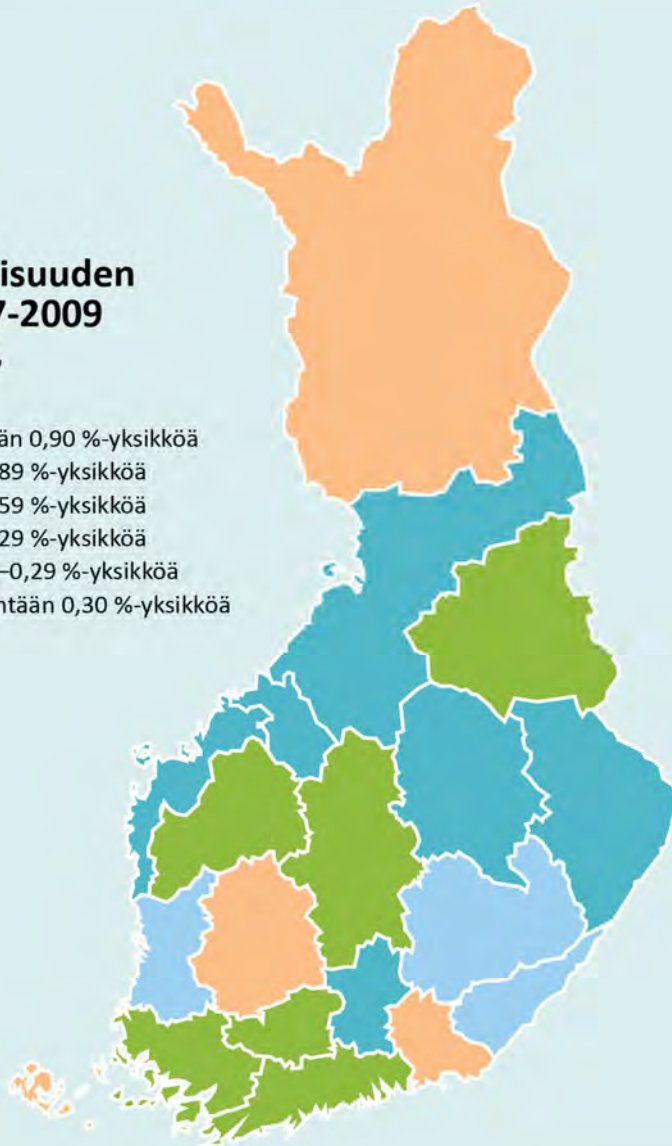
Kuvio 2j. Nuorten yrittäjäyys tilastoissa.

MITEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT MAA- JA METSÄTALOUEDESSA VS. MUIILLA ALOILLA?

Yrittäjäaktiivisuuden muutos 2007-2009 – 2014-2016, muut alat

- Kasvanut vähintään 0,90 %-yksikköä
- Kasvanut 0,60–0,89 %-yksikköä
- Kasvanut 0,30–0,59 %-yksikköä
- Kasvanut 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt vähintään 0,30 %-yksikköä

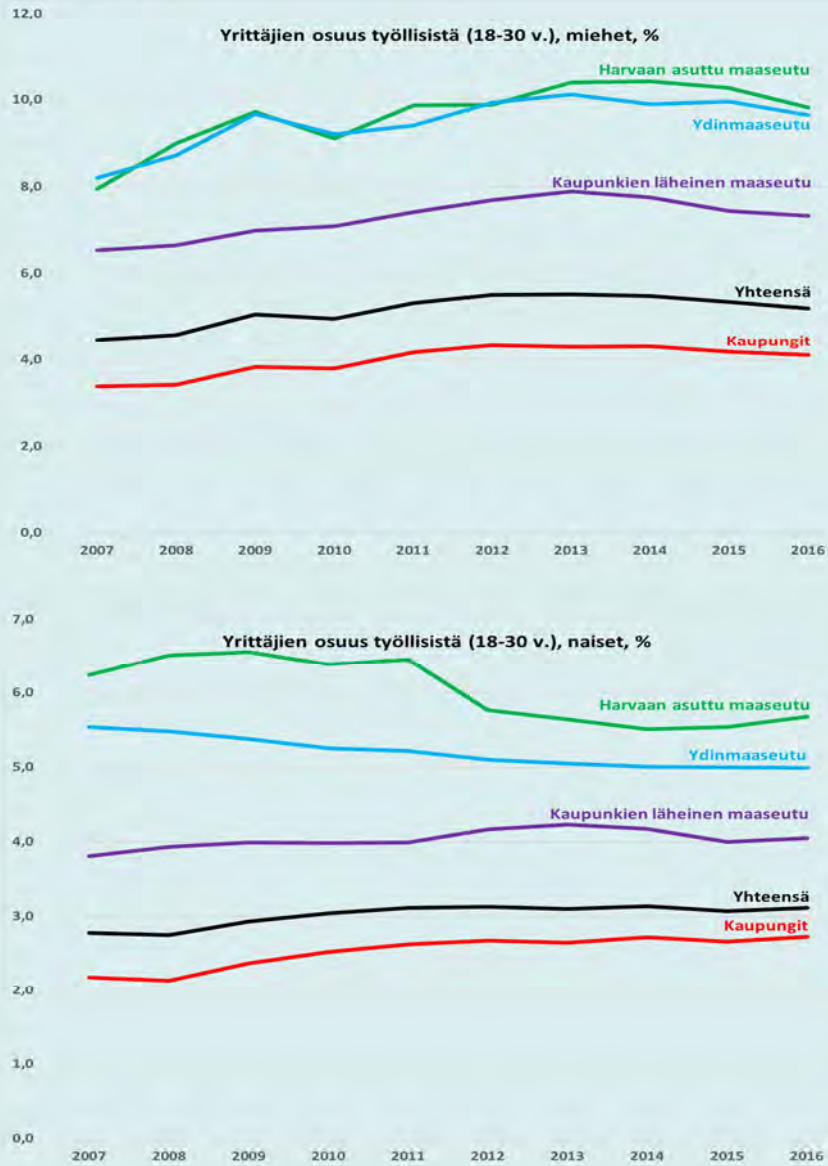

Kuvio 2k. Nuorten yrittäjäyys tilastoissa.

MITEN NAISTEN VS. MIESTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT?

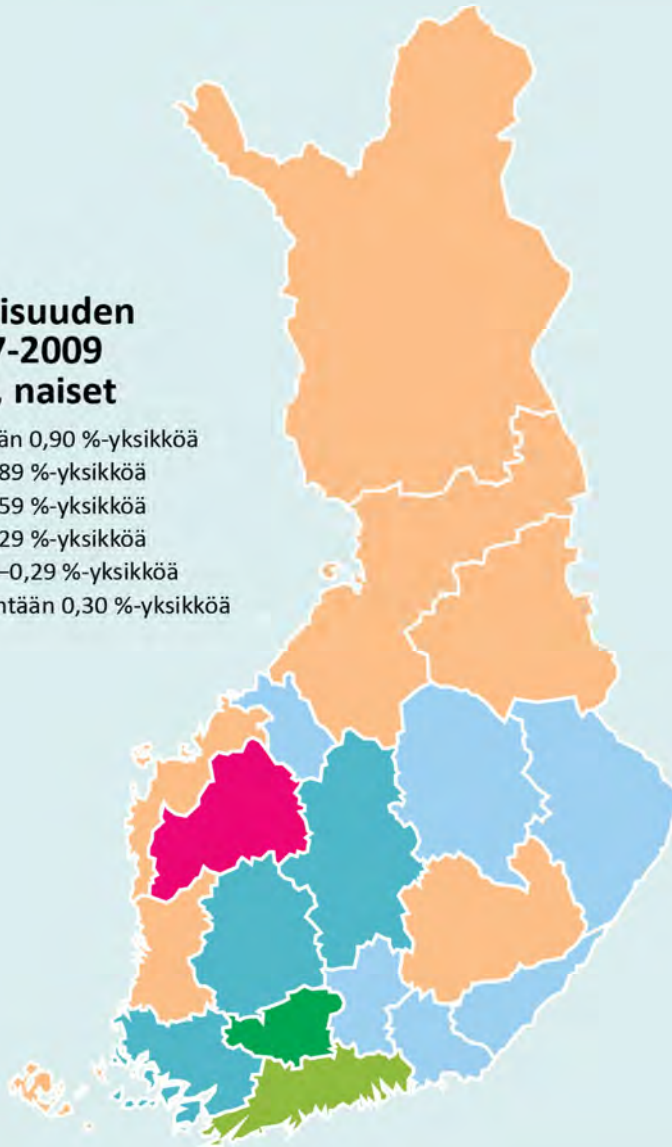
Kuvio 2I. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

MITEN NAISTEN VS. MIESTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT?

Yrittäjäaktiivisuuden muutos 2007-2009 – 2014-2016, naiset

- Kasvanut vähintään 0,90 %-yksikköä
- Kasvanut 0,60–0,89 %-yksikköä
- Kasvanut 0,30–0,59 %-yksikköä
- Kasvanut 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt vähintään 0,30 %-yksikköä

Kuvio 2m. Nuorten yrittäjyys tilastoissa.

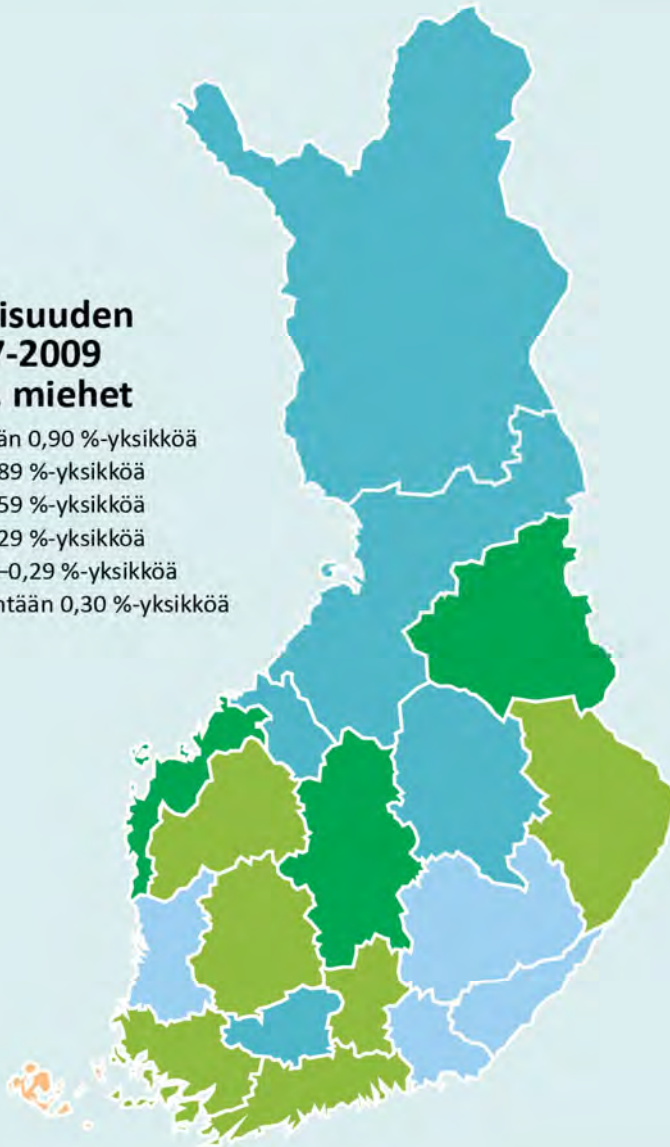

MITEN NAISTEN VS. MIESTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUS ON KEHITTYNYT?

Yrittäjäaktiivisuuden muutos 2007-2009 – 2014-2016, miehet

- Kasvanut vähintään 0,90 %-yksikköä
- Kasvanut 0,60–0,89 %-yksikköä
- Kasvanut 0,30–0,59 %-yksikköä
- Kasvanut 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt 0,01–0,29 %-yksikköä
- Pienentynyt vähintään 0,30 %-yksikköä

Kuvio 2n. Nuorten yrittäjiys tilastoissa.

3.2. Yrittäjyys nuorten tulevaisuudenunelmissa

Kuvioissa 3a-3j on esitetty tulokset Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmia koskevasta lisäanalyysistä. Siihen sisältyy useita yrittäjäaktiivisuuden ja sen edistämisen näkökulmasta kiinnostavia havain-
toja:

- Yrittäjyys sisältyy vaihtoehtona jopa joka kolmannen nuorten unelmatulevaisuuteen: yrittäjyys puhuttelee ja nuorissa on yrittäjyyspotentiaalia.
- Yrittäjyys on erityisesti perheellistyneiden, ikähaitarin yläpään kuulumien, ammatillisen osaamisen jo hankkineiden ja miesten unelma; aluetyyppi (maaseutu) profiloit vahvasti vain selvästi päätoimisesta yrittäjyydestä unelmoivia nuoria.
- Päätoimisesta yrittäjyydestä unelmoivat ovat kiinnostuneita muita useammin alkutuotannosta, yrittäjyyden ja palkkatyön yhdistämisestä puolestaan jalostustoimialasta; yrittäjyyttä ja palkkatyötä avoimina vaihtoehtoina pitävät on muita useammin kiinnostuneita palvelualasta.
- Unelmatulevaisuuden yleisimmät ammattinimikkeet - yrittäjän ohella - ovat luovien alojen ja asiantuntijatehtävien ammattinimikkeitä.
- Yrittäjyysunelman toteutumisen koetut esteet ja haasteet poikkeavat palkkatyötulevaisuuksien esteistä ja haasteista; yrittäjyysunelman erityisiä haasteita ovat riittävän toimeentulon saaminen ja isot riskit.
- Keinot yrittäjyysunelman esteiden poistamiselle liittyvät keskeisesti omaehtoisen toiminnan mahdollisuuksien parantamiseen kuten yrittämisen tekemiseen helpommaksi, joustavam-
maksi ja kannustetuksi vaihtoehdoksi sekä sääntelyn vähentämiseen ja sallivampaan asen-
neilmapiiriin; eniten toteutuminen oli kuitenkin "itsestä kiinni".

NUORTEN YRITTÄJYYS- POLUT

TULEVAISUUDEN
TUTKIMUSKESKUS

Turun yliopisto
University of Turku

MAASEUTUPOLITTIKKA.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

YRITTÄJYYSPOLKU NUORTEN TULEVAISUUDENUNELMISSA

- Keitä he ovat?

- Mistä he unelmoivat?

- Mikä vaikeuttaa unelman toteutumista?

CASE PIRKANMAA

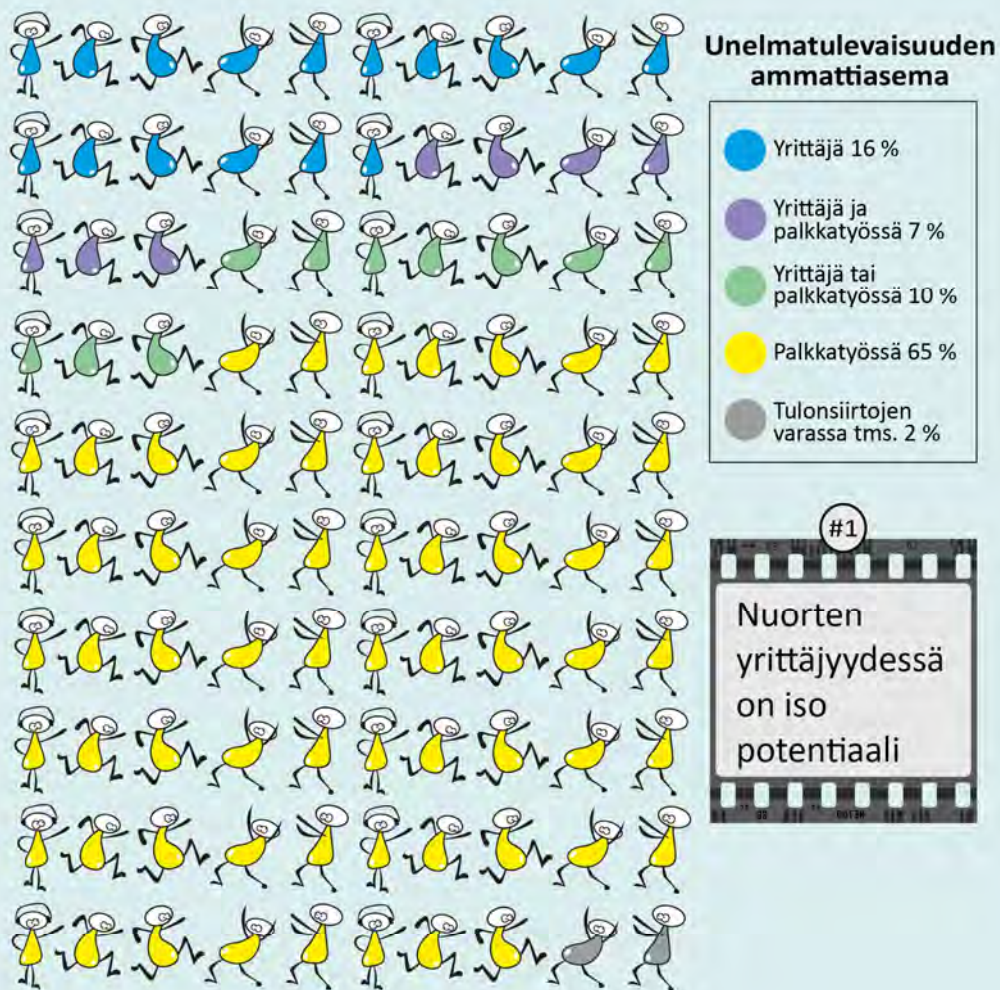
- Perusjoukko:** 18-30-vuotiaat Pirkanmaalla asuvat nuoret
- Aineisto:** Satunnaisotos perusjoukosta
- Kysely:** Huhti-toukokuu 2017
- Vastaajat:** 2.179
- Edustavuus:** Hyvä, tulokset yleistetty perusjoukkoon (noin 85.000)
- Unelma:** Unelmatulevaisuus vuonna 2030: toimeentulo-, asumis- ja elämäntapa-resepti sekä niiden toteutumisen esteet

Kuvio 3a. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

YRITTÄJYYS TOIMEENTULO RESEPTTEISSÄ

Kuvio 3b. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

TYÖELÄMÄPOLUT – PROFILOINTIA

Yrittäjä 16 %

- Asuu kaupungin läheisellä maaseudulla tai harvaan asutulla maaseudulla
- Kuuluu varttuneempaan ikäryhmään: 25–30 vuotta
- On mies
- On lapsia
- On ammatillinen tutkinto

Yrittäjä ja palkkatyössä 7 %

- Asuu kaupungin ydinkeskustassa, kaupungin läheisellä maaseudulla tai harvaan asutulla maaseudulla
- Kuuluu varttuneempaan ikäryhmään: 25–30 vuotta
- On mies
- On lapsia
- On ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinto

Yrittäjä tai palkkatyössä 10 %

- Asuu kaupungin ydinkeskustassa tai kirkonkylässä/kyläkeskuksessa
- Kuuluu varttuneempaan ikäryhmään: 25–30 vuotta
- On mies
- Ei lapsia
- On ammatillinen tai ammattikorkeakoulututkinto

Palkkatyössä 65 %

- Asuu kaupunkialueella ydinkeskustan ulkopuolella tai kirkonkylässä/kyläkeskuksessa
- Kuuluu nuorempaan ikäryhmään: 18–24 vuotta
- On nainen
- Ei lapsia
- On suorittanut peruskoulu- tai ylioppilastutkinnon

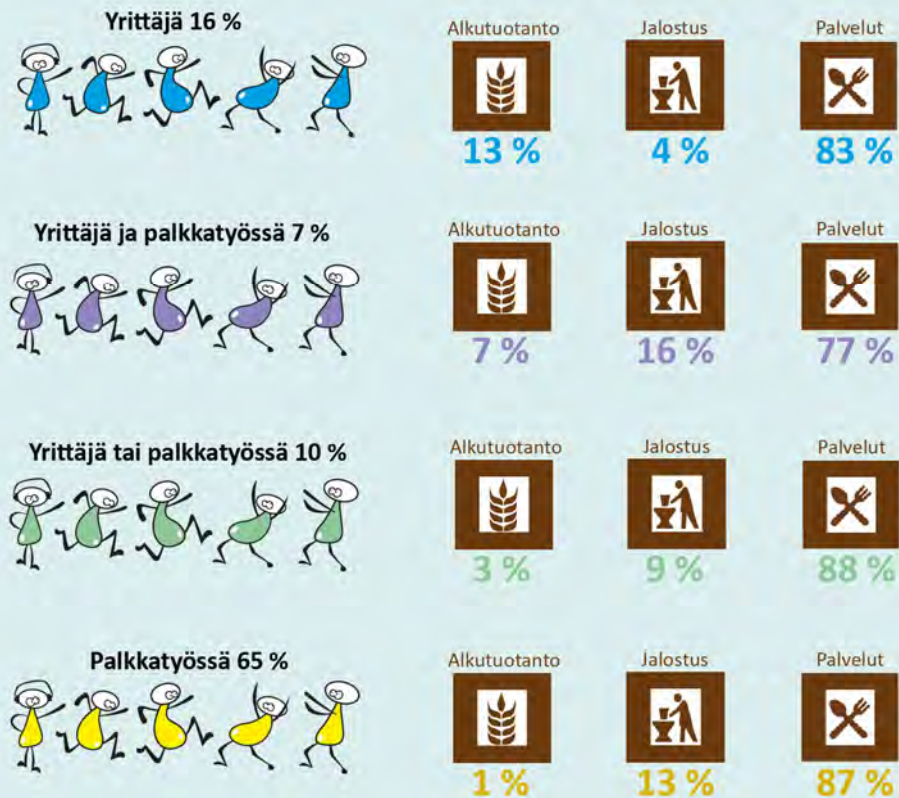
Kuvio 3c. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

YRITTÄJYYS TOIMEENTULO-RESEPTISSÄ – PROFILOINTIA

Ryhmään kuuluvien päätoimiala:

Kuvio 3d. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

YRITTÄJYYS TOIMEENTULO-RESEPTISSÄ – PROFILOINTIA

Ryhmään kuuluvien ammattinimike, top-5:

Yrittäjä 16 %

Yrittäjä

Maanviljelijä

Taiteilija

Sijoittaja

Muusikko

Yrittäjä ja palkkatyössä 7 %

Lääkäri

Tutkija

IT-asiantuntija

Sairaanhoidotyö

Suunnittelija

Yrittäjä tai palkkatyössä 10 %

IT-asiantuntija

Asiantuntija

Taiteilija

Johtaja

Insinööri

Palkkatyössä 65 %

Asiantuntija

Sairaanhoidotyö

Lääkäri

Opettaja

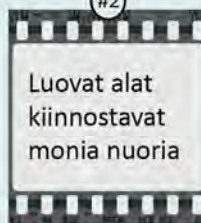

IT-asiantuntija

#1

#2

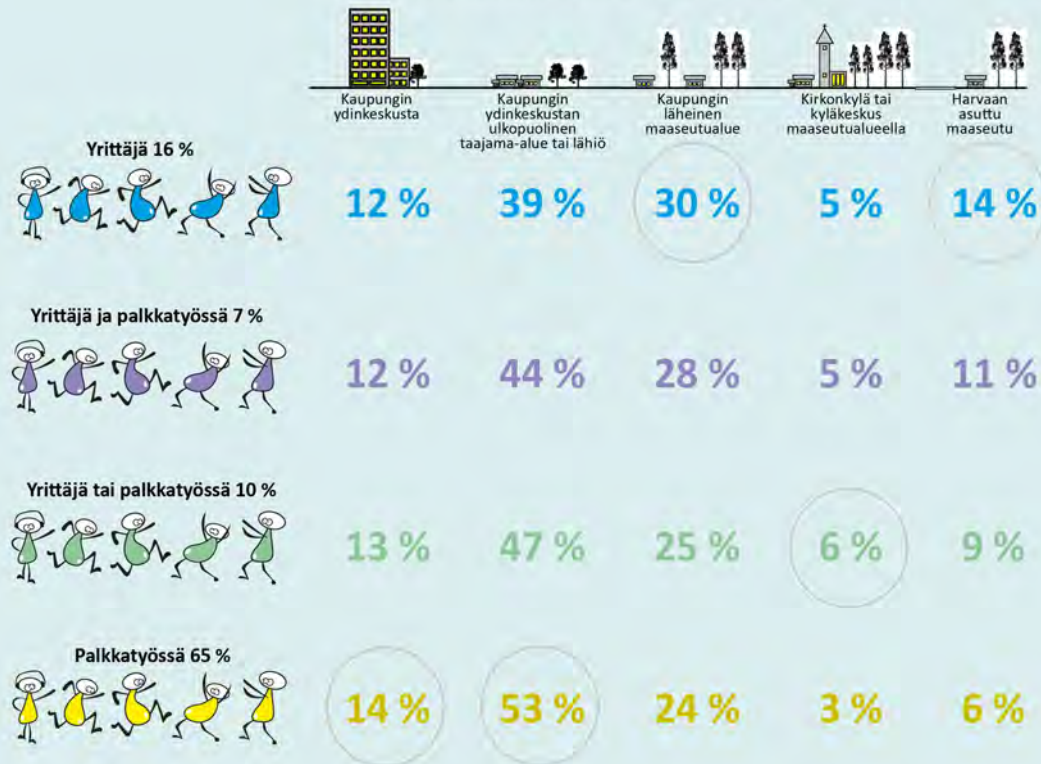
Kuvio 3e. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

SIJAINTI ASUMISRESEPTISSÄ – PROFILOINTIA

Ryhmään kuuluvien unelma-asuinalue:

#1
Yrittäjyys on mukana toimeentulo-resepteissä kaikenlaisista asuinpaikoista unelmoivilla

#2
Päätöiminen yrittäjyys kuuluu toimeentulo-reseptiin erityisesti harvaan asutulla ja kaupunkien läheisellä maaseudulla

#3
Nykyistä maaseutumaisemmasta asuinympäristöstä unelmoivilla yrittäjyys on kaikissa muodoissaan keskimääräistä yleisempää

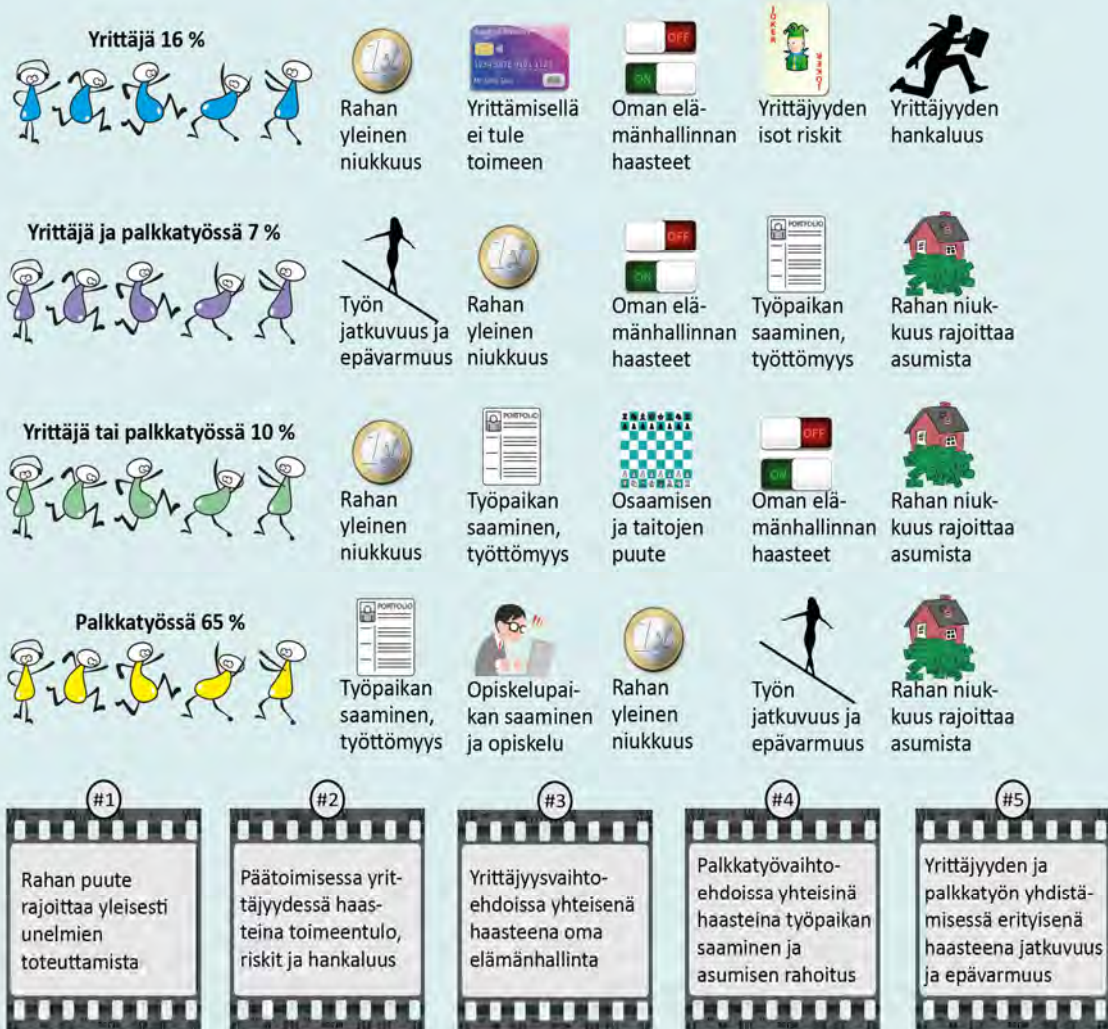
Kuvio 3f. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

UNELMAN TOTEUTUMISEN ESTEET – PROFILOINTIA

Ryhmään kuuluvien kokemat haasteet, top-5:

Kuvio 3g. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

UNELMAN TOTEUTUMISEN ESTEET – PROFILOINTIA

Missä ryhmässä kukin haaste on yleisin:

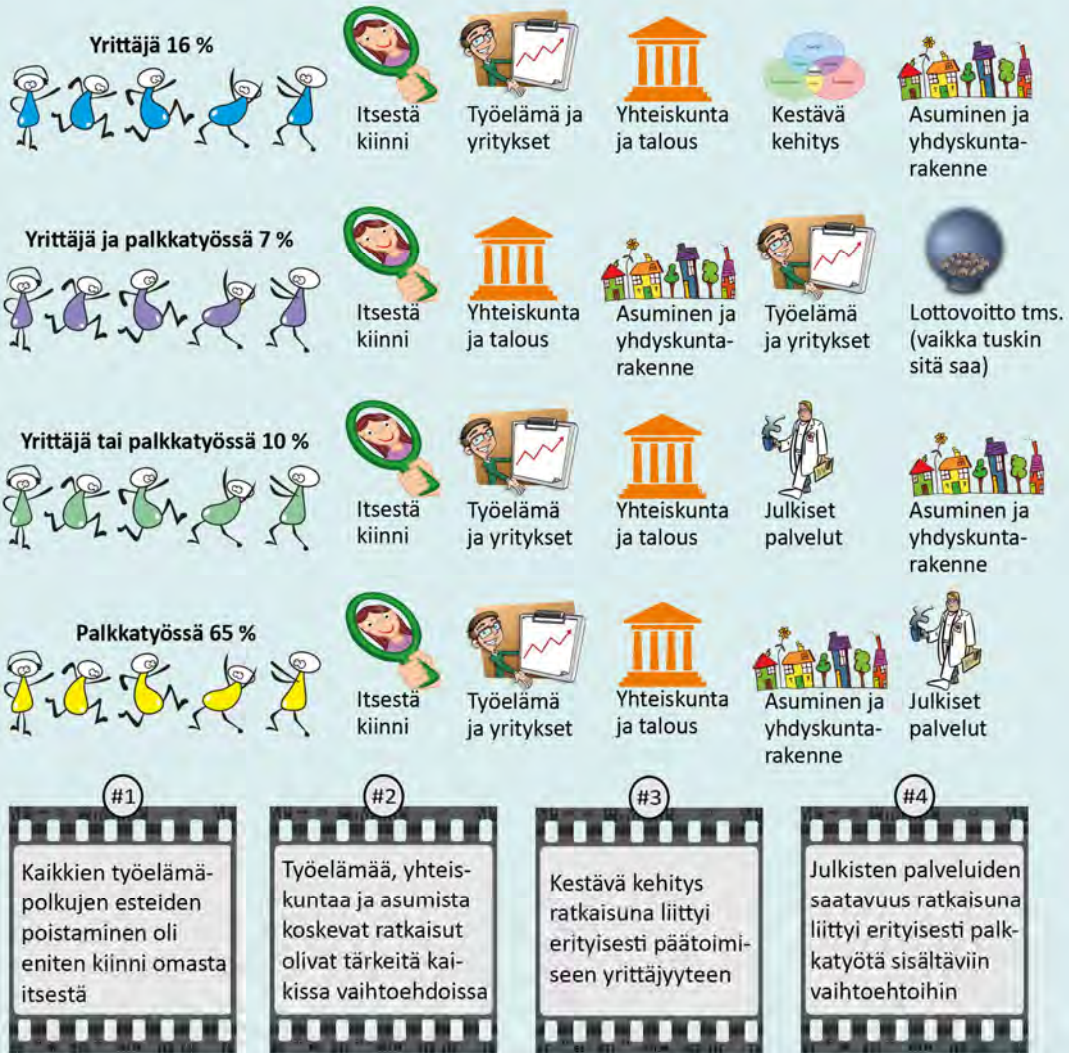
Kuvio 3h. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

UNELMAN TOTEUTUMISEN ESTEIDEN POISTAMISKEINOT – PROFILOINTIA

Ryhmään kuuluvien ehdottamat ratkaisut, top-5:

Kuvio 3i. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

UNELMAN TOTEUTUMISEN ESTEIDEN POISTAMISKEINOT – PROFILOINTIA

Missä ryhmässä kukin ratkaisu on yleisin:

Yrittäjä 16 %

Etätymahdollisuuksien parantaminen
Eiilitin ja suuryhtiöiden vallan vähentäminen

Lisää tulevaisuustietoa

Nuorille enemmän valtaa politiikassa ja asioiden hoitamisessa

Kannustaminen yhteisvastuuseen ympäristöstä

Kestävien kulutusvalintojen mahdollistaminen (energia, asuminen, ruoka, liikkuminen, kierrätys ym.)

Sääntelyn vähentäminen, sallivampi asenne kaikkeen

Yrittämisen tekeminen helpommaksi, joustavammaksi ja kannustetuksi vaihtoehdoksi

Itsestä kiinni

Työttömien työllistymisen tukeminen

Nykyistä pitkäjänteisempi ja ihmislähtöisempi politiikka

Haasteiden voittamiseksi

Opintotuen parantaminen (ml. alan vaihto)

Työhön osallistumisen esteiden purkaminen ja kannusteiden lisääminen

Yrittäjä ja palkkatyössä 7 %

Halvempi asuminen mahdolliseksi (vuokrat, tontit, pienasunot ym.)

Yhteisöllisen asun/orakentamisen lisääminen

Hajautetun yhdyskunta- ja palvelurakenteen ylläpitäminen

Huolenpito valtion taloudesta, kohtuullinen verotus

Kansainvälinen yhteistyö suurten haasteiden voittamiseksi

Lottovoitto tms. (vaikka tuskin sitä saa)

Perustulo tai kansalaispalkka käyttöön

Matalapalkka-alojen kunnan palkankorotukset

Opintotuen parantaminen (ml. alan vaihto)

Työhön osallistumisen esteiden purkaminen ja kannusteiden lisääminen

Yrittäjä tai palkkatyössä 10 %

Toimivan joukkoliikenteen turvaaminen ja kehittäminen

Asunorahituksen helpompi saatavuus

Julkisten koulutuspalveluiden turvaaminen ja työelämävalmiuksien parantaminen

Kokonaiskulttuurin edistäminen eri aloilla

Tiivistä, viihtyisää, edullista kaupunkirakentamista lähelle palveluita

Työmarkkinoiden uudistaminen, joustavat työmuodot ja niiden yhdistelmät

Yritysten kehittymisen ja työllistämisen tukeminen (etenkin pienyritykset, maatilat)

Yrittäjien sosiaaliturvan parantaminen

Mielenterveyspalveluiden saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden turvaaminen

Etäkehoitelmien uudistaminen tasapuoliseksi nuorille

Lisää rahoitusta taiteelle ja tieteillem

Määrämuuton hillitseminen ja turvallisuuden parantaminen

Sirityminen fossiilista uusiutuviin energialähteisiin

Muutoshaluuden vahvistaminen yhteiskunnassa

Palkkatyössä 65 %

Nuorille enemmän ja helpommin työpaikkoja (kiinni työelämään)

Lisää nimenomaan vakituisia työkoja ja töitä

Julkisen, toimivan terveydenhuollon turvaaminen

Lisää yhteisöllisiä tiloja ja tilaisuuksia nuorille (ei baari, ei pääsymaksua)

Tuloerojen kaventaminen, osallisuuden lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy, yhteinen yhteiskunta

Työajan lyhentäminen (tasapainisuus, riittävyys, jousto, jaksaminen)

Nuorten parempi opinto- ja työelämäkokoja (ml. harjoittelupaikat)

Nuorten äänestysaktiivisuuden lisääminen

Opiskelempaan helpompi saatavuus

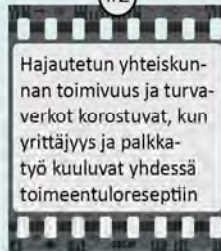
Yhteinen yhteiskunta

Työajan lyhentäminen (tasapainisuus, riittävyys, jousto, jaksaminen)

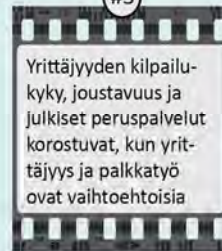
#1

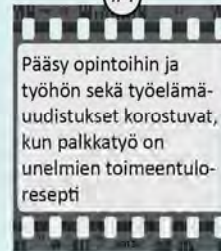
#2

#3

#4

Kuvio 3j. Yrittäjyys Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenunelmissa.

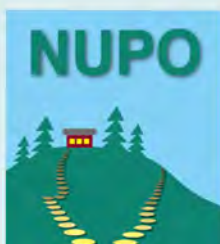
4. MITEN NUORET PÄÄSEVÄT YRITTÄJYYSPOI- LLE JA PYSTYVÄT ETENEMÄÄN SILLÄ?

4.1. Nuorten yrittäjien kokemuksia

Kuvioissa 4a-4g on esitetty tulokset 40 nuoren yrittäjän haastatteluista, joissa selvitettiin yrittäjyydelle lähtemistä ja sillä etenemistä edesauttaneita ja hankaloittaneita asioita sekä toimenpiteitä nuorten yrittäjyyden edistämiseksi. Tulokset kuvaavat yrittäjiksi jo valikoituneen joukon kokemuksia ja näkemyksiä ja niihin sisältyy useita kiinnostavia havaintoja:

- Yrittäjäksi ryhtymisen taustalla vaikuttavat erityisesti yrittäjyyden tuttuus (esim. yrittäjiä perhepiirissä) ja kiinnostus (oma juttu, harrastus, haave) – näiden ”vetotekijöiden” ohella merkitystä on myös pakkoa synnyttävillä ”työntekijöillä” kuten palkkatyön vähäisellä tarjonnalla tai alan vaatimalla yrittäjästatuksella. Yrittäjyydelle voidaan päätyä pelkistetysti sekä mahdollisuuden vetämä että pakon työntämänä.
- Monella nuorella yrittäjällä ei ole polun alkuvaiheessa odottamattomia hankaluuksia; yleisimmät hankaliksi koetut asiat liittyvät erilaisten vaatimusten täyttämiseen (byrokrazia), rahoituksen vaikeaan saatavuuteen ja omien voimavarojen rajallisuuteen.
- Yrittäjyydelle etenemisen taustalla vaikutti erityisesti vuorovaikutus eri muodoissaan: verkostot eli toisilta yrittäjiltä saatu apu ja neuvot, yhteisö eli perheestä ja yhteisöllisyydestä saatava tuki ja turva sekä palaute tyytyväisiltä asiakkailta ja oman työn onnistumisesta.
- Yrittäjyydelle etenemistä hankaloittivat erityisesti taloushuolet (heikko kannattavuus, isot eläkemaksut) ja suuri työmäärä (aina kiinni työssä, paljon näkymätöntä työtä), joka osin liittyy byrokratian moninaisten vaatimusten täyttämiseen. Maatalousyrittäjillä byrokraatiahaasteet kärjistyvät ja elinkeinon syyllistäminen lisää kuormitusta.
- Nuoret yrittäjät pitävät yrittäjyyden edistämisen vaikuttavimpana keinona yrittäjyyskasvatuksen ja -opetuksen lisäämistä kaikilla koulutusasteilla. Muita vaikuttavia keinoja ovat muun muassa aloitusvaiheen tuet, kannustava ja arvostava ilmapiiri ja kokeilemismahdollisuus.

NUORTEN YRITTÄJYYS- POLUT

TULEVAISUUDEN
TUTKIMUSKESKUS

Turun yliopisto
University of Turku

MAASEUTUPOLITIIKKA.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

NUORTEN YRITTÄJIEN OMAT KOKEMUKSET YRITTÄJYYSPOLUSTA

- Mikä edesauttoi ja mikä hankaloitti polulle lähtemistä?

- Mikä edesauttoi ja mikä hankaloitti polulla etenemistä?

- Millä toimenpiteillä nuorten yrittäjyyttä voidaan edistää?

HENKILÖKOHTAISET HAASTATTELUT

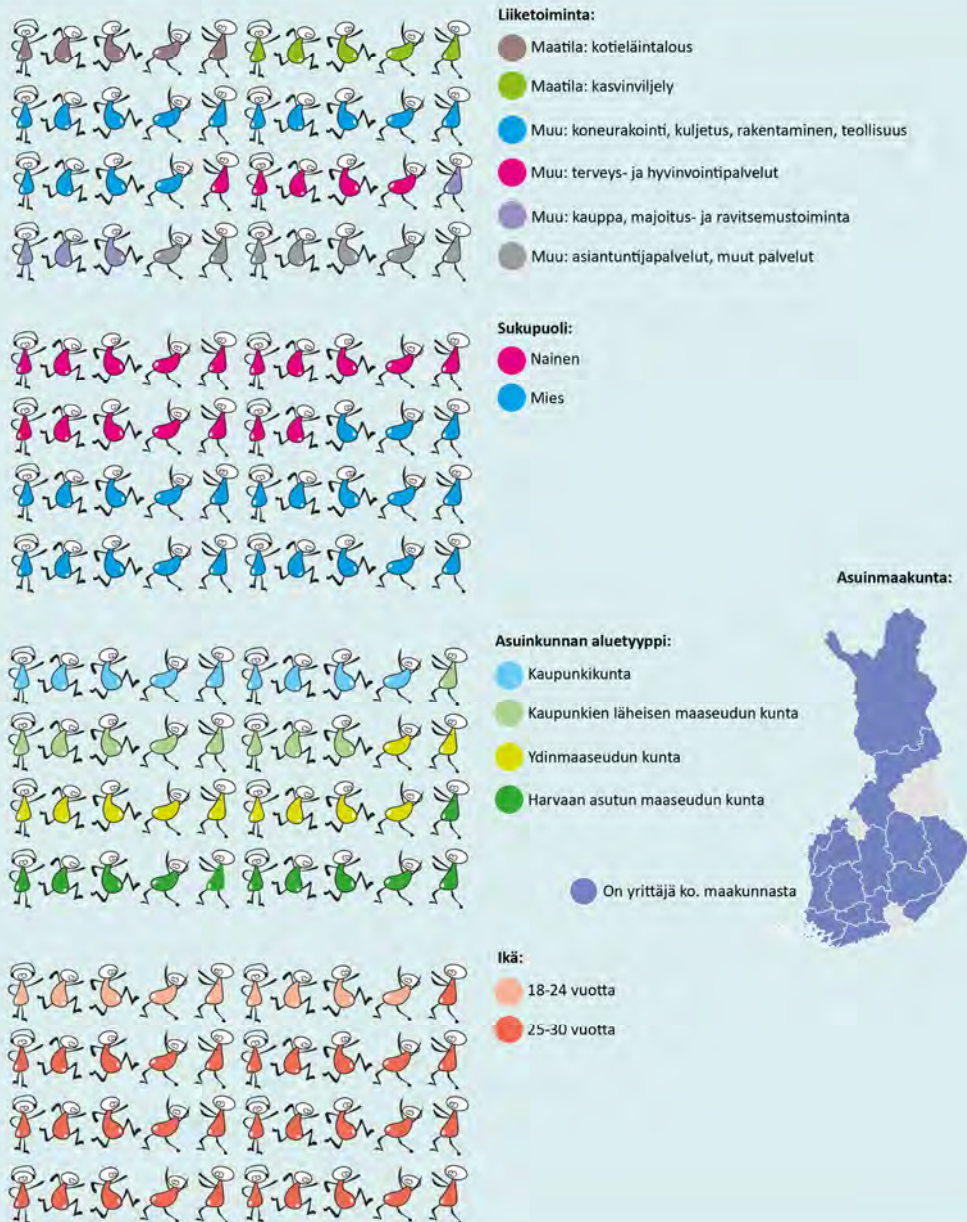
- Perusjoukko:** 18-30-vuotiaat nuoret yrittäjät
Aineisto: 40 yrittäjää
Haastattelut: Touko-heinäkuu 2019
Liiketoiminta: 10 maatilataloudesta, 30 muilta toimialoilta
Aluetyyppi: 9 kaupunkikunnista, 9 kaupunkien läheiseltä maaseudulta, 11 ydinmaaseudulta ja 11 harvaan asutulta maaseudulta
Maakunnat: Yrittäjiä 15/19 maakunnasta
Sukupuoli: 17 naisia, 23 miehiä
Ikä: Keskimäärin 27 vuotta (20–30 vuotta)
Kokemus: Keskimäärin 4,4 vuotta yrittäjänä (0,5–10 vuotta)

Kuvio 4a. Yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot nuorten yrittäjien kokemina.

TAUSTATIEDOT: KEITÄ HE OVAT?

Kuvio 4b. Yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot nuorten yrittäjien kokemina.

MITKÄ TEKIJÄT EDESOTTOIVAT YRITTÄJÄKSI RYHTYMISTÄ? – Mainittu 105 tekijää

Kuvio 4c. Yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot nuorten yrittäjien kokemina.

MITKÄ TEKIJÄT HANKALOITTIVAT YRITTÄJÄKSI RYHTYMISTÄ?

– Mainittu 62 tekijää

<p>EI OLLUT Ei odottamattomia hankaluuksia</p>		<p>BYROKRATIA Paljon vaatimuksia, työlästä</p>
<p>RAHOITUS Vaikea saatavuus</p>	<p>VOIMAVARAT Tietämys vajaista, ei kokemusta, rajalliset voimavarat</p>	<p>ODOTUKSET Huhuja haasteellisudesta, uskottavuuden epäilijöitä, muut luovat paineita</p>
<p>RISKIT Oma rohkeus koetuksella, toimeentulon epävarmuus, suuret riskit</p>	<p>TALOUS Heikko kannattavuus</p>	<p>SITOVUUS Kiinni työssä, paikassa ja firmassa</p> <p>ASIAKKAAT Asiakkaiden saaminen ja riittävyys</p>
	<p>MUU Epäluotettavat yhteistyötahot, pakko olla yrittäjä</p>	<p>VEROTUS Raskasta, tulkinnanvaraista</p>

Kuvio 4d. Yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot nuorten yrittäjien kokemina.

MITKÄ TEKIJÄT EDESOTTOIVAT YRITTÄJYYS- POLULLA ETENEMISTÄ?

– Mainittu 96 tekijää

<p>VERKOSTOT Apua ja neuvoja toisilta yrittäjiltä</p>		<p>YHTEISÖ Perhe auttaa, yhteisöllisyydestä voimaa, tuki ja turva</p>		
<p>PALAUTE Onnistumiset, tyytyväiset asiakkaat, oman käden jälki, kiitokset</p>	<p>VAPAAUS Vapaus ja vastuu, omat päätökset ja valinnat</p>	<p>ASENNE Into, usko, motivaatio, oma juttu</p>		
<p>MAINE Puskaradio on ratkaisevassa asemassa</p>		<p>OSAAMINEN Koulutus ja kouluttautuminen pitävät ajan tasalla</p>	<p>KANNUSTUS, ARVOSTUS Läheiset, kunta ja media</p>	
<p>TALOUS, JOUSTAVUUS Voi tehdä töitä kenelle tahansa, toimeentulon monipuolisuus</p>		<p>ASIAKKAAT Asiakkaiden riittävyys on tärkeää</p>	<p>KOKEMUS Kokemus perhe- yrityksestä tai kesätöistä</p>	<p>MUU Sattuma, tuttuus</p>

Kuvio 4e. Yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot nuorten yrittäjien kokemina.

MITKÄ TEKIJÄT HANKALOITTIVAT YRITTÄJYYS- POLULLA ETENEMISTÄ?

– Mainittu 86 tekijää

 <p>TALOUS Heikko kannattavuus, isot eläkemaksut, ei investointivaraa</p>		 <p>TYÖMÄÄRÄ Aina kiinni työssä, paljon näkymätöntä työtä</p>		
 <p>BYROKRATIA Paljon vaatimuksia, muuttuvat usein, tulkintaongelmia</p>	 <p>TYÖNTEKIJÄT Pulaa osaavista työntekijöistä</p>	 <p>ASIAKKAAT Asiakkaiden saaminen ja riittävyys</p>	 <p>ILMAPIIRI Maatalouden syyllistäminen kaikesta kuormittaa</p>	
 <p>EI OLLUT Ei odottamattomia hankaluuksia</p>	 <p>OSAAMINEN Talous- ja moniosaamisen puute</p>	 <p>ASEMA Ei vaikutus- mahdollisuutta</p>	 <p>RESURSSIT Lisäpellon saatavuus ja hinta</p>	 <p>MUU Sää, puolison löytyminen</p>

Kuvio 4f. Yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot nuorten yrittäjien kokemina.

MILLÄ TOIMENPITEILLÄ YRITTÄJYYSPOLULLE PÄÄSY JA SILLÄ ETENEMISTÄ VOIDAAN HELPOTTAA?

– Mainittu 136 tekijää

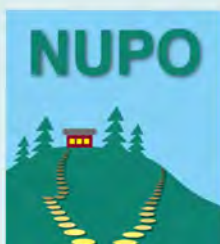
<h2>KOULUTUS</h2> <p>Lisää yrittäjyysopetusta kaikilla koulutusasteilla</p>		<h2>TUKI</h2> <p>Aloitusvaiheen tuet tärkeitä</p>	
<h3>ILMAPIIRI</h3> <p>Lisää kannustusta ja arvostusta yrittäjyydelle</p>	<h3>KOKEILEMINEN</h3> <p>Yrittäjyyden kokeileminen helpoksi</p>	<h3>ASENNE</h3> <p>Oma asenne ratkaisee, itsearviointi sopivuudesta tärkeää</p>	<h3>VERKOSTOT</h3> <p>Tärkeää vertaistuen, oppimisen ja yhteistyön kannalta</p>
<h3>NEUVONTA</h3> <p>Alkuvaiheessa tärkeä, oltava asiantuntevaa ja monenlaiset (myös huonot) vaihtoehdot huomioivaa</p>	<h3>TYÖNTEKIJÄT</h3> <p>Ensimmäisen työntekijän palkkauksen helpotusta esim. sivukuluista</p>	<h3>SOSIAALITURVA</h3> <p>Heikko sosiaaliturva suhteessa korkeisiin maksuihin – parannettava</p>	<h3>MARKKINAT</h3> <p>Suurten toimijoiden sanelupolittikalle loppu, maataloudessa kustannukset hintoihin</p>
<h3>VIESTINTÄ</h3> <p>Lisää tietoisuutta yrittäjyydestä, esimerkkejä</p>	<h3>VEROTUS</h3> <p>Helppoja aloittaville yrittäjille</p>	<h3>RAHOITUS</h3> <p>Nuorille riskittömämpää rahoitusta, valtiontakauksia</p>	<h3>BYROKRATIA</h3> <p>Velvoitteita vähennettävä</p>
		<h3>MENTORIT</h3> <p>Tärkeitä kumppaneita, suositellaan</p>	<h3>MUU</h3> <p>Tasapuolinen aluekehitys</p>

Kuvio 4g. Yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot nuorten yrittäjien kokemuksina.

4.2. Sidosryhmien näkemyksiä

Kuvioissa 5a-5j on esitetty tulokset 21 nuoren yrittäjyyteen liittyvien sidosryhmien edustajien haastatteluista. Haastatteluissa käsiteltiin toimintaympäristön muutoksen vaikutuksia sekä työelämä-, koulutus- ja yrityspalveluiden pullonkaloja nuorten yrittäjyyden mahdollisuuksien näkökulmasta. Lisäksi kysyttiin keinoja, joilla nuorten halua, kykyä ja mahdollisuutta ryhtyä yrittäjäksi voidaan lisätä sekä maaseudulla mahdollisesti tarvittavia erityisratkaisuja. Tulokset sisältävät useita mielenkiintoisia havaintoja:

- Toimintaympäristön muutos luo monia mahdollisuuksia nuorten yrittäjyydelle. Mahdollisuudet liittyvät erityisesti yrittäjyyden ”kilpailuetujen” kohdentumiseen (yrittäjä-palkansaaja-statuksen joustavuus lisääntyy, yrittäjyyden imago ja arvostus kasvaa, politiikka muuttuu yrittäjystävällisemmäksi) sekä yrittäjyyden harjoittamispuitteiden väljentyneeseen (kevytyrittäjyys valtavirtaistuu, digitalisaatio tarjoaa uusia työkaluja ja työtapoja, paikanvalintavaus yleistyy).
- Toimintaympäristö voi kehittyä nuorten yrittäjyyden kannalta myös huonoon suuntaan: alueellinen keskittyminen ja henkilökohtainen selviytyminen eriyttävät onnistumisen edellytyksiä paikkojen ja ihmisten välillä, pankkien kiristynyt luotonanto on ongelma erityisesti ilman suuria pääomia toimiville nuorille, minkä lisäksi vapaa-ajan arvostus kasvaa ja tuottavan työn arvostus heikkenee.
- Yrityspalveluissa on runsaasti parantamismahdollisuuksia: enemmän asiantuntemusta ja tarvelähtöisyyttä ja enemmän kasvokkain nuorten ehdoilla ja tavoilla.
- Koulutuspalvelut eivät nykyisellään tuota yrittäjyyden edellyttämiä taitoja taloudesta, sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, markkinoinnista, kielistä ja kulttuureista. Yrittäjyyskasvatusta tulisi lisätä kaikilla asteilla.
- Työelämässä yrittäjänä ja palkansaajana pitäisi pystyä olemaan yhtä aikaa nykyistä helpommin.
- Nuorten halukkuutta toimia yrittäjänä voidaan lisätä erityisesti viestinnän keinoin tarjoamalla esimerkeiksi rohkaisevia tarinoita erilaisista onnistumisista ja tekemällä yrittäjyydestä raatumisen sijaan ”normaalia” toimintaa mielikuvien tasolla.
- Nuorten kykyä toimia yrittäjänä voidaan lisätä koulutuksen avulla: paremmilla sisällöillä, lisäpanostuksella yrittäjyyskasvatukseen ja -koulutukseen, työelämäkytkentäisellä oppimisella, jatkuvan oppimisen vahvistamisella ja opettajankoulutuksen kehittämällä. Opettajien osaamisessa ja asenteissa on runsaasti parannettavaa.
- Nuorten mahdollisuutta toimia yrittäjänä voidaan lisätä kokeiluilla, jotka voivat avata tien omalle yrittäjyyspolulle. Tärkeitä keinoja ovat myös erilaiset aloitustuet, viestiminen yrittämisen mahdollisuuksista ja eläköityvien yrittäjien yritysten jatkaminen.
- Maaseudulla nuorten ryhtymistä yrittäjäksi voidaan edistää suunnilleen samoilla keinoilla kuin yleisestikin; kunnossa oleva infrastruktuuri, yrittäjystävällinen politiikka sekä maaseudun tarjoamat erityiset mahdollisuudet ovat erityisiä maaseudulle.

NUORTEN YRITTÄJYYS- POLUT

TULEVAISUUDEN
TUTKIMUSKESKUS

Turun yliopisto
University of Turku

MAASEUTUPOLITIIKKA.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

NUORTEN YRITTÄJIEN SIDOSRYHMIEN NÄKEMYKSET YRITTÄJYYSPOLUSTA

- Miten toimintaympäristön muutos vaikuttaa nuorten yrittäjyyteen?
- Mitä pullonkauloja on työelämä-, koulutus- ja yrityspalveluissa?
- Yrittäjyys = halu * kyky * mahdollisuus – miten niitä lisätään?
- Mitä erityisratkaisuja maaseudun yrittäjyyden edistämiseksi tarvitaan?

HENKILÖKOHTAISET HAASTATTELUT

- Perusjoukko:** Sidosryhmien jäsenet
Aineisto: 21 henkilöä
Haastattelut: Touko-heinäkuu 2019
Organisaatio: 10 erityyppisestä organisaatiosta
Aluetyyppi: 4 kaupunkikunnista, 1 kaupunkien läheiseltä maaseudulta, 6 ydinmaaseudulta, 7 harvaan asutulta maaseudulta ja 3 valtakunnallista toimijaa
Sukupuoli: 9 naisia, 12 miehiä

Kuvio 5a. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

TAUSTATIEDOT: KEITÄ HE OVAT?

Organisaatiotausta:

- Yritysneuvoja
- Rahoittaja (pankinjohtaja)
- Koulutuspalveluiden tarjoaja
- Etujärjestön edustaja (SY, MTK)
- Työvoimahallinnon edustaja
- Maaseudun kehittäjä (Leader)
- Kunnan edustaja (nuorisotoimi)
- Kehitysyhtiön edustaja
- Kokenut yrittäjä
- Valtakunnallinen toimija (MMM, MELA, THL)

Toimialueen tai sijaintikunnan aluetyyppi:

- Kaupunkikunta
- Kaupunkien läheisen maaseudun kunta
- Ydinmaaseudun kunta
- Harvaan asutun maaseudun kunta
- Valtakunnallinen toimija

Sukupuoli:

- Nainen
- Mies

Kuvio 5b. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

MITEN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS VAIKUTTAA NUORTEN YRITTÄJYYTEEN POSITIIVISESTI?

– Mainittu 67 tekijää

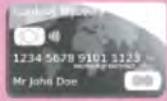

Kuvio 5c. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

MITEN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS VAIKUTTAA NUORTEN YRITTÄJYYTEEN NEGATIIVISESTI?

– Mainittu 60 tekijää

 <p>VÄESTÖKATO Osassa maaseutua, pienentää asiakaskuntaa ja ohentaa verkostoja</p>	 <p>INFRASTRUKTUURI Heikot tie-, tietoliikenne- ja joukkoliikenneyhteydet maaseutualueilla</p>	 <p>TALouden MURROS Lyhytjänteisyys luo vinoja kannusteita, epävarmuus, pääomien vajaakäyttö</p>	
 <p>SYRJÄYTYMINEN, JAKAUTUMINEN Kasvavien vaatimusten täyttämisen ei onnistu kaikilta</p>	 <p>RAHOITUS Pankkien luotonanto kiristyy erityisesti aloittaville yrittäjille</p>	 <p>KESKITYMINEN Raha, valta ja palvelut keskittyvät kaupunkikeskuksiin</p>	
 <p>SÄÄNTELY Lisääntyy, erityisesti ympäristösääntely</p>	 <p>ARVOT JA ASEENTEET Tuottavaa työtä ei arvosteta, vapaa-ajan kasvava arvostus ei suosi yrittäjyyttä</p>	 <p>MIELIKUVAT Vainot mielikuvat suuryritysten ja kaupunkien paremmuudesta</p>	 <p>VEROTUS Ei kannusta nuoria yrittämään</p>
	 <p>MAATALOUS AHTAALLA Raaka-ainetuottajat heikossa asemassa, kannattavuus heikko</p>	 <p>KOULUTUS Yrittäjyyskoulutuksen taso heikko ja yleisesti itseopiskelua liikaa</p>	 <p>DIGITALISAATIO, ROBOTISAATIO Tuottava käytötapa vs. työn korvaaminen</p>
			 <p>EI OLE Ei näköpiirissä</p>

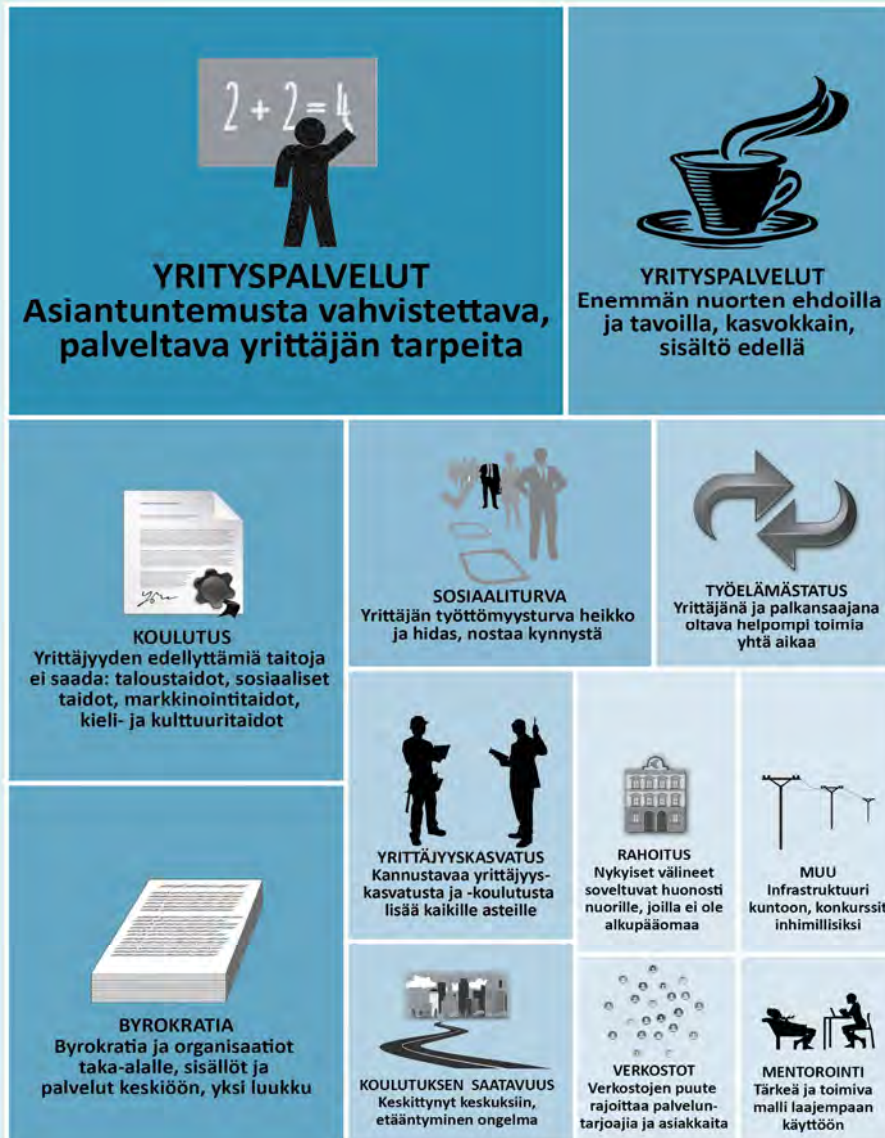
Kuvio 5d. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

MITÄ PULLONKAULOJA ON TYÖELÄMÄ-, KOULUTUS- JA YRITYSPALVELUISSA?

– Mainittu 66 tekijää

Kuvio 5e. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

YRITTÄJYYS = HALU * KYKY * MAHDOLLISUUS: MITEN HALUA LISÄTÄÄN?

– Mainittu 100 tekijää

 <p>VIESTINTÄ: ESIMERKIT Rohkaisevia tarinoita erilaisista onnistumisista</p>	 <p>VIESTINTÄ: MIELIKUVAT Yrittäjyyden normalisointi, taakankanto taka-alalle, vetotekijät etualalle</p>		
 <p>KANNUSTEET, HOUKUTTAVUUS Yrittäjyyden oltava kilpailukykyinen vaihtoehto: sosiaaliturva, ammattiaseman muutokset ja rinnakkaisuudet</p>	 <p>KOULUTUS Yrittäjyyskasvatuksen ja -opetuksen lisääminen kaikilla koulutusasteilla</p>	 <p>ILMAPIIRI Kannustavampi, epäonnistumisen ja menestymisen salliva</p>	
 <p>ALHAISEN KYNNYKSEN YRITTÄJYYSMUODOT NY-, 4H-, osuuskunta- ja kevytyrittäjyys ym. hyviä tapoja päästä kiinni yrittäjyyteen</p>	 <p>TUTUSTUMINEN Yritys- ja yrittäjävierailut, TET, job shadowing ym. hyödynnettävä</p>	 <p>MOTIVAATIO Oman motivaation riittävyyden arviointi</p>	 <p>MENTOROINTI Kokeneiden tuen saatavuus tärkeää</p>
 <p>RISKIT Riskit kuuluvat yrittäjyyteen, mutta niiden pienentäminen alkuvaiheessa alentaa kynnystä</p>	 <p>KOKEILEMINEN Lisää pienen riskin kokeiluja</p>	 <p>YRITYSKAUPAT Alihyödynnetty mahdollisuus</p>	 <p>KILPAILUT, TAPAHTUMAT Idea- ja muut kilpailut</p>
 <p>ELINVOIMAISUUS Perustan ylläpitäminen</p>			

Kuvio 5f. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

YRITTÄJYYS = HALU * KYKY * MAHDOLLISUUS: MITEN KYKYÄ LISÄTÄÄN?

– Mainittu 89 tekijää

KOULUTUS: PAREMMAT SISÄLLÖT
Enemmän todellisia valmiuksia ja oikeita yrityshteyksiä kaikilla koulutusasteilla, kansalais- ja talous-taidot, kannustava lähestymistapa

KOULUTUS: LISÄÄ PANOSTUSTA
Yrittäjyyskoulutusta lisättävä kaikilla asteilla päiväkodista alkaen, pakolliseksi yläasteella ja toisella asteella

MENTORI- JA KUMMITOIMINTA
Lisää, koska tärkeä ja toimiva malli

TYÖELÄMÄKYTKENTÄINEN OPPIMINEN
TET-jaksoja lisää ja hyötykäyttöön, oppisopimuksiin lisää virtaa, pajat ja pienryhmät verkostoivat

JATKUVA OPPIMINEN
Yrittäjyyden ydin, onnistumisen kokemukset tärkeitä, mahdollisuus turvattava

ALHAISEN KYNNYKSEN YRITTÄJYYSMUODOT
NY-, 4H-, osuuskunta-, tiimi- ja kevytyrittäjyys, kesätyöt

OPETTAJANKOULUTUS
Osaamisen ja asenteiden päivitys tarpeen

HYVINVOINTI-PALVELUT
Resurssit turvattava, yrittäjän toimintakyvyn ylläpito

TUKI
Tehokas käyttö

Kuvio 5g. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

YRITTÄJYYS = HALU * KYKY * MAHDOLLISUUS: MITEN MAHDOLLISUUKSIA LISÄTÄÄN?

– Mainittu 53 tekijää

 <p>KOKEILUT Avaa mahdollisuuksia, oman polun löytäminen, valmennus-kurssit-hautomot</p>	 <p>TUKI Kunnan kesäyrittäjyystuki tms., aloittamisen riskin alentaminen</p>		
 <p>VIESTINTÄ Mahdollisuuksista kertominen nuorten kielellä ja välineillä</p>	 <p>INNOVOINTI Mahdollisuuden tunnistaminen: kartoitukset, näköalat, sovellukset</p>	 <p>KEVYTYRITTÄJYYS Portti polulle, kokemusten hankkiminen</p>	
 <p>YRITYKSEN JATKAMINEN Suuri ja helppo mahdollisuus: lisää tietoa mahdollisuudesta, rekrytointitoimintaa</p>	 <p>SOSIAALITURVA Parannettava ja joustavoitettava jotta voi toimia yrittäjänä</p>	 <p>VERKOSTOT Nuoria mukaan työlönjaon ja alihankinnan kautta</p>	 <p>OSA-AIKA-YRITTÄJYYS Kannusteita parannettava</p>
		 <p>MUU Jatkojalostaminen on mahdollisuus</p>	

Kuvio 5h. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

MITÄ ERITYISRATKAISUJA MAASEUDUN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISESSÄ TARVITAAN: YRITTÄJÄKSI RYHTYMINEN?

– Mainittu 103 tekijää

 <p>KOKEILEMINEN Matalan kynnyksen kokeileminen mahdolliseksi: pajat–neuvonta–opastus, kesä- ja kevyt- yrittäjyyden edistäminen, kokeiluhankkeet, oppilaitosten ja yritysten yhteistyö</p>	 <p>TUKI Tärkeä erityisesti harvaan asutulla maaseudulla, aloitta- miseen ja riskin pienentämiseen</p>		
 <p>INFRASTRUKTUURI Tie- ja tietoliikenneyhteydet oltava kunnossa</p>	 <p>YRITTÄJÄYSTÄVÄLLINEN POLITIIKKA Verotus, sosiaaliturva, kaavoitus, hankinnat, aluetalousajattelu, yritysvaikutusten arviointi</p>	 <p>VIESTINTÄ Ylivertaisuustekijät paremmin esille: vapaus, tila, luonto, edullisuus ym.</p>	
 <p>IDEAT JA NÄKÖALAT Mahdollisuudet näkyviksi, maaseudun "uusi maailma" esille</p>	 <p>LUONTO Toimet kohdennettava niil- le, joita luonto puhuttelee</p>	 <p>TOIMITILAT Tiloja valmiina ja vajaa- käytössä: nuorille yrittäjille edullisesti</p>	 <p>YHTEISYRITTÄMINEN Alentaa rimaa, osuustoiminta yms.</p>
 <p>VERKOSTOT Maaseudun yritysten elinehto, vertaistukea ja yhteistyötä</p>	 <p>NEUVONTA Pysyvää, riittävää, nopeaa ja yhteistyössä nuorten kanssa</p>	 <p>KOKONAISUUDET Toimeentulon rakentaminen erilaisista osista</p>	 <p>PAIKAN- VALINTA- VAPAAUS Yleistyy, hyödyn- nettävä</p> <p>JALOSTUS- ASTEEN NOSTO Panostet- tava lisää</p>
 <p>BYROKRATIA Kevennettävä edelleen</p>	 <p>ILMAPIIRI Kannustusta ja positiivisuutta</p>	 <p>PERUSPALVELUT Tärkeä perusta</p>	

Kuvio 5i. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

MITÄ ERITYISRATKAISUJA MAASEUDUN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISESSÄ TARVITAAN: YRITTÄJÄNÄ MENESTYMINEN?

– Mainittu 50 tekijää

Kuvio 5j. Nuorten yrittäjyyttä edistävät ja hankaloittavat tekijät sekä edistämiskeinot sidosryhmien näkemänä.

5. MITEN NUORTEN YRITTÄJYYTTÄ VOITAISIIIN EDISTÄÄ ERILAISILLA ALUEILLA?

5.1. Kuntakentän havaintoja ja näkemyksiä

Kuvioissa 6a-6o on esitetty tulokset kuntakyselystä, johon vastasi 201 kuntaa eli 65 % kunnista. Kunnittain räätälöidyillä tilastotiedoilla tuetussa kyselyssä tiedusteltiin syitä nuorten yrittäjäaktiivisuuden tasoon ja kehitykseen sekä käytettyjä ja vaikuttavia keinoja nuorten yrittäjäaktiivisuuden edistämiseksi.

Tulokset sisältävät useita mielenkiintoisia havaintoja:

- Nuorten yrittäjäaktiivisuuden tason ja kehityksen taustasyistä yleisimmin mainittuja ovat toimialarakenne, työpaikkatarjonta ja kulttuuri. Yllättävää kyllä, esimerkiksi infrastruktuurilla, peruspalveluilla, toimitiloilla, tuella ja päätöksenteolla ei ole juuri lainkaan selitysvoimaa nuorten yrittäjäaktiivisuuden tasoon tai kehitykseen erilaisissa kunnissa.
- Erityyppisissä kunnissa taustasyiden kirjo on osin erilainen; osa syistä vahvistaa ja osa heikentää yrittäjäaktiivisuutta. Esimerkiksi harvaan asutun maaseudun kunnissa korostuvat kulttuuriin (vahva yrittäjyysperinne edistää) ja toimialarakenteeseen (yrittäjyydelle pohjaa miesvaltaisilla aloilla ja alkutuotannossa) liittyvät syyt. Ydinmaaseudun kunnissa syinä korostuvat toimialarakenne (yrittäjyydelle kysyntää miesvaltaisilla aloilla, alkutuotannossa ja teollisuudessa), sukupolvenvaihdokset (on tapahtunut eli on nuoria jatkajia yrittäjinä), pakko (vähän palkkatyötä tarjolla, mikä työntää yrittäjyyteen) ja keskittäminen (nuorten potentiaalisten yrittäjien on pakko muuttaa keskuksiin opiskelemaan). Kaupunkien läheisen maaseudun kehitystä selittävät muita kuntaryhmiä yleisemmin muun muassa työpaikkatarjonta (paljon palkkatyötä tarjolla lähialueella mikä vetää nuoria pois yrittäjyydestä), päätöksenteko (päättäjissä paljon yrittäjiä, mikä edistää asiaa), panostus (neuvontaan panostettu, mikä edistää asiaa), järjestöjen toiminta (4H:n ja yrittäjähdistyksen aktiivisuus edistää asiaa) ja kotiseuturakkaus (halu asua paikkakunnalla ja yrittää siellä). Kaupunkikunnissa koulutustarjonta (toisen asteen koulutusta tarjolla monipuolisesti, mikä edistää yrittäjyyttä), väestökehitys (kasvava väestö lisää yrittäjyyttä) ja viestintä (yrittäjyyden hyvä näkyvyys edistää asiaa) mainitaan syiksi nuorten yrittäjäaktiivisuuden tasoon ja kehitykseen muita kuntaryhmiä useammin.
- Sama asia voi ilmentää erilaisilla alueilla erilaisia vaikutustapoja. Esimerkiksi maaseudun alkutuotantovaltaisen toimialarakenteen koetaan tarjoavan mahdollisuuksia nuorten yrittäjyydelle, kun taas kaupunkiseuduilla koetaan, että toimiala vaikuttaa yrittäjyyteen enemmän tiettyjen (palvelu)alojen yrittäjästatuksen pakollisuuden kautta. Samoin palkkatyön vähäinen tarjonta alueella lisää yrittäjäaktiivisuutta ja runsas tarjonta vähentää sitä.
- Kun verrataan kasvavan yrittäjäaktiivisuuden kuntien kehityksen taustasyitä alenevan yrittäjäaktiivisuuden kuntiin, korostuvat muun muassa ilmapiiri, kulttuuri, neuvonta, koulutus, yrityskanta, yhteistyö ja kotiseuturakkaus. Vastaavasti alenevan yrittäjäaktiivisuuden kunnissa korostuvat kasvavan yrittäjäaktiivisuuden kuntiin verrattuna muun muassa työpaikkatarjonta, väestötekijät, toimialarakenne, keskittäminen, suhdannekehitys ja pakko.
- Käytetyistä ja vaikuttaviksi koetuista keinoista nuorten yrittäjäaktiivisuuden edistämisessä yleisimmin mainittuja ovat koulutus, neuvonta, järjestöjen toiminta, viestintä, ilmapiiri ja yhteistyö. Sen sijaan esimerkiksi byrokraatiaan, eläköityvien yrittäjien yritysten jatkamiseen,

markkinoihin, rahoitukseen, työpaikkoihin, yrityksiin, toimialoihin, toimitiloihin, peruspalveluihin ja päätöksentekoon liittyvät keinot mainittiin hyvin harvoin.

- Käytettyjen ja vaikuttavien keinojen kirjo poikkesi joiltakin osin erityyppisten kuntien välillä. Esimerkiksi harvaan asutun maaseudun kunnissa vaikuttavina keinoina pidettiin muita kuntaryhmiä yleisemmin sukupolvenvaihdosten edistämistä, kannustavaan ja myönteiseen ilmapiiriin liittyviä toimenpiteitä sekä yrittäjyyttä edistäviä hankkeita. Ydinmaaseudun kunnissa korostui muihin verrattuna tuki yrittäjyyden aloittamiseen ja kokeilemiseen. Kaupunkien läheisellä maaseudulla erityistä oli yrittäjyyden edistämiseen panostaminen, koulutus eli yrittäjyyskasvatus ja -opinnot, järjestöjen aktiivinen ja vaikuttava toiminta ja tutustuminen yrittäjyteen. Kaupunkikunnissa vaikuttavina keinoina korostuivat muihin verrattuna erityisesti laaja ja monipuolinen yhteistyö sekä hieman myös aktivointi ja henkilökohtainen ohjaus, mentorointi, verkostot (vertaistuen tarjoaminen, start up -yhteisöt) ja helposti saatavissa oleva neuvonta aloittaville yrittäjille.
- Kun verrataan kasvavan yrittäjäaktiivisuuden kuntien vaikuttavia keinoja alenevan yrittäjäaktiivisuuden kuntiin, korostuvat muun muassa yhteistyö, panostus ja tuki. Vastaavasti alenevan yrittäjäaktiivisuuden kunnissa korostuvat kasvavan yrittäjäaktiivisuuden kuntiin verrattuna muun muassa esimerkit ja esikuvat, infrastruktuuri (erityisesti tietoliikenneyhteydet), neuvonta ja toimialapohjainen kehittäminen. Erot vaikuttavien keinojen profiileissa näiden kahden kuntaryhmän välillä ovat kuitenkin selvästi pienemmät kuin eri aluetyyppien välillä.
- Yleisesti käyttökelpoisista keinoista nuorten yrittäjäaktiivisuuden edistämiseksi selvästi useimmin mainittuja ovat koulutus, viestintä ja neuvonta; myös tuki, järjestöjen toiminta ja ilmapiiri mainittiin melko usein. Harvoin mainittuja keinoja verrattuna niiden näkyvyyteen julkisessa keskustelussa ovat muun muassa infrastruktuuri, eläköityvien yrittäjien yritysten jatkaminen, markkinoiden toiminta, peruspalvelut, sosiaaliturva, verotus, rahoitus ja toimitilat.
- Yleisesti käyttökelpoisten keinojen kirjo poikkesi joiltakin osin erityyppisten kuntien välillä. Esimerkiksi harvaan asutun maaseudun kunnissa korostuu muihin kuntiin verrattuna erityisesti viestintä, hieman myös ilmapiiri ja tuki. Ydinmaaseudun kunnissa hieman muita kuntia yleisemmin mainitaan verkostot, rahoitus ja osa-aikayrittäjyys. Kaupunkien läheisen maaseudun kunnissa koulutuksen merkitys on selvästi muita kuntia suurempi, samoin jossain määrin myös tapahtumien ja verotuksen. Kaupunkikunnissa yleisesti käyttökelpoisina keinoina muihin kuntaryhmiin verrattuna korostuvat tutustuminen, kokeileminen, yhteistyö ja yrittäjäksi ryhtymisen kynnyksen madaltaminen.
- Kun verrataan kasvavan yrittäjäaktiivisuuden kuntien käyttökelpoisiksi arvioituja keinoja alenevan yrittäjäaktiivisuuden kuntiin, korostuvat muun muassa neuvonta, kokeileminen, aktivointi ja ohjaus, ilmapiiri ja yhteistyö. Vastaavasti alenevan yrittäjäaktiivisuuden kunnissa korostuvat kasvavan yrittäjäaktiivisuuden kuntiin verrattuna muun muassa viestintä, koulutus, toimialat, byrokratia, verotus (keventäminen aloittavilla yrittäjillä) ja järjestötoiminta (erityisesti 4H-, NY- ja YES- toiminta).

NUORTEN YRITTÄJYYS-POLUT

TULEVAISUUDEN
TUTKIMUSKESKUS

Turun yliopisto
University of Turku

MAASEUTUPOLITIIKKA.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

KUNTIEN NÄKEMYKSET NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN KEHITYKSESTÄ JA EDISTÄMISESTÄ

- Syyt nuorten yrittäjä-aktiivisuuden tasoon ja kehitykseen?
- Käytetyt ja vaikuttavat keinot nuorten yrittäjä-aktiivisuuden edistämiseen?
- Käyttökelpoiset keinot nuorten yrittäjä-aktiivisuuden edistämiseen?

KUNTAKOHTAISESTI RÄÄTÄLÖITY KYSELY

Perusjoukko: Suomen kunnat, 311 kpl

Kysely: Maalis-lokakuu 2019

Taustatiedot: Tilastokuvaajat (4 kpl) kunkin kunnan 18-30-vuotiaiden työllisten yrittäjä-aktiivisuudesta yhteensä, sukupuolittain, maa- ja metsätaloudessa sekä muilla aloilla suhteessa saman aluetyypin keskiarvoon vuosina 2007-2016

Aluetyypit: Harvaan asutun maaseudun kunnat, ydinmaaseudun kunnat, kaupunkien läheisen maaseudun kunnat, kaupunkikunnat

Kysymykset: 1) syyt yrittäjäaktiivisuuden kehitykseen, 2) käytetyt ja vaikuttavat keinot sekä 3) käyttökelpoiset keinot

Vastaajat: Kunkin kunnan elinkeinoneuvonnasta tai yrittäjyydestä vastaavat henkilöt; kyselyn on voinut siirtää sopivalle vastaajalle

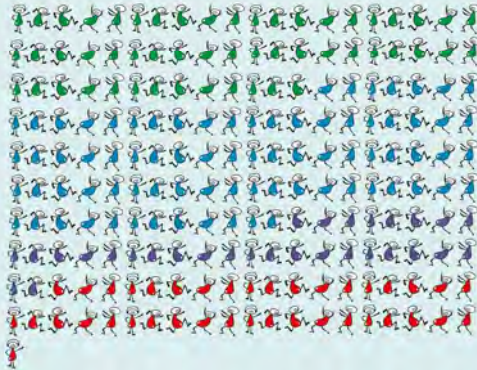

Kuvio 6a. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

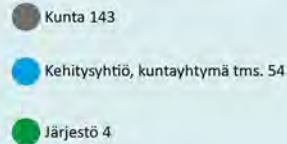
TAUSTATIEDOT VASTAAJISTA: KEITÄ HE OVAT?

Vastaajat kuntatyypeittäin

Vastaajat organisaation mukaan:

Vastaajat tehtävän mukaan:

Asiakkuuspäällikkö Asiantuntija Elinkeinoasiamies Elinkeinoasiantuntija Elinkeinojohtaja

Elinkeinokoordinaattori Elinkeinolautakunnan sihteeri Elinkeinopäällikkö

Elinkeinosihteeri Elinkeinoitoimenjohtaja Elinkeinovastaava Elinvoimajohtaja Elinvoimapäällikkö

Kehittämisasiames Kehittämiskoordinaattori Kehittämispäällikkö Kehitys- ja elinkeinojohtaja Kehitysjohtaja

Kehityspäällikkö Kehityssihteeri Kunnanhallituksen pj. Kunnaninsinööri

Kunnan/kaupunginjohtaja

Liiketoimintajohtaja Palvelupäällikkö Pormestari Projektiasiantuntija Projektipäällikkö Toimitusjohtaja

Työllisyysasioidenhoitaja Työllisyyskoordinaattori Yrittäjyysasiantuntija Yrittäjähdistyksen pj. Yritys- ja sijoittumisasiantuntija

Yritys- ja työllisyyskoordinaattori Yritysasiamies Yritysasiantuntija Yrityskehittäjä

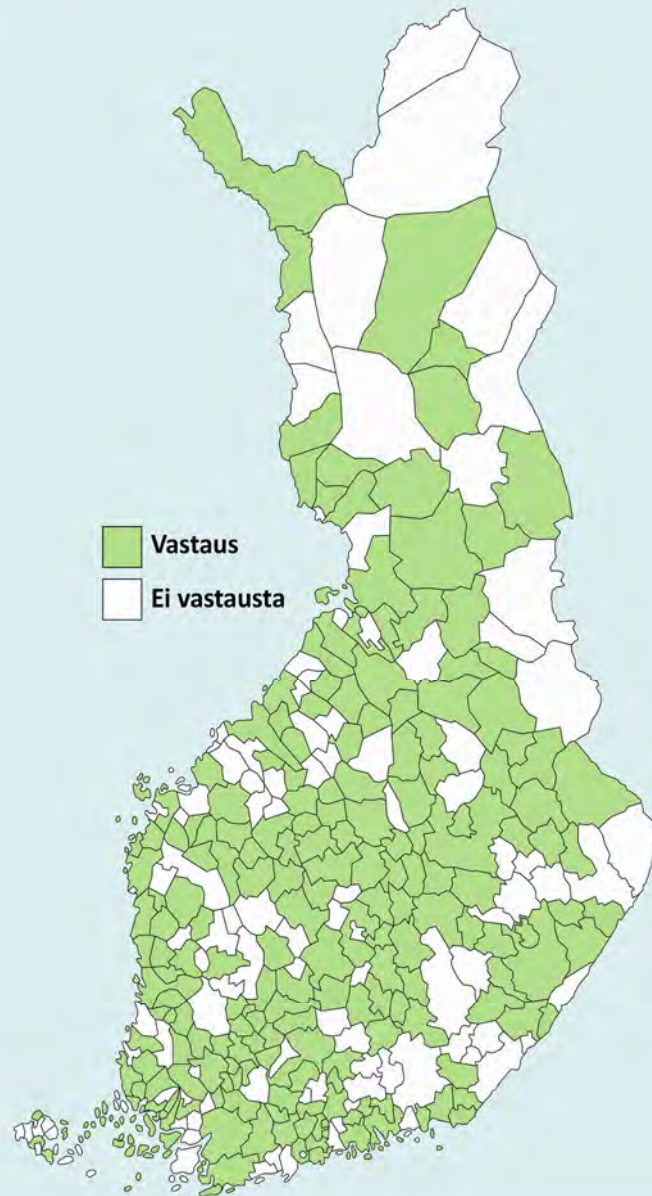
Yrityskehityspäällikkö Yrityskoordinaattori Yritysmanageri **Yritysneuvoja**

Yrityspalvelupäällikkö Yritysvaivamentaja

Kuvio 6b. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyyt ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

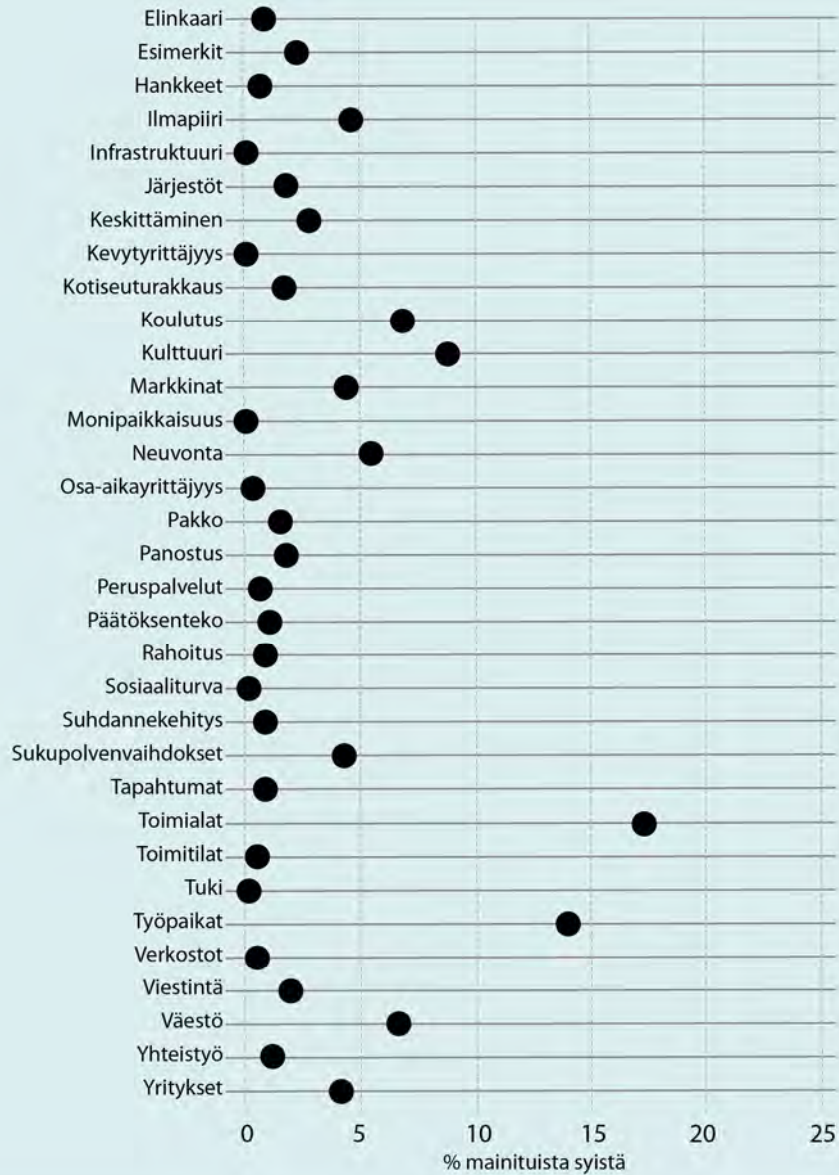

TAUSTATIEDOT VASTAAJISTA: KEITÄ HE OVAT?

Kuvio 6c. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyyt ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkeminä.

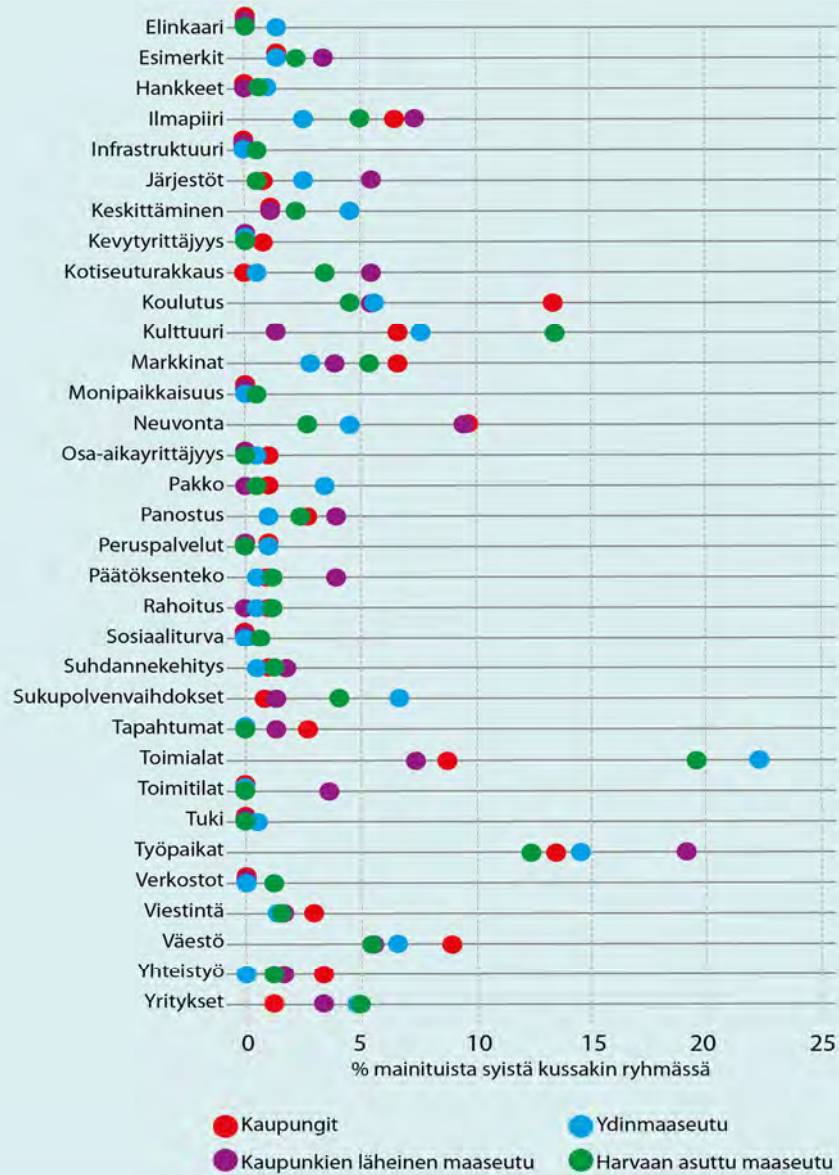
SYYT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN TASOON JA KEHITYKSEEN?

Kuvio 6d. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyt ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

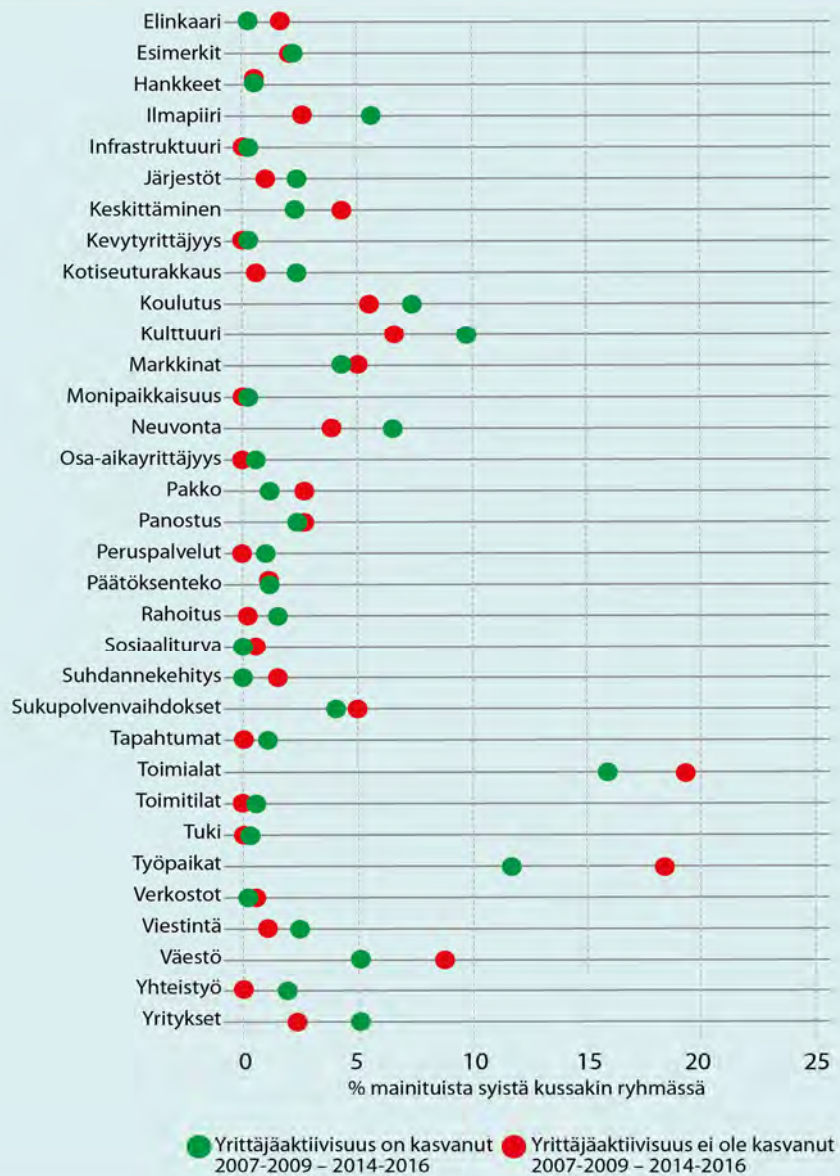
SYYT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN TASOON JA KEHITYKSEEN?

Kuvio 6e. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

SYYT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN TASOON JA KEHITYKSEEN?

Kuvio 6f. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyöt ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

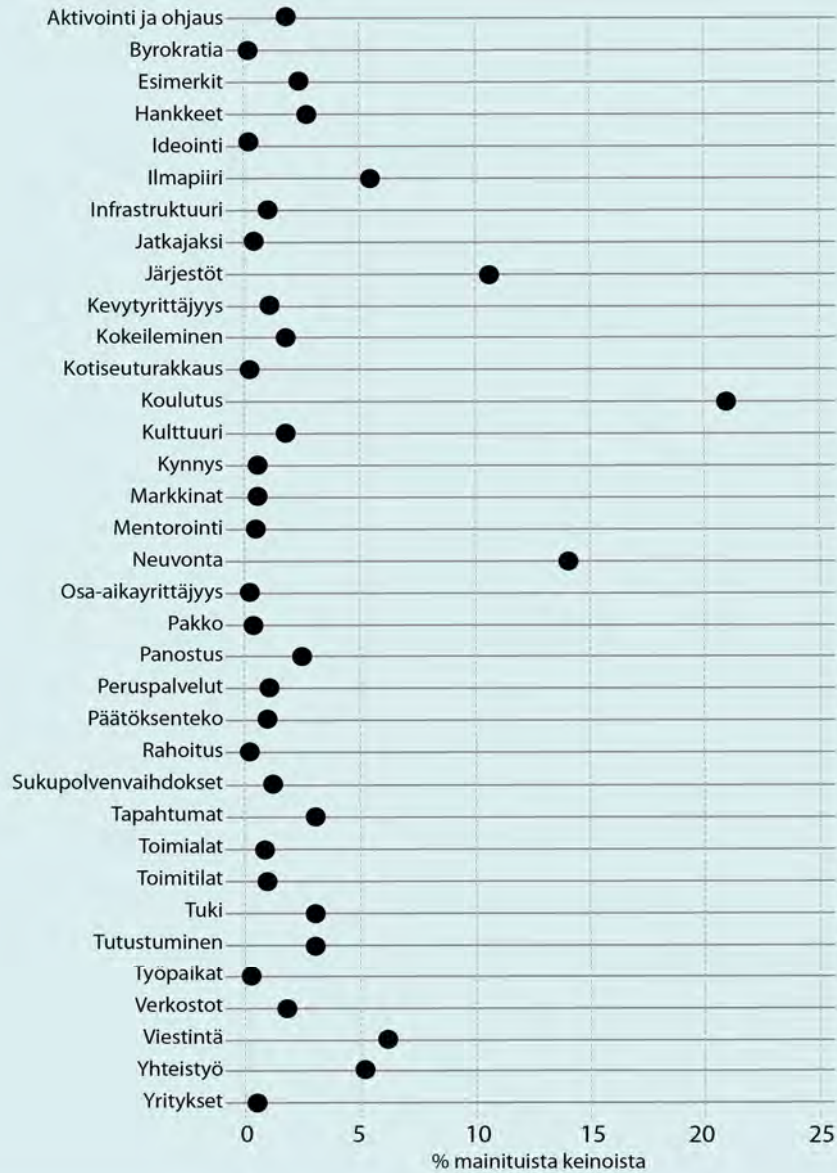
SYYT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN TASOON JA KEHITYKSEEN?

	Tyypillisiä vastauksia			
	Harvaan asuttu maaseutu	Ydinmaaseutu	Kaupunkien läheinen maaseutu	Kaupungit
Elinkaari		Opiskelemaan keskuksiin, palattuaan perustavat yrityksiä		
Esimerkit	Kaikki tuntevat toisensa ja tutut kaveriyrittäjät kannustavat	Kaikki tuntevat toisensa ja hyvät yrittäjätarinat kannustavat	Paljon nuoria yrittäjiä esikuvina	Onnistuneet yrittäjät esimerkkeinä
Hankkeet	Vetovoimahanke			Nuorten yrittäjyys- ja työelämähankeet
Ilmapiiri	Hyvin yrittäjyysmyönteinen, yrittäjyteen kannustava	Yrittäjähenkinen, myönteinen yrittäjyydelle	Positiivinen ja yrittäjyteen kannustava	Hyvin yrittäjyysmyönteinen, yrittäjyteen kannustava
Infrastruktuuri	Internet mahdollistaa yritys-toiminnan kaikkialla			
Järjestöt	4H-toiminta on vaikuttavaa	4H- ja yrittäjäjärjestö ovat aktiivisia yrittäjyyskasvatuksessa	4H- ja yrittäjähdistys ovat aktiivisia	NY-toiminta on vaikuttavaa
Keskittäminen	Nuorten pakko muuttaa pois keskuksiin opiskelemaan	Nuorten pakko muuttaa pois keskuksiin opiskelemaan	Nuorten pakko muuttaa pois keskuksiin opiskelemaan	Yksikoita lakkautettu, nuoria muuttaa muualle opiskelemaan
Kevytyrittäjyys				Häilyttänyt jyrkkää kahtiajakoa yrittäjän ja palkansaajan välillä
Kotiseurakkaus	Halu asua paikkakunnalla, yrittäjyys mahdollistaa sen	Halu asua paikkakunnalla, yrittäjyys mahdollistaa sen	Halu asua paikkakunnalla, yrittäjyys mahdollistaa sen	
Koulutus	Toisen asteen koulutus lähellä/kaupunkina, yrittäjyyskasvatusta	Yrittäjyys monipuolisesti esillä kaikissa koulutusvaiheissa	Yrittäjyyskasvatusta kouluissa	Toisen asteen koulutusta tarjolla, yrittäjyyskasvatusta lisääntynyt
Kulttuuri	Yrittäjyperinne kannattelee/palkkayöpöperinne heikentää	Yrittäjyys periytyy perheissä, on malli ja elämäntapa	Yrittäjyys peritään "äidinmaidossa"	Yrittäjyperheet kannattelevat/vahva teollinen perimä estää
Markkinat	Pienet paikallismarkkinat	Pienet paikallismarkkinat, suuri markkina-alue lähellä	Kaupungin markkinat lähellä, mutta saa asua maalla	Ison keskuksen markkina-alue lähellä, logistisesti hyvä sijainti
Monipaikkaisuus	Monen yrittäjän elämänmalli			
Neuvonta	Omiin neuvontapalveluihin panostettu/toimii huonosti	Neuvonnassa monia toimijoita ja toimintamalleja	Oma elinkeinopalvelu paransi/ uusyrittäjäkeskus hoitaa	Paikallinen, ilmainen, laadukas neuvontapalvelu tarjolla
Osa-aikayrittäjyys		Hyvä polku päätömiseksi yrittäjäksi		Yleinen toimintatapa
Pakko	Vähän vaihtoehtoja, yrittäjyys on ratkaisu	Vähän palkkatyötä tarjolla		Vaihtoehtojen puute lisää yrittäjyysaktiivisuutta
Panostus	Kunta panostanut pitkään yrittäjyysneuvontapalveluihin	Kunta alkanut panostaa viime vuosina	Kunta panostanut neuvontaan/ yrittäjyyskasvatustyöhönsä	Panostettu; yrittäjyysaktiivisuuden nousu vaatii pitkäjänteisyyttä
Peruspalvelut		Hyvässä kunnossa, panostettu		Hyvät ja monipuoliset
Päätöksenteko	Päätäjissä paljon yrittäjiä	Nopeutettu viime vuosina	Päätäjissä paljon yrittäjiä	Nopeaa ja mutkatonta
Rahoitus	Pankit antavat kisaasti lainaa syrjäseuduille	Pankkien luottopolitiikka tiukentunut viime vuosina		Perinteiset rahoittajat tiukentaneet vaatimuksia
Sosiaaliturva	Hyvä sosiaaliturva ei pakota työhön			
Suhdannekehitys	Lama/talouden alamäki vähentää rohkeutta yrittäjäksi	Lama pakottaa nuoria yrittäjiksi, vähentää palkkatyötä	Vaikuttaa yrittäjyysaktiivisuuteen	Vaikuttaa yrittäjyysaktiivisuuteen
Sukupolvenvaihdokset	Tapahtunut/ei ole tapahtunut, merkittävä vaikutus	On tapahtunut erityisesti mailla	On tapahtunut	On tapahtunut
Tapahtumat			Säännöllisesti erilaisia tilaisuuksia	Runsaasti tapahtumia, jotka aktivoivat yrittäjyteen
Toimialat	Paljon miesvaltaisia aloja/maatalous ei kannata/matkailu vetää	Paljon miesvaltaisia aloja/maatalous ja metsätaloutta/teollisuutta	Tietyillä aloilla yrittäjyyspakko/vähän kasvualoja	Tietyillä aloilla yrittäjyyspakko/vahva teollisuuspaikkakunta
Toimitilat			Tarjolla vähän yhteisöiloja pienyrittäjille	
Tuki		Kesäyrittäjyysselefiit käyttöä		
Työpaikat	Palkkatyötä hyvin tarjolla/vähän tarjolla	Palkkatyötä hyvin tarjolla/vähän tarjolla	Palkkatyötä hyvin tarjolla lähialueella	Palkkatyötä hyvin tarjolla
Verkostot	Pienessä kunnassa runsaasti, rohkaiseva vaikutus			
Viestintä	Positiivista, yrittäjyys esillä mahdollisuutena työllistyä	Yrittäjyyttä esitellään monipuolisesti ja monimuotoisesti	Yritysalueita markkinoitu	Some ja paikallismedia yritysmyönteistä, start-up näkyvillä
Väestö	Pieni ja vanhusvoittoinen väestöpohja ei edistä asiaa	Pieni ja vähenevä väestöpohja, muutottappiota	Koulutustaso hyvä, vähentää yrittäjyysaktiivisuutta	Koulutettua, kasvussa/ maahanmuuttajat aktiivisia yrittäjiä
Yhteistyö	Monipuolista yhteistyötä/ei inspiroivaa yhteisöä		Laajaa: kunta, yrittäjäjärjestöt, uusyrittäjäkeskus	Laajaa: kunta, yrittäjäjärjestöt, työnantajat
Yritykset	Runsaasti pien- ja perheyrittäjiä	Runsaasti pien- pk- ja vienyrittäjiä	Runsaasti asiantuntijayrittäjiä ja mikroyrityksiä	Runsaasti pienyrityksiä ja uusia yrityksiä

Kuvio 6g. Nuorten yrittäjyysaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

KÄYTETYT JA VAIKUTTAVAT KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

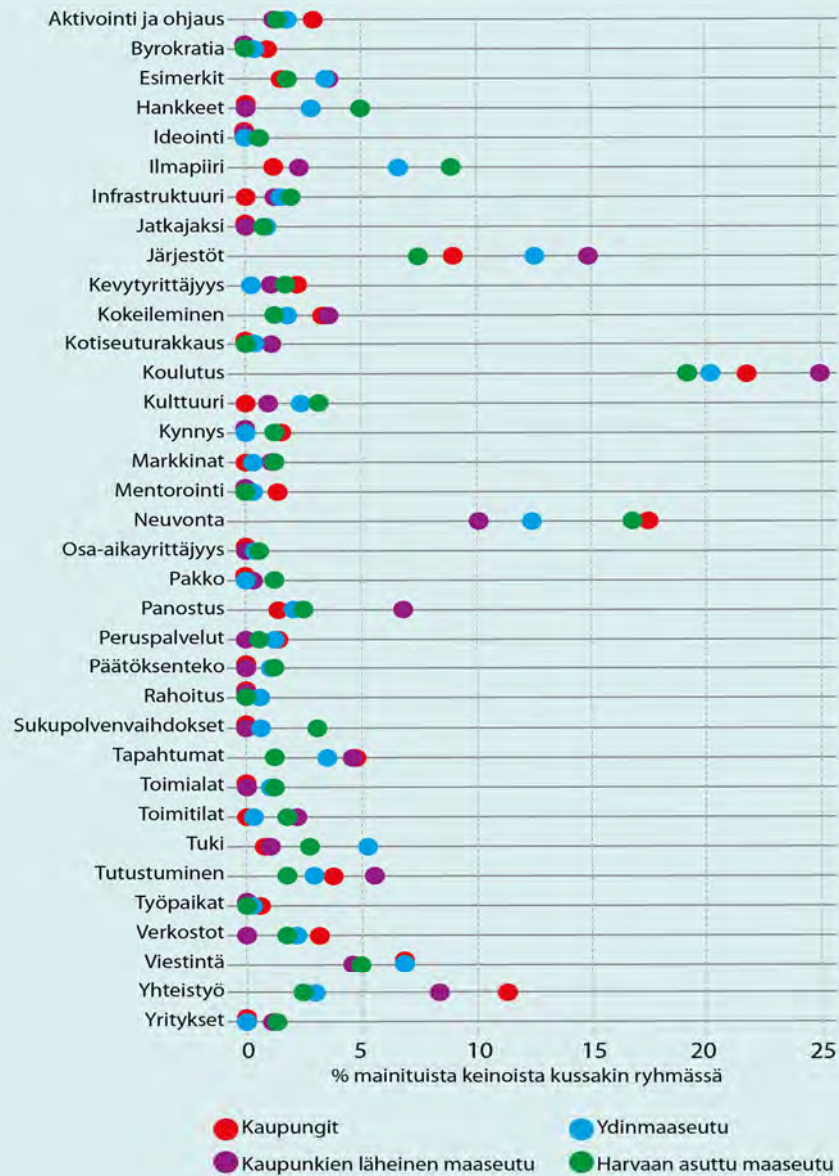

Kuvio 6h. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkemänä.

KÄYTETYT JA VAIKUTTAVAT KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

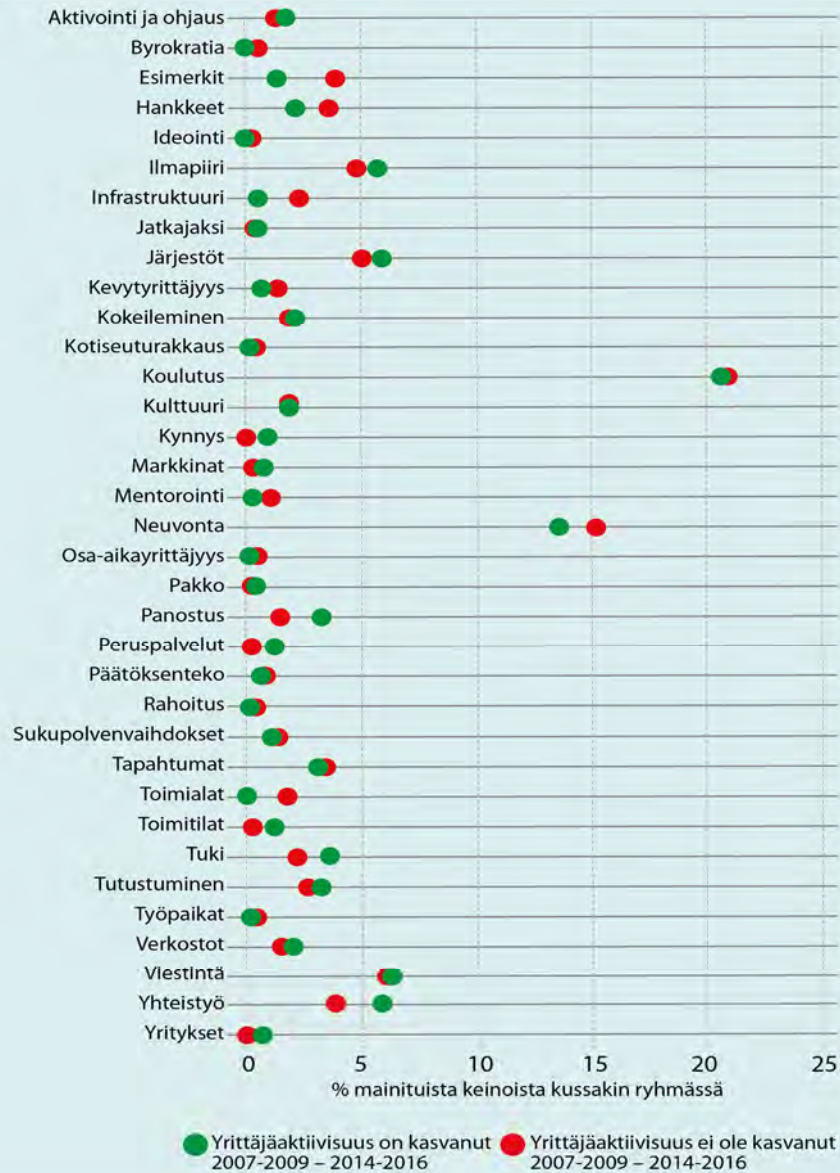

Kuvio 6i. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

KÄYTETYT JA VAIKUTTAVAT KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

Kuvio 6j. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

KÄYTETYT JA VAIKUTTAVAT KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

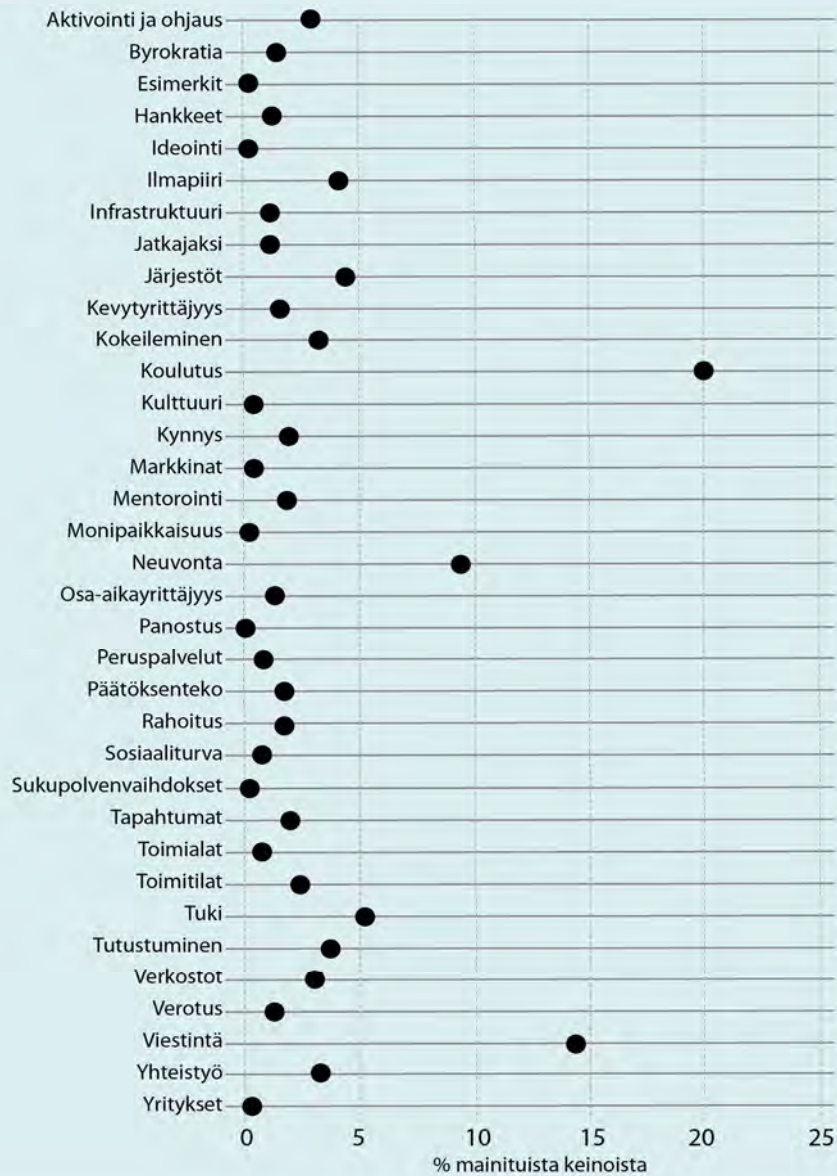
	Tyypillisiä vastauksia			
	Harvaan asuttu maaseutu	Ydinmaaseutu	Kaupunkien läheinen maaseutu	Kaupungit
Aktivointi ja ohjaus	Aufetaan kaikessa, tuetaan henkilökohtaisesti	Ollaan yhteydessä, työelämävalmennusta, ohjaamo käytössä	Nuoria aktivoidaan	Henkilökohtaista ohjausta, ohjaamo käytössä
Byrokratia		Yrityksen perustaminen nyt teknisesti helppoa (valtakunn.)		Esteitä madallettu valtakunnallisesti
Esimerkit	Aktiiviset nuoret yrittäjät ja tarinat kannustavat	Toisten nuorten esimerkki rohkaisee ja innostaa	Roollailit ja meriestystarinat alentavat rimaa	Monta nuorta yrittäjää esikuvana
Hankkeet	Edistetty hankkeilla: 4H, kunta, ammattikorkeakoulu	Edistetty hankkeilla: kurssseja, neuvontaa, työllistymistä		Edistetty hankkeilla: oppilaitokset, kehitysyhtiö; peliala
Ideointi	Tehdään lähellä olevat mahdollisuudet näkyviksi			
Ilmapiiri	Kannustava, myönteinen, kehitetty tavoitteellisesti	Kannustava, myönteinen, positiivinen	Kunnalla yrittäjämönteinen imago	Yleinen ilmapiiri myönteinen
Infrastruktuuri	Panostettu valokuituverkkoon	Hyvät laajakaistayhteydet, panostettu pienyritysalueeseen	Toimiva tietoliikenneverkko	
Jatkajaksi	Paljon eläköityviä yrittäjiä, hankittu jatkaaja	Jatkajapalvelu, omistajanvaihdoksissa onnistumisia		
Järjestöt	Aktiivisia ja vaikuttavia: 4H, yrittäjät, MTK	Aktiivisia ja vaikuttavia: 4H, yrittäjät, NY, YES, nuorkauppak.	Aktiivisia ja vaikuttavia: yrittäjät, 4H, YES	Aktiivisia ja vaikuttavia: NY, 4H, yrittäjät, maahanmuuttajajärj.
Kevytyrittäjyys	Yleistynyt, terveelliset	Madaltaa kynnystä	Mahdollistaja	Yleistynyt, edistää yrittäjyyttä
Kokeileminen	Harrastuksista kokeilemalla yrittäjyydeksi	Kesätyö tai harrastus siemen yrittäjyyteen	Kesäyrittäjyys; hyvä kokemus alentaa rimaa yrittäjäksi	Oppilaitosten harjoitusyritykset, kesäyrittäjyys
Kotiseurakkaus		Halu asua ja elää paikkakunnalla lisääntynyt 10 vuoden aikana	Halu työllistyä kotipaikkakunnalla	
Koulutus	Yrittäjyyskasvatusta ja -opinnot eri koulutusasteilla	Yrittäjyyskasvatusta ja -opinnot eri koulutusasteilla	Yrittäjyyskasvatusta ja -opinnot eri koulutusasteilla	Yrittäjyyskasvatusta ja -opinnot eri koulutusasteilla
Kulttuuri	Monet kasvavat yrittäjyyteen perheessä; tärkein selittäjä	Vahva yrittäjähenkki, perheet ylläpitävät; vahvistunut	Yrittäjämönteinen kulttuuri tärkeä	
Kynnys	Yrityspalveluissa matala kynnys tulla keskustelemaan			Neuvontapalveluissa matala kynnys
Markkinat	Sijainnin merkitys vähenee jatkuvasti	Yrittäjyyden kysyntä kasvaa	Sijainnin merkitys vähenee jatkuvasti	
Mentorointi		Mentorointimahdollisuus tarjolla		Kokeneet yrittäjät tärkeässä roolissa uusissa yritysprojekteissa
Neuvonta	Saatavissa/lisätty/tehostettu/panostettu omaan palveluun	Saatavissa/aktiivista/helppoa/tarjoilla livenä ja netissä	Saatavissa/uusyrityskeskus/panostettu omaan palveluun	Saatavissa/kunnon/aloitettaville; helposti neuvontapalveluita
Osa-aikayrittäjyys	Sivutoiminen yrittäjyys kasvussa	Hyvä vaihtoehto palkkatyön rinnalla		
Pakko	Toimeentulovaihtoehto, kun palkkatyötä vähän tarjolla	Yrittäjyys mahdollistaa asumisen paikkakunnalla		
Panostus	Kunta panostanut neuvontaan, hankkeisiin, tiloihin, tukiin	Kunta panostanut viime vuosina elinkeinopalveluihin	Kunta panostanut viime vuosina elinvoiman kehittämiseen	Kunta panostanut kehittämiseen ja yrityspalveluihin
Peruspalvelut	Elinvoima on iso asia	Hyvässä kunnossa, panostettu		Riittävä asuntotarjonta ja peruspalvelut kunnossa
Päätöksenteko	Toimivaa, erityisesti kun nuoret mukana	Nopeutettu viime vuosina, nuoret mukana		
Rahoitus		Paikallinen pankki lähellä ja suhtautuu myönteisesti		
Sukupolvenvaihdokset	Edistetty ja tapahtunut	Edistetty ja tapahtunut		
Tapahtumat	Järjestetty tapahtumia, joissa yrittäjyys esillä	Järjestetty infoja, yrittäjämessuja, minustako yrittäjä -tilaisuuksia	Järjestetty mm. yrittäjyys- ja yrittäjyyskirjoituskilpailuja	Järjestetty infoja, kampanjoita ja minustako yrittäjä -tilaisuuksia
Toimialat	Ruoka-alaan ja teollisuuteen panostettu	Maatalous- ja rakennusaloilla yrittäjyyttä/uusien alojen nousu		
Toimitilat	Tarjolla, myös kunnan toimista	Edullisesti tarjolla mm. kesäyrittäjille	Yhteisötiloja tarjolla pien-yrittäjille, toimitilarakentamista	
Tuki	Kunnalla pienimuotoisia tukia/työmarkkinatuen kokeilu	Starttiraha tärkeä/tukiseläti (4H) kesäyrittäjyys, kesätyö	Leader tarjoaa tukea	Kesäyrittäjyystuki
Tutustuminen	Yrittäjät kouluissa, koululaiset yrityksissä	Yrittäjät kouluissa, koululaiset yrityksissä	Yrityskyä-konsepti/tutustuminen yrityksiin	Yritysvierailut/yrityskyä-konsepti/tutustuminen yrityksiin
Työpaikat		Vastataan vakinaisen palkkatyön vähenemiseen		Yritysten työpaikkatarjonta
Verkostot	Vertaistukea ja alihankintaa verkostokumppaneilta	Vertaistukea ja alihankintaa verkostokumppaneilta		Vertaistukea, verkotoyhteistyötä ja start-up-yhteisöjä
Viestintä	Maaseutumyönteisyyttä, positiivisuutta, tarinoita, mahdollisuuksia	Yrittäjyyden näkyväksi tekeminen paikallisesti	Yrittäjyys esillä yrittäjien kautta, tietoisuuden lisääminen	Tiedottaminen palveluista ja yrittäjyydestä uravaihtoehtona
Yhteistyö	Laajaa: kunta, yrittäjät, yritykset, ELY, ProAgnia	Laajaa: kunta, yrittäjät, oppilaitokset, järjestöt	Laajaa: kunta, yrittäjät, oppilaitokset, järjestöt	Laajaa: kunta, oppilaitokset, TE-toimisto, yrittäjät, kehitysyhtiö
Yritykset	Pienyrityksistä paljon koskekuspintaa/veturyritykset edistävät		Yritykset vaikuttavia toimijoita	

Kuvio 6k. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

KÄYTTÖKELPOISET KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

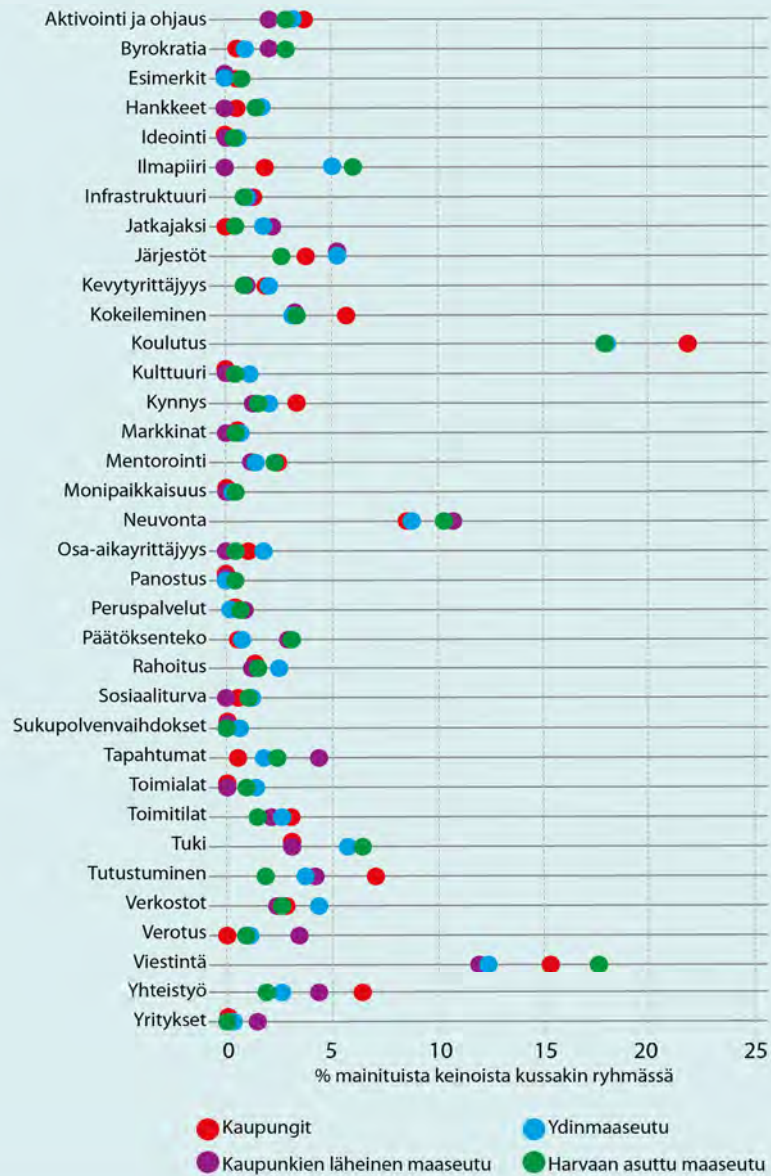

Kuvio 6I. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkemänä.

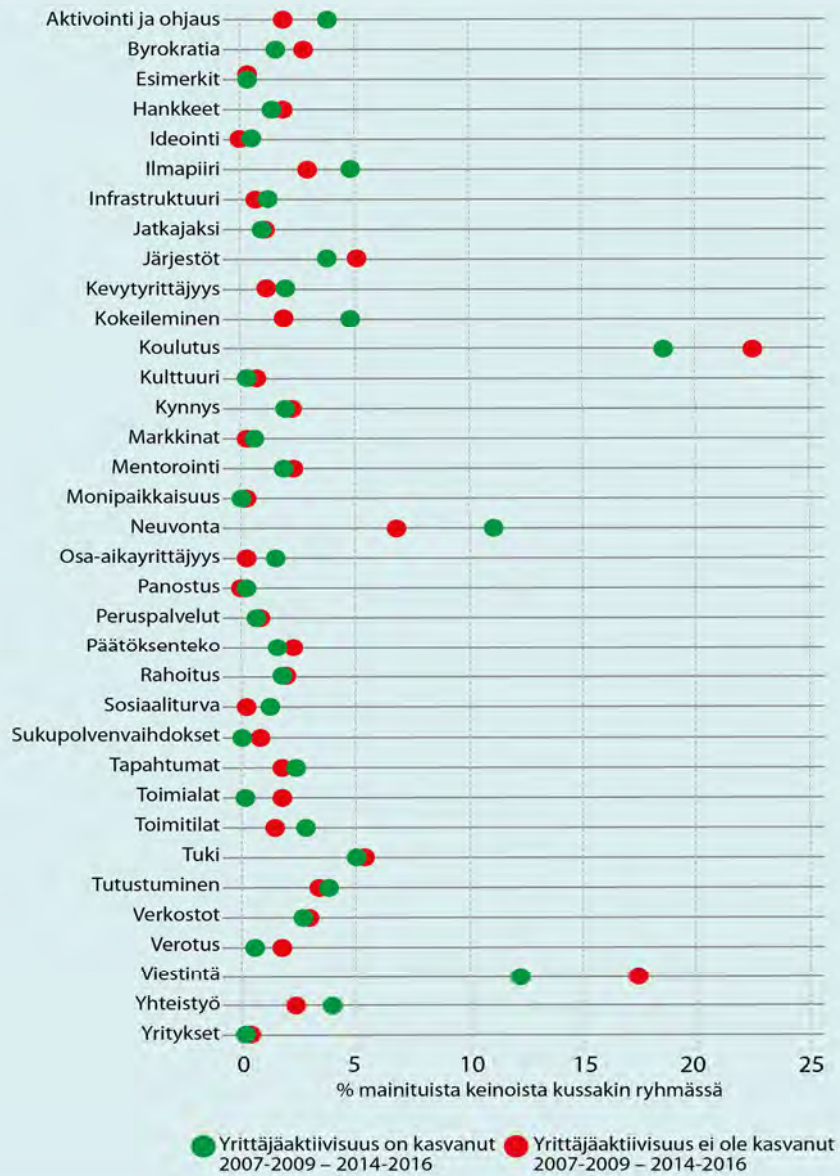
KÄYTTÖKELPOISET KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

Kuvio 6m. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkemänä.

KÄYTTÖKELPOISET KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

Kuvio 6n. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

KÄYTTÖKELPOISET KEINOT NUORTEN YRITTÄJÄAKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEEN?

	Tyypillisiä vastauksia			
	Harvaan asuttu maaseutu	Ydinmaaseutu	Kaupunkien läheinen maaseutu	Kaupungit
Aktivointi ja ohjaus	Autetaan, ohjataan miettimään mahdollisuuksia, kannustetaan	Kannustus, ideointi- ja arviointi- apu, jalkautuminen kentälle	Ohjausta palveluiden käyttöön ja rahoituksen hyödyntämiseen	Ohjausta suunnitteluun ja palveluihin, malleja, hautomoita
Byrokrazia	Purettava edelleen, työntekijän palkkaus helpommaksi	Kevennettävä, työntekijän palkkaus helpommaksi	Hallinnollinen taakka pienemmäksi, varsinkin alussa	Joustoa TE-palveluihin, yhden luokun periaate todeksi
Esimerkit	Toisten nuorten esimerkit ja mallit tärkeitä, esille			Toisten nuorten esimerkit ja mallit tärkeitä, esille
Hankkeet	Yrittäjyyden aktivointi hanketoiminnalla	Yrittäjyyskursseja, sukupolvenvaihdosten ja nuorten aktivointia		Yhteisiä hankkeita toimijoiden kesken
Ideointi	Uusien Ideoiden viljely tärkeää	Ideakilpailuja ja Innovaatio-alustoja		
Ilmapiiri	Tärkeä: oltava kannustava, innostava, positiivinen	Tärkeä: oltava kannustava ja yrittäjämysteinen		Oltava kannustava ja yrittäjyyttä arvostava
Infrastruktuuri	Oltava kunnossa	Hyvät laajakaistayhteydet tärkeitä	Digitalisaatio mahdollistaa hajautetun toiminnan	Digitalisaatio mahdollistaa uudenlaista toimintaa
Jatkajaksi	Paljon eläköityviä yrittäjiä, mahdollisuus nuorille	Paljon eläköityviä yrittäjiä, mahdollisuus nuorille esille	Paljon eläköityviä yrittäjiä, mahdollisuus nuorille	
Järjestöt	4H-yrittäjyyttä markkinoitava, NY-yrittäjyyttä edistettävä	4H- ja NY-yrittäjyys käyttöön, YES-verkoston hyödyntäminen	4H- ja NY-yrittäjyys käyttöön	4H- ja NY-yrittäjyys käyttöön
Kevyryrittäjyys	Kehitettävä edelleen	Edistettävä ja kehitettävä edelleen	Kehitettävä edelleen	Edistettävä ja pidettävä esillä
Kokeileminen	Haastettava ja tuettava: kesätyöt ja harjoittelupaikat	Kokeiluja ilman suurta riskiä kouluissa ja hautoimissa	Kesätyöt ja harjoittelujaksot matalalla kynnyksellä	Yrittäjyysprojektit harjoitus-yrityksissä ja osuuskunnissa
Koulutus	Yrittäjyyskasvatusta lisää kaikilla koulutusasteilla	Yrittäjyyskasvatusta lisää kaikilla koulutusasteilla	Yrittäjyyskasvatusta lisää kaikilla koulutusasteilla	Yrittäjyyskasvatusta lisää kaikilla koulutusasteilla
Kulttuuri	Yrittäjyyden normalisointi	Yrittäjyyden normalisointi, perinteiset toimialat kunniaan		
Kynnys	Kynnys matalammaksi neuvonta- palveluihin ja yrittäjäksi	Kynnys matalammaksi yhteis- yrittäjyydellä	Matalammaksi nuorilla	Matalammaksi kesä- ja yhteis- yrittäjyydellä, sparrausta
Markkinat	Kasvavaan palvelutarpeeseen vastaaminen	Kysyntälähtöisyyden vahvistaminen		Kysyntälähtöisyyden vahvistaminen
Mentorointi	Kummit ja kummiluokat, mahdollisuus tarjottava	Yrityskummit edistävät omistajanvaihdoksia	Yrityskummitoiminnan aktivointi	Mentorointiohjelmiä ja yritys- kummeja kouluihin
Monipaikkaisuus	Aluejätelua ja pendelointiä vahvistettava			
Neuvonta	Nuorille kohdennettua aloitus- neuvontaa ja tukea	Aktiivista, helposti saatavilla, hautomotoimintaa, ilmaista	Lähipalveluna, matalalla kynnyksellä, lähellä	Helposti saatavilla, maksuton; realistisia suunnitelmia
Osa-aikayrittäjyys	Toimeentuloa monesta lähteestä; edistettävä	Alentaa riskiä ja kynnystä, tutustuttaa; edistettävä		Poistettava esteitä, edistettävä
Panostus	Nuorten yrittäjyyteen lisää panostusta			
Peruspalvelut	Oltava kunnossa	Oltava kunnossa, sitovat kuntaan	Vapaa-ajanpalvelut oltava kunnossa	Monipuolisuus vetovoimatekijä
Päätöksenteko	Nuoret mukaan osallisiksi: julkiset hankinnat kuntoon	Yrittäjyyden ja kehittymisen edellytysten tukeminen	Nuoret mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon; hankinnat	Nuoret mukaan päätöksentekoon
Rahoitus	Nuorille räätälöityä rahoitusta ja pientä alkurahoitusta helposti	Nuorten pienlainsäätelyä ja pääomajärjestelyä kehitettävä	Joustavia rahoitusmalleja nuorille	Pienrahoitusmalleja ja ohjausta niiden käyttöön
Sukupolvenvaihdokset		Tärkeä; edistettävä		
Tapahtumat	Lisää positiivisia tapahtumia, joissa yrittäjyys mukana	Lisää ideakilpailuja, yrittäjä- messuja, teemapäiviä	Lisää startti- ja ideapajoja, kampanjoita, kirjoituskilpailuja	Lisää erilaisia tapahtumia
Toimialat	Ennakointi kasvualoista; hyvinvointialan potentiaali	Maataloudelle uusi alku; matkailun potentiaali käyttöön		
Toimitilat	Tarjottava nuorille yrityskokeilu- varten	Tarjottava nuorille edullisesti tiloja, myös yhteiskäyttötiloja	Tarjottava nuorille esimerkiksi vajaakäytössä olevia tiloja	Lisää tarjontaa; nuorille edullisia pop-up-, coworking- ja etätiloja
Tuki	Lisää tuki- ja avustummalleja, aloitustuet tärkeitä	Aloitustuet tärkeitä, korotettava kannustusrahoitusta	Aloitustuet tärkeitä	Kesätyö- ja kesäyrittäjyysasetit, pieni tuki ideoiden jalostukseen
Tutustuminen	Oltava systemaattista, kesätyö- paikat tärkeitä	Yrittäjät kouluissa ja opiskelijat yrityksissä	Vierailut paikallisiin yritys-yrityksiin	Monipuolisesti: vierailut, yritys- kyllä, NY, yrityspeilit
Verkostot	Turva- ja vertaisverkkoja vahvistettava	Valmiita verkostoja paremmin tarjolle eri tarkoituksiin	Luotava tukiverkostoja eri toimijoiden yhteistyönä	Keskusteluryhmiä, aktiivista vuorovaikutusta
Verotus	Kevennettävä aloittavilta yrittäjiltä	Kevennettävä aloittavilta yrittäjiltä	Nuorille kevennyksiä ja arvonn- lisäveron alarajan nosto	
Viestintä	Esimerkkejä esille onnistujista, yrityspoluista ja tukipalveluista	Nuorten yrittäjyys paremmin esille, tarinoita ja tietoa	Esimerkkejä onnistumisista ja tietoa neuvontapalveluista	Yrittäjyys vaihtoehtona esille monissa kanavissa
Yhteistyö	Lisää: kunta, koulu, yrittäjät, oppilaitokset	Lisää: kunta, yrittäjät, oppi- laitokset, kehityshätiöt, järjestöt	Lisää: kunta, yrittäjät, oppi- laitokset, järjestöt	Lisää ja tiiviimpää: kunta, oppilaitokset, TE-toimisto
Yritykset		Pienille maataloilille uutta toimintaa	Yksinyrittäminen yleistyy, otettava huomioon	

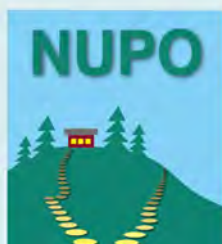
Kuvio 6o. Nuorten yrittäjäaktiivisuuden kehityksen taustasyitä ja vaikuttavat edistämiskeinot kuntakentän näkökulmasta.

5.2. Arviointityöpajojen tuotoksia

Kuvioissa 7a-7f on esitetty tulokset Mänttä-Vilppulassa järjestetystä arviointityöpajasta. Työpajaan osallistui 32 henkilöä, joista valtaosa oli opiskelijoita. Työpajassa asetettiin ryhmätyönä tärkeysjärjestykseen 20 "NUPO-korttia", joihin on tiivistetty muissa aineistoissa esille tulleita nuorten yrittäjyyden keskeisiä edistämistapoja. Kunkin ryhmän tärkeimpinä pitämistä viidestä keinosta jatkojalostettiin ryhmässä käytännön toimia: kenen pitäisi tehdä ja mitä. Tulokset sisältävät useita mielenkiintoisia havain- toja:

- Työpajan osallistujat pitivät tärkeimpinä keinoina nuorten yrittäjyyden edistämiseksi 1) pääsyä erilaisiin vertaistuki-, apu-, neuvonta-, yhteistyö-, työnjako-, keskustelu- ja sparrausver- kostoihin, 2) oman motivaation selvittämistä ja arviointia, 3) aloituskynnyksen alentamista esimerkiksi kevytyrittäjyyden, tiimiyritysten, osuuskuntayritysten, osa-aikayrittäjyyden ja ke- sätöiden tai -yritysten kautta, 4) viestimistä yrittämisen mahdollisuuksista nuorten kielellä ja välineillä sekä 5) kannustavaa ilmapiiriä. Nämä viisi keinoa saivat 52 % annetuista äänistä.
- Tarkennustuista toimenpiteistä (mitä pitäisi tehdä) useimmin mainittiin tiedonsaanti, koke- musten jakaminen ja esimerkkien viestiminen sekä tuki ja erilaiset helpotukset yrittämisen alkuvaiheessa. Seuraavaksi eniten kaivattiin neuvoja ja yhteistyötä sekä yrittäjyyden lisää- mistä koulutukseen monipuolisesti.
- Tarkennutuista toimijatahoista (kenen pitäisi tehdä) mainittiin useimmin kunta, jonka tehtä- viä ovat muun muassa nuorten edunvalvonta, yrittäjyyskasvatus sekä verkostojen avaaminen. Toiseksi useimmin mainittiin valtio, jonka tehtäviin kuuluvat muun muassa nuorten edunval- vonta, tuki aloittamiseen ja rahoituksen turvaaminen sekä yrittäjien sosiaaliturvan parantami- nen. Kolmanneksi eniten tehtäviä annettiin yrittäjille ja yrityksille: viestiminen nuorille "oi- keilla" tavoilla, verkostojen avaaminen ja jatkajan etsiminen eläköityjille. Tehtäviä tuli myös kouluille ja opettajille, nuorille itselleen, KELA:lle ja medialle.

NUORTEN YRITTÄJYYS- POLUT

TULEVAISUUDEN
TUTKIMUSKESKUS

Turun yliopisto
University of Turku

MAASEUTUPOLITIIKKA.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

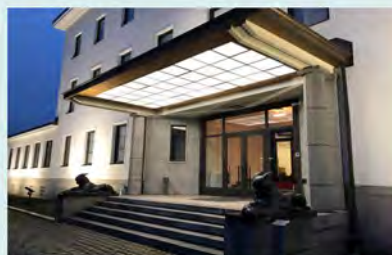
ARVIOITA KEINOISTA NUORTEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI

- NUPO-kortit – näillä keinoilla pelattiin
- Mitkä ovat tärkeimmät toimenpiteet nuorten yrittäjyyden edistämiseksi?
- Mitä pitäisi tehdä ja kenen?

ARVIOINTITYÖPAJA MÄNTTÄ-VILPPULASSA

Alytyyppi: Ydinmaaseutu
Maakunta: Pirkanmaa
Osallistujia: 32 henkilöä
Tausta: Opiskelijoita 25, yrittäjiä 1, muita 6
Ajankohta: 26.11.2019 klo 13–16
Paikka: Gustaf-museon sali, Mänttä

Kuvio 7a. Mäntän arviointityöpaja.

NUPO-KORTIT - NÄILLÄ KEINOILLA PELATTIIN

<p>BYROKRATIA: TAAKKA Velvoitteiden määrä, sanktiot, palvelut vs. organisaatiot ("yksi luukku")</p>	<p>EDUNVALVONTA: NUORET Nuorten erityiset tarpeet ja haasteet, omat vaikutusmahdollisuudet, nuoret päättämässä nuorten asioista</p>	<p>IDEOINTI: NÄKÖALOJA Mahdollisuuksia esille ja näkyviksi, uusia avauksia, "ristipölytystä"; kartoitukset, ideakilpailut, messut yms.</p>	<p>ILMAPIIRI: KANNUSTUS Kannustusta, arvostusta, positiivisuutta, sekä menestymisen että epäonnistumisen sallimista</p>
<p>INFRASTRUKTUURI: PERUSTA Tie- ja tietoliikenne yhteydet kunnossa, peruspalvelut olemassa ja saavutettavissa</p>	<p>JATKAJAKSI: MAHDOLLISUUS Paljon eläköityviä yrittäjiä, jatkajan pestejä tarjolla; yrityskaupat, sukupolvenvaihdokset</p>	<p>KOKEILEMINEN: MAHDOLLISTA Pieni riski, (työ)kokemuksen saaminen, jatkuva oppiminen; NY-yritys, 4H-yritys, opiskelijayritykset, hankkeet</p>	<p>KOULUTUS: PAINOTUS Yrittäjyysopetuksen määrän lisääminen kaikilla koulutusasteilla, sisällyttäminen myös muihin oppiaineisiin</p>
<p>KOULUTUS: SISÄLLÖT Parempia yrittäjävaihtoehtoja yrittäjyysopetuksella: talous- taidot, vuorovaikutustaidot, suunnittelutaidot yms.</p>	<p>KYNNYS: MATALA Alhaisempi aloituskynnys yrittäjyyspolulle: kevytyritys, tiimiyritys, osuuskuntaryritys, osa-aikaryritys, kesätyö</p>	<p>MARKKINAT: PÄÄSY Aloitettavan yrittäjän pääsy markkinoille, suurten toimijoiden ylivaltia, kilpailuehdot</p>	<p>MENTOROINTI: MAHDOLLISUUS Kokemusten neuvot, tuki ja kumppanuus: mentorit, kummit yms.</p>
<p>MOTIVAATIO: SELVILLÄ Oman motivaation laadun ja riittävyyden arviointi, asenne, valmiudet; itsearviointi, opo, testit yms.</p>	<p>NEUVONTA: TIETO Tärkeät asiat kuntoon, myös riskit esille, nuorten ehdolla ja tavoilla, saatavuus ja saavutettavuus</p>	<p>SOSIAALITURVA: PERUSTA Edut suhteessa maksuihin, sosiaaliturvan kattavuus, työttömyysturvan saatavuus, nopeus</p>	<p>TUKI JA RAHOITUS: ALKU Alkupääoma kasaan, riski pienemmäksi, toimeentulo varmemmaksi, kannustin</p>
<p>TUTUSTUMINEN: HENKILÖKOHTAISESTI Yritysvierailut, yrittäjävierailut, kesätyömahdollisuudet, TET-jaksot, job shadowing, työpajat</p>	<p>VERKOSTOT: PÄÄSY Vertaistukea, apua, neuvoja, yhteistyötä, työnjakoa, keskustelujaja sparrausta</p>	<p>VIESTINTÄ: ESIMERKIT Rohkaisevia tarinoita erilaisista onnistumisista</p>	<p>VIESTINTÄ: TAVAT Yrittämisen mahdollisuuksista kertominen nuorten kielellä ja välineillä</p>

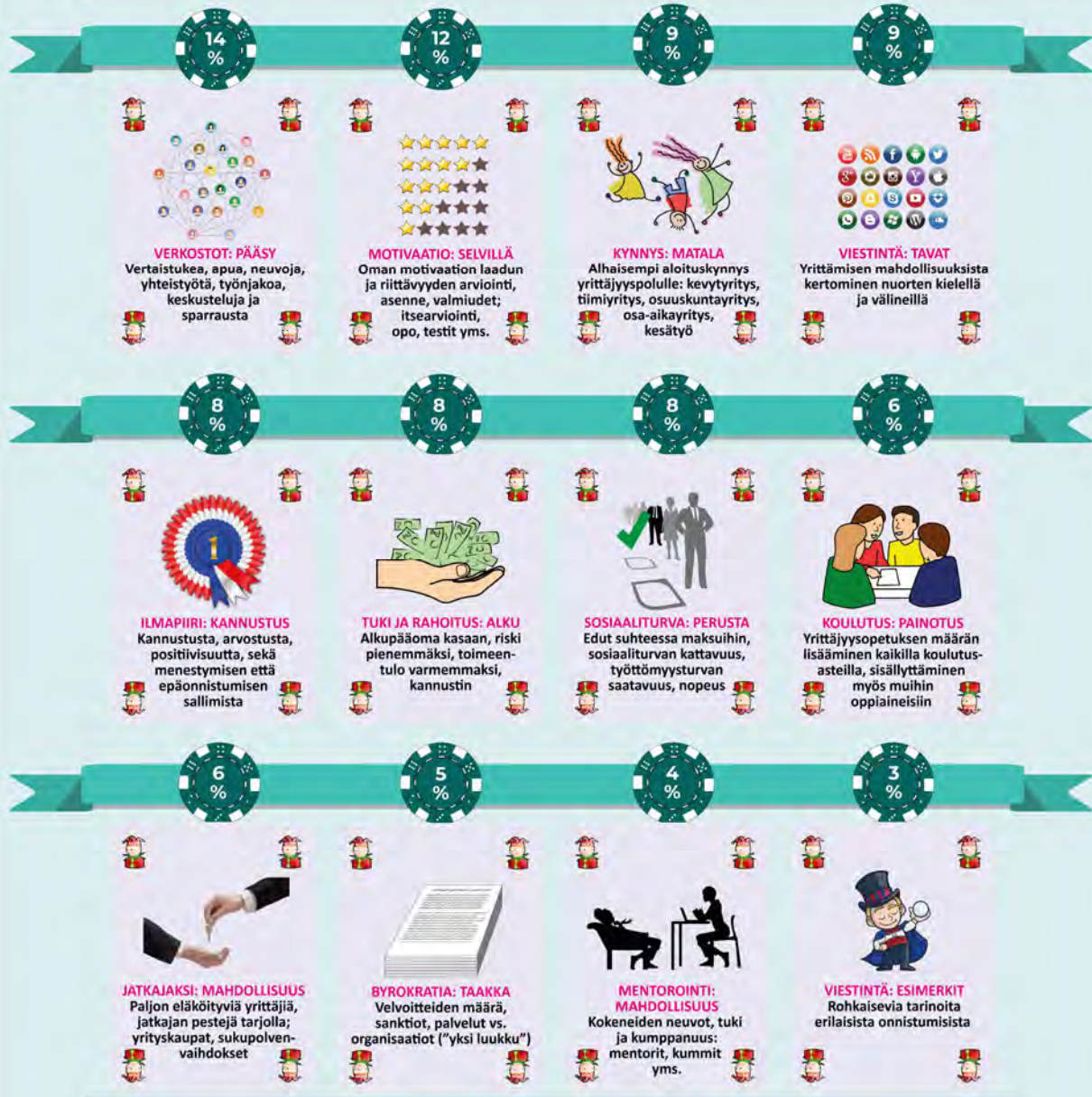
Kuvio 7b. Mäntän arviointityöpaja.

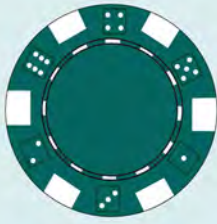

MITKÄ OVAT TÄRKEIMMÄT TOIMENPITEET NUORTEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI?

- Ääniä sai 17/20 keinoa

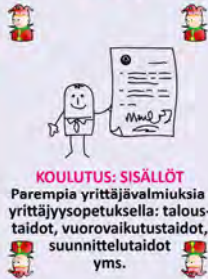
Kuvio 7c. Mäntän arviointityöpaja.

MITKÄ OVAT TÄRKEIMMÄT TOIMENPITEET NUORTEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI?

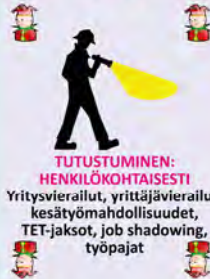
– Ääniä sai 17/20 keinoa

3 %

KOULUTUS: SISÄLLÖT
Parempia yrittäjävalmiuksia yrittäjyysopetuksella: talous- taidot, vuorovaikutustaidot, suunnittelutaidot yms.

3 %

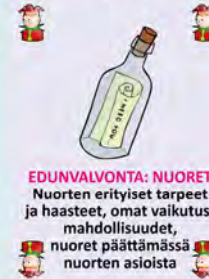
TUTUSTUMINEN: HENKILÖKOHTAISESTI
Yritysvierailut, yrittäjävierailut, kesätyömahdollisuudet, TET-jaksot, job shadowing, työpajat

1 %

IDEOINTI: NÄKÖALOJA
Mahdollisuuksia esille ja näkyviksi, uusia avauksia, "ristipölytystä"; kartoitukset, ideakilpailut, messut yms.

1 %

EDUNVALVONTA: NUORET
Nuorten erityiset tarpeet ja haasteet, omat vaikutusmahdollisuudet, nuoret päättämässä nuorten asioista

1 %

KOKEILEMINEN: MAHDOLLISTA
Pieni riski, (työ)kokemuksen saaminen, jatkuva oppiminen; NY-yritys, 4H-yritys, opiskelijayritykset, hankkeet

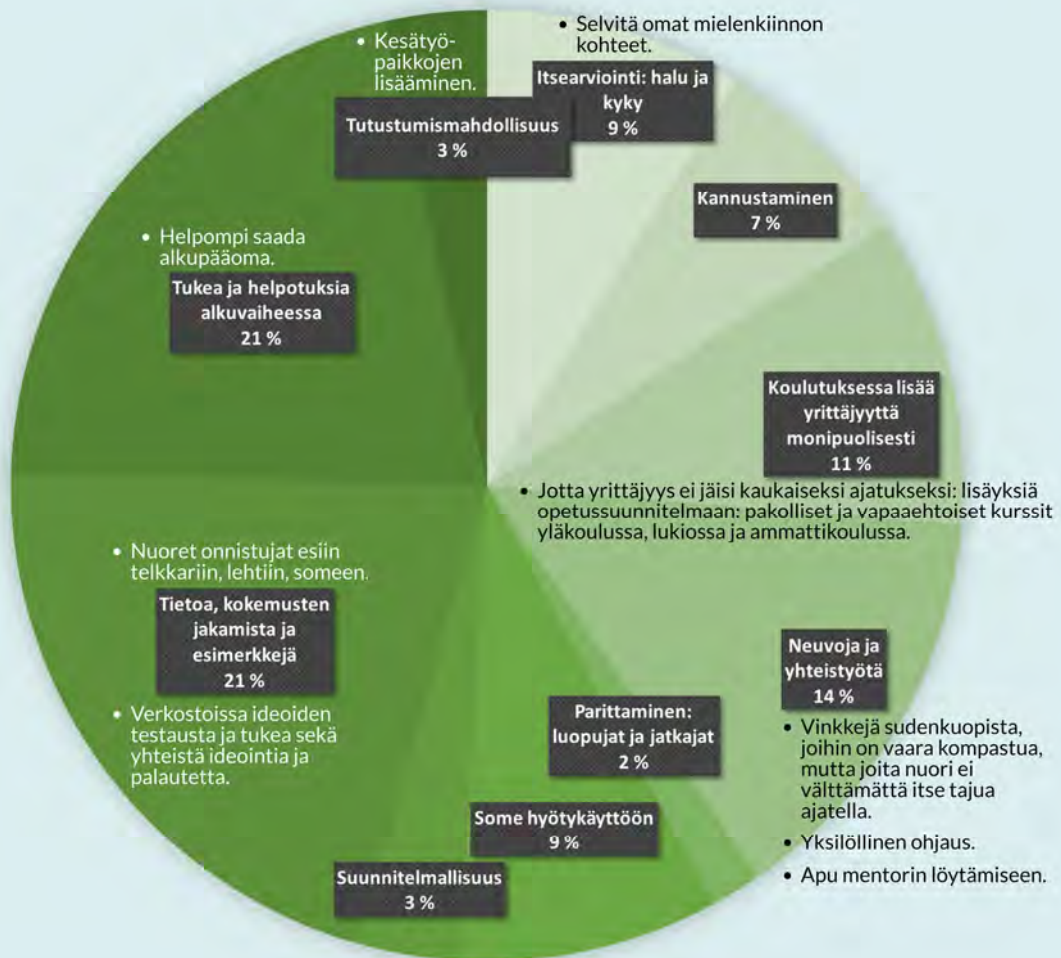
Kuvio 7d. Mäntän arviointityöpaja.

MITÄ PITÄISI TEHDÄ JA KENEN?

- Mainittiin 57 asiaa
- Mitä: sisällönanalyysin avulla tiivistetyt toimenpiteet

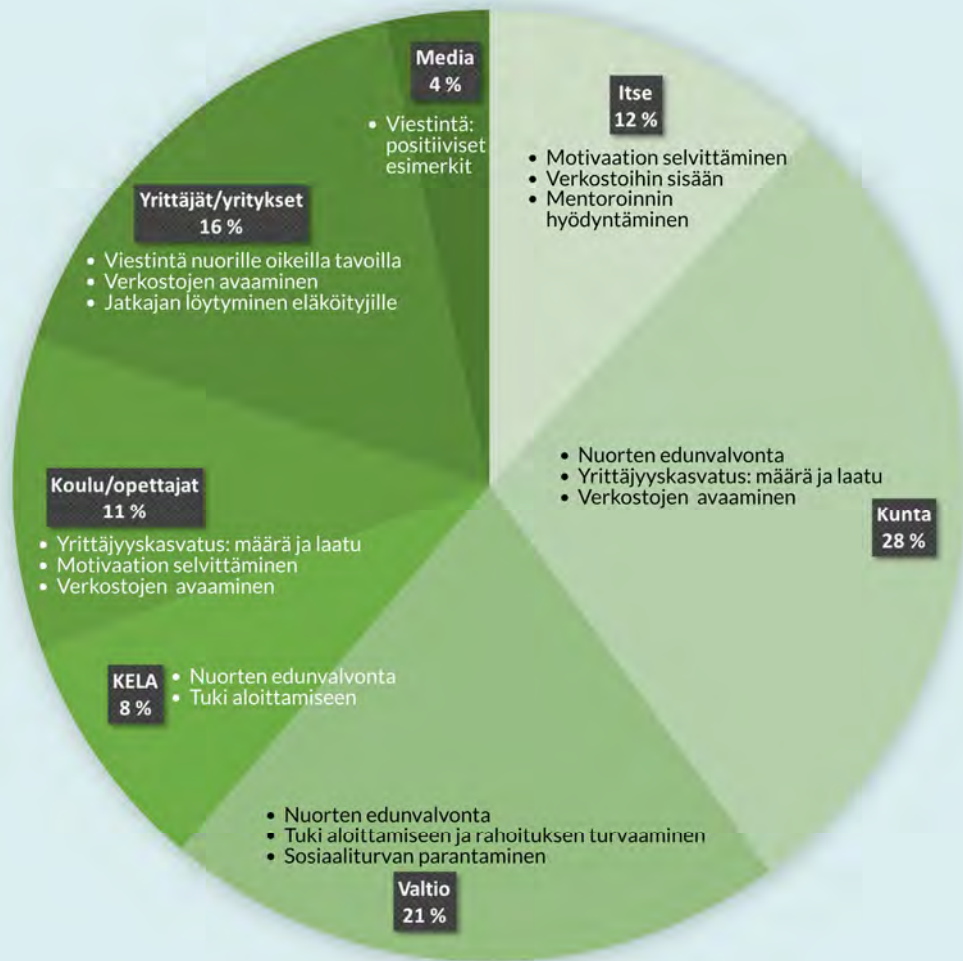
Kuvio 7e. Mäntän arviointityöpaja.

MITÄ PITÄISI TEHDÄ JA KENEN?

- Mainittiin 57 asiaa
- Kuka: sisällönanalyysin avulla tiivistetyt toimijatahot

Kuvio 7f. Mäntän arviointityöpaja.

Kuvioissa 8a-8f on esitetty tulokset Leppävirralla järjestetystä arviointityöpajasta. Työpajaan osallistui 8 henkilöä, joista valtaosa oli muita kuin opiskelijoita. Työpajassa asetettiin ryhmätyönä tärkeysjärjestykseen 20 "NUPO-korttia", joihin on tiivistetty muissa aineistoissa esille tulleita nuorten yrittäjyyden keskeisiä edistämistapoja. Kunkin ryhmän tärkeimpinä pitämistä viidestä keinosta jatkajalostettiin ryhmässä käytännön toimia: kenen pitäisi tehdä ja mitä. Tulokset sisältävät useita mielenkiintoisia havain-
toja:

- Työpajan osallistujat pitivät tärkeimpinä keinoina nuorten yrittäjyyden edistämiseksi 1) alkuvaiheen tukea ja rahoitusta, 2) pienellä riskillä tapahtuvan yrittäjyyden kokeilemisen mahdollistamista (esim. 4H-yritys, NY-yritys, opiskelijayritykset), 3) yrittäjyysopetuksen määrän lisäämistä kaikilla koulutusasteilla ja sisällyttämistä myös muihin oppiaineisiin, 4) mentorointimahdollisuuden tarjoamista sekä 5) tärkeiden tietojen saattamista nuorten ulottuville helposti saavutettavan, nuorille räätälöidyn neuvonnan avulla. Nämä viisi keinoa saivat 53 % annetuista äänistä.
- Tarkennustuista toimenpiteistä (mitä pitäisi tehdä) useimmin mainittiin tiedonsaanti, kokemusten jakaminen ja esimerkkien viestiminen sekä tutustumismahdollisuus. Seuraavaksi eniten kaivattiin neuvoja ja yhteistyötä sekä yrittäjyyden lisäämistä koulutukseen monipuolisesti.
- Tarkennustuista toimijatahoista (kenen pitäisi tehdä) mainittiin selvästi useimmin kunta, jonka tehtäviä ovat muun muassa kokeilemisen mahdollistaminen, henkilökohtaisen neuvonnan tarjoaminen, tuki aloittamiseen ja viestintä yrittämisen mahdollisuuksista. Toiseksi useimmin mainittiin koulu ja opettajat, joiden tehtäviin kuuluvat muun kokeilemisen mahdollistaminen, yrittäjyyskasvatuksen määrän kasvattaminen ja yrittäjyyskasvatuksen laadun parantaminen esimerkiksi opettajien koulutuksen ja osaamisen kehittämisen kautta. Kolmanneksi eniten tehtäviä annettiin yrittäjille ja yrityksille: mentorointimahdollisuuksien tarjoaminen, tutustumismahdollisuuksien tarjoaminen ja nuorten yrittäjien tukeminen. Tehtäviä tuli myös nuorille itselleen, järjestöille ja hieman myös valtiolle.

NUORTEN YRITTÄJYYS- POLUT

TULEVAISUUDEN
TUTKIMUSKESKUS

Turun yliopisto
University of Turku

MAASEUTUPOLITIIKKA.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

ARVIOITA KEINOISTA NUORTEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI

- NUPO-kortit – näillä keinoilla pelattiin

- Mitkä ovat tärkeimmät toimenpiteet nuorten yrittäjyyden edistämiseksi?

- Mitä pitäisi tehdä ja kenen?

ARVIOINTITYÖPAJA LEPPÄVIRRALLA

Alytyyppi: Harvaan asuttu maaseutu
Maakunta: Pohjois-Savo
Osallistujia: 8 henkilöä
Tausta: Opiskelijoita 2, muita 6
Ajankohta: 3.12.2019 klo 12:30–15:30
Paikka: Vesileppis, Leppävirta

Kuvio 8a. Leppävirran arviointityöpaja.

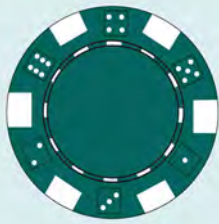

NUPO-KORTIT – NÄILLÄ KEINOILLA PELATTIIN

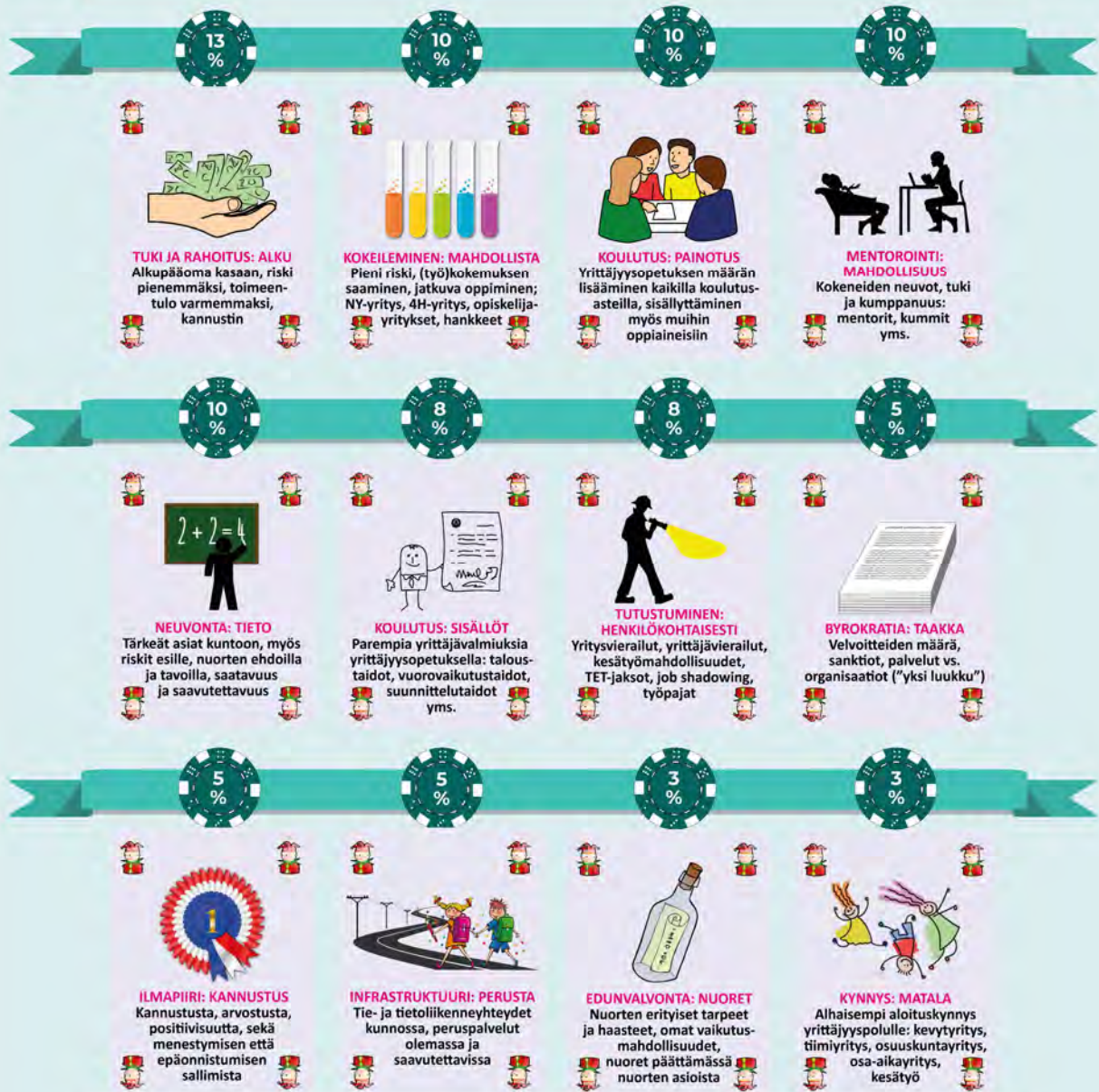
<p>BYROKRATIA: TAAKKA Velvoitteiden määrä, sanktiot, palvelut vs. organisaatiot ("yksi luukku")</p>	<p>EDUNVALVONTA: NUORET Nuorten erityiset tarpeet ja haasteet, omat vaikutusmahdollisuudet, nuoret päättämässä nuorten asioista</p>	<p>IDEOINTI: NÄKÖALOJA Mahdollisuuksia esille ja näkyviksi, uusia avauksia, "ristipölytystä"; kartoitukset, ideakilpailut, messut yms.</p>	<p>ILMAPIIRI: KANNUSTUS Kannustusta, arvostusta, positiivisuutta, sekä menestymisen että epäonnistumisen sallimista</p>
<p>INFRASTRUKTUURI: PERUSTA Tie- ja tietoliikenneyhteydet kunnossa, peruspalvelut olemassa ja saavutettavissa</p>	<p>JATKAJAKSI: MAHDOLLISUUS Paljon eläköityviä yrittäjiä, jatkajan pestöjä tarjolla; yrityskaupat, sukupolvenvaihdokset</p>	<p>KOKEILEMINEN: MAHDOLLISTA Pieni riski, (työ)kokemuksen saaminen, jatkuva oppiminen; NY-yritys, 4H-yritys, opiskelijayritykset, hankkeet</p>	<p>KOULUTUS: PAINOTUS Yrittäjyysopetuksen määrän lisääminen kaikilla koulutusasteilla, sisällyttäminen myös muihin oppiaineisiin</p>
<p>KOULUTUS: SISÄLLÖT Parempia yrittäjävalmiuksia yrittäjyysopetuksella: taloustaidot, vuorovaikutustaidot, suunnittelutaidot yms.</p>	<p>KYNNYS: MATALA Alhaisempi aloituskynnys yrittäjyyspolulle: kevytyritys, tiimiyritys, osuuskuntaryitys, osa-aikayritys, kesätyö</p>	<p>MARKKINAT: PÄÄSY Aloittavan yrittäjän pääsy markkinoille, suurten toimijoiden ylivalt, kilpailuehdot</p>	<p>MENTOROINTI: MAHDOLLISUUS Kokeneiden neuvot, tuki ja kumppanuus: mentorit, kummit yms.</p>
<p>MOTIVAATIO: SELVILLÄ Oman motivaation laadun ja riittävyyden arviointi, asenne, valmiudet; itsearviointi, opo, testit yms.</p>	<p>NEUVONTA: TIETO Tärkeät asiat kuntoon, myös riskit esille, nuorten ehdoilla ja tavoilla, saatavuus ja saavutettavuus</p>	<p>SOSIAALITURVA: PERUSTA Edut suhteessa maksuihin, sosiaaliturvan kattavuus, työttömyysturvan saatavuus, nopeus</p>	<p>TUKI JA RAHOITUS: ALKU Alkupääoma kasaan, riski pienemmäksi, toimeentulo varmemmaksi, kannustin</p>
<p>TUTUSTUMINEN: HENKILÖKOHTAISESTI Yritysvierailut, yrittäjävierailut, kesätyömahdollisuudet, TET-jaksot, job shadowing, työpajat</p>	<p>VERKOSTOT: PÄÄSY Vertaistukea, apua, neuvoja, yhteistyötä, työnjakoa, keskusteluja ja sparrausta</p>	<p>VIESTINTÄ: ESIMERKIT Rohkaisevia tarinoita erilaisista onnistumisista</p>	<p>VIESTINTÄ: TAVAT Yrittämisen mahdollisuuksista kertominen nuorten kielellä ja välineillä</p>

Kuvio 8b. Leppävirran arviointityöpaja.

MITKÄ OVAT TÄRKEIMMÄT TOIMENPITEET NUORTEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI?

- Ääniä sai 16/20 keinoa

Kuvio 8c. Leppävirran arviointityöpaja.

MITKÄ OVAT TÄRKEIMMÄT TOIMENPITEET NUORTEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI?

– Ääniä sai 16/20 keinoa

3 %

3 %

3 %

3 %

MOTIVAATIO: SELVILLÄ
Oman motivaation laadun ja riittävyyden arviointi, asenne, valmiudet; itsearviointi, opo, testit yms.

SOSIAALITURVA: PERUSTA
Edut suhteessa maksuihin, sosiaaliturvan kattavuus, työttömyysturvan saatavuus, nopeus

VERKOSTOT: PÄÄSY
Vertaistukea, apua, neuvoja, yhteistyötä, työnjakoa, keskustelujä ja sparrausta

VIESTINTÄ: TAVAT
Yrittämisen mahdollisuuksista kertominen nuorten kielellä ja välineillä

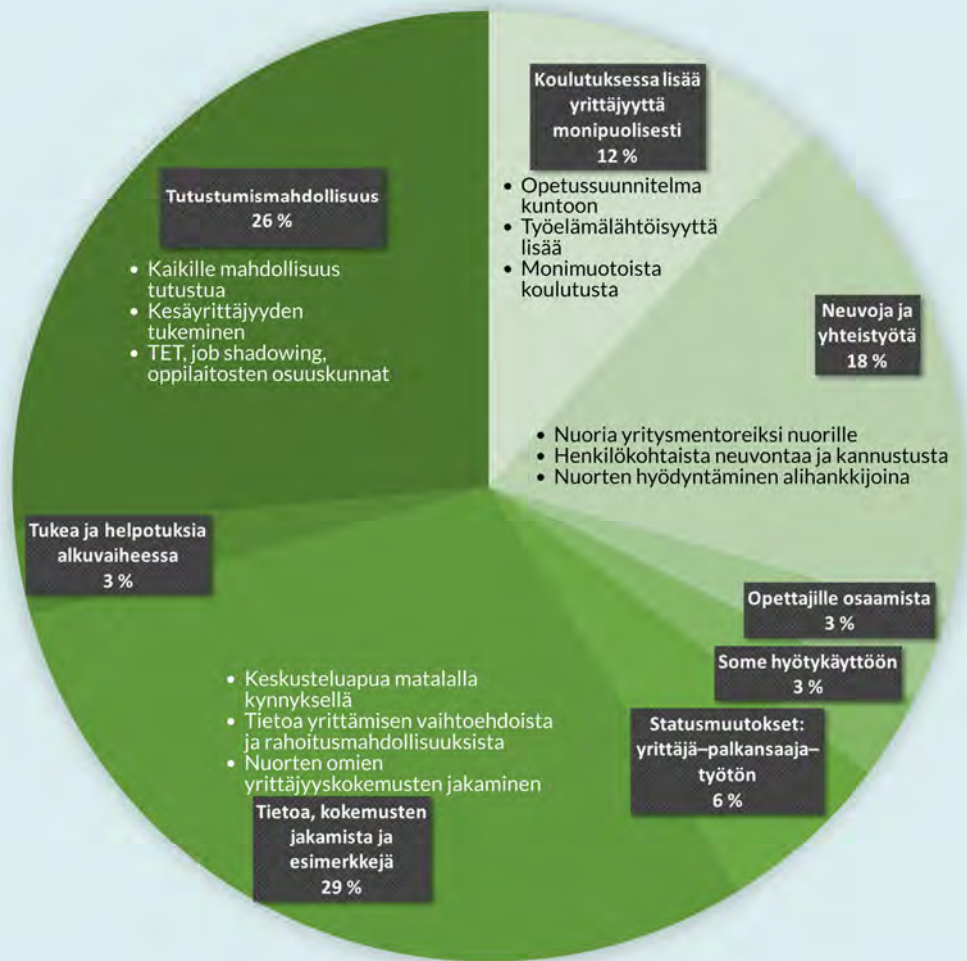
Kuvio 8d. Leppävirran arviointityöpaja.

MITÄ PITÄISI TEHDÄ JA KENEN?

- Mainittiin 34 asiaa
- Mitä: sisällönanalyysin avulla tiivistetyt toimenpiteet

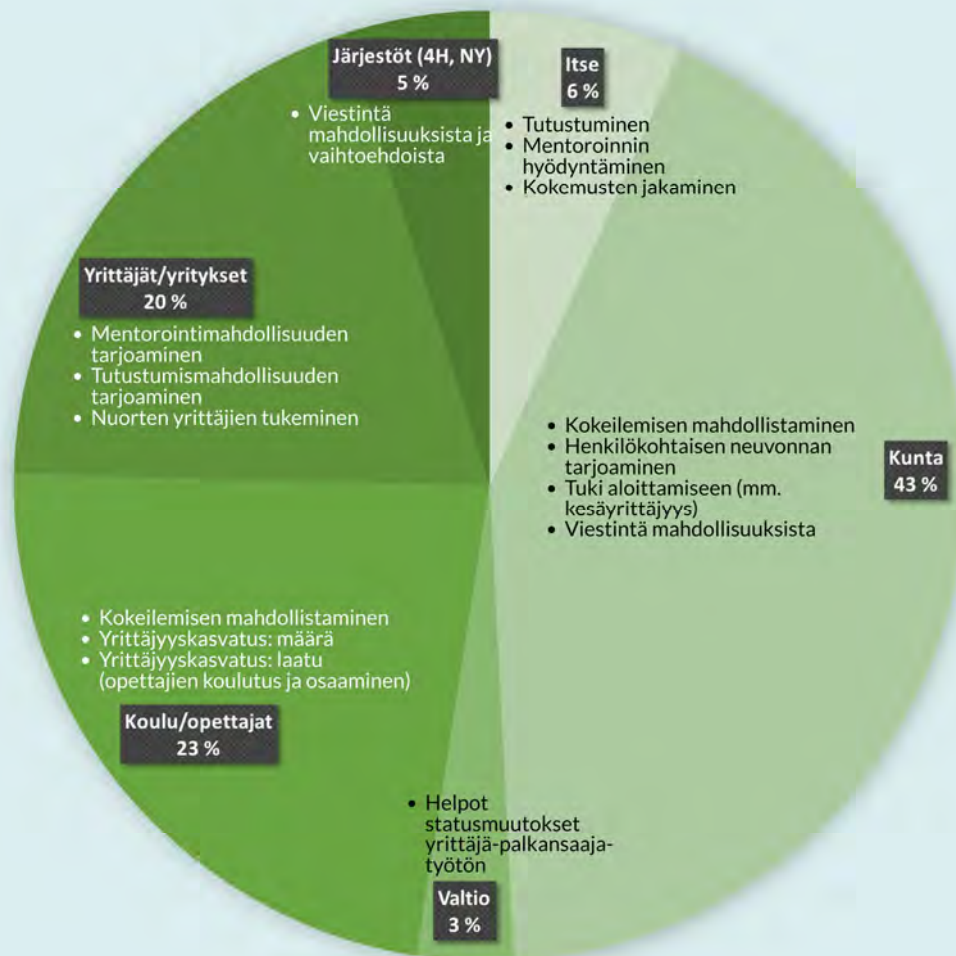

Kuvio 8e. Leppävirran arviointityöpaja.

MITÄ PITÄISI TEHDÄ JA KENEN?

- Mainittiin 34 asiaa
- Kuka: sisällönanalyysin avulla tiivistetyt toimijatahot

Kuvio 8f. Leppävirran arviointityöpaja.

6. MILLAISIA PUITTEITA TULEVAISUUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ LUO NUORTEN YRITTÄJYYDELLE?

Kaikki toimintaympäristön muutokset vaikuttavat nuorten haluun, kykyyn ja mahdollisuuteen toimia yrittäjinä. Toimintaympäristön muutoksia voidaan tarkastella monella tasolla pitkän aikavälin mahdollisista maailmanmallin tai paradigman muutoksista aina lyhyen aikavälin vallitsevien trendien projisointiin. Tulevaisuudentutkimuksen näkökulmasta mielenkiintoisia ovat epäjatkuvuuskohdat, joissa yhteiskunta ja/tai talous organisoituvat merkittävällä tavalla uudelleen (Mannermaa 1991). Sotiin verrattavissa olevia kriisejä lukuun ottamatta suurin mahdollinen näköpiirissä oleva toimintaympäristön muutos liittyy fossiilitaloudesta luopumiseen ja siirtymiseen bio- ja kiertotalouteen. Fossiilitalous perustuu uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöön, jossa maan kuoren alta siirretään öljyn, kilihiilen ja maakaasun muodossa olevaa hiiltä ilmakehään. Bio- ja kiertotalous edustaa monessa suhteessa täysin toisenlaista paradigmaa tai maailmanmallia, joka on fossiilitaloutta hajautuneempi ja kestävämpi (kuvio 9).

	 Fossiilitalous	 Bio- ja kiertotalous
Perusluonne	Keskittynyt	Hajautunut
Paikkasidos	Heikko	Vahva
Talousmalli	Rajaton kasvu	Rajallinen kasvu
Talouden fokus	Kulutus, määrä	Kestävyys, laatu
Kulutusmalli	Kertakäyttötuote, jäte	Kestotuote, uudelleenkäyttö
Toimien ulkoisvaikutukset	Ei tunneta, ei huomioida	Pyritään tuntemaan ja huomioimaan
Hiilensidonta	Ei tapahdu lainkaan	Kiertävä hiili, sitoutuu ja vapautuu
Ilmentymät	Öljy, kivihiili, maakaasu, betoni, asfaltti, muovi, väkilannoitteet	Biokaasu, biodiesel, bioetanoli, biomassat, puu, luonnonkuidut, bio- ja kierrätyslannoitteet
Ihmisen osa	Resurssi, kuluttaja	Toteuttaja, osallinen

Kuvio 9. Fossiilitalouden ja bio- ja kiertotalouden ominaispiirteitä.

Siirtymänopeus fossiilitaloudesta bio- ja kiertotalouteen riippuu monista tekijöistä: kuinka ankarasti fossiilitalouden haitallisia ulkoisvaikutuksia sanktioidaan tai verotetaan, millaisia kannusteita bio- ja kiertotalouden ilmentymille asetetaan, miten bio- ja kiertotalouden tuotteet, palvelut ja teknologiat kehittyvät ja miten eri ihmisryhmät käyttäytyvät. Nämä vaikuttavat myös siihen, missä toiminnan ja hallinnan muodoissa bio- ja kiertotalous lopulta toteutuu. Siirtyminen bio- ja kiertotalouden maailman-

malliin tarjoaa nuorten yrittäjyydelle monia liiketoimintamahdollisuuksia bioraaka-aineiden tuotannossa sekä bio- ja kiertotalouden tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä ja tarjonnassa. Kahdesta näkökulmasta tulevaisuus on nuorten yrittäjyyden näkökulmasta erityisen suotuissa:

- Koska bio- ja kiertotaloudella on monen mittakaavan ilmentymiä, niihin liittyviä tuotteita ja palveluita voivat tuottaa hyvin myös pienyrittäjät.
- Koska bio- ja kiertotalouden raaka-ainelähteet ja biotalouden hyvinvointi-ilmentymät ovat hajallaan, niihin liittyvää yritystoimintaa on mahdollista harjoittaa koko maassa.

Matkalla kohti uutta maailmanmallia tapahtuu lisäksi monia toimintaympäristön muutoksia, jotka eivät suoraan aiheudu maailmanmallin muutoksesta. Sidosryhmät tunnistivat tällaisiksi muun muassa työelämän joustavoitumisen, digitalisaation laajentumisen ja syventymisen, kevytyrittäjyyden valtavirtaistumisen, yrittäjyyden aseman ja imagon parantumisen sekä arvojen, mieltymysten että politiikan osalta, ikääntymisen ja yrittäjöpulan, paikanvalintavapauden lisääntymisen, elämystalouden kasvun sekä ikääntymisen ja osin siihen liittyvän yrittäjöpulan. Kaikki nämä voivat edistää nuorten sitoutumista avautumassa olevaan mahdollisuuksiin ja avata itsessään uusia mahdollisuuksia nuorten yrittäjyydelle.

7. NUORTEN YRITTÄJYYDEN POLITIIKKA- JA TOIMENPIDEOHJELMA

Eri aineistojen analyysien tuottamat tulokset ja toimintaympäristön nuorten yrittäjyydelle suotuisat muutossuunnat on yhdistetty ja jäsennetty nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelmaksi. Ohjelmamuoto korostaa yrittäjyyden edistämisen systemistä luonnetta. Ei riitä, että yrittäjyys esimerkiksi näyttäytyy houkuttavana. Jotta siitä tulisi yhteiskuntaa ja taloutta uudistavaa ja nuorille itselleen järkevää ja merkityksellistä toimintaa, myös monen muun ”reunaehdon” tulisi olla yhtä hyvässä tilassa. Toisaalta loputtoman pitkät listat satunnaisia toimia eivät tuota useinkaan toivottua tulosta, koska huomio ja panostus hajautuu sivupolkuihin.

Nuorten yrittäjäaktiivisuus kiinnittyy toimintaympäristöön monin eri tavoin. Nämä yhteydet on syytä huomioida. Vaikka kaupungeissa on runsaasti liiketoimintamahdollisuuksia, nuorten yrittäjäaktiivisuus on kaupungeissa erittäin alhainen. Yrittäjyys on maaseudun juttu. Taustalla on pakkoa muun muassa palkkatyötilaisuuksien vähäisyyden muodossa, perhe- ja kulttuurisidonnaista valikoitumista yrittäjyyspolulle sekä toimialalähtöisyyttä, kun joillakin aloilla yrittäjyys on vallitseva tai puolipakollinen toiminnan harjoitusmuoto. Kaupunkien yrittäjäaktiivisuuden nostoon ja maaseutualueiden yrittäjyyden mahdollisuuksiin täytyy kiinnittää erityistä huomiota, jos yrittäjyyttä halutaan yleisesti vahvistaa yhteiskuntaa uudistavana muutosvoimana.

Nuorten unelmatulevaisuuksia koskevan kyselyn, nuorten yrittäjien haastatteluiden, sidosryhmien haastatteluiden, kuntakyselyn ja arviointityöpajojen tulokset on koottu yhteen ja tiivistetty 20 toimenpidekorttiin (”NUPO-kortit”), jotka on edelleen ryhmitelty viiteen kokonaisuuteen: puite-, vetovoima-, osaamis-, sparraus- ja kynnyspakettiin. Pakettien keskinäinen yhteys on esitetty kuviossa 10 ja niiden sisällöt taulukossa 1 ja kuvioissa 11-15. Kunkin toimenpiteen osalta on esitetty sen ydinsisällön lisäksi avaintoimijat ja aluetyypit, joilla asiaan on perusteltua syytä kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi on esitetty 1-5 tähden avulla toimenpiteen painoarvo nuorten yrittäjyyden edistämässä. Painoarvot eli tähdet juontuvat melko suoraan eri aineistojen yhdistelmästä lukuun ottamatta jatkajakysymystä. Eläköityvien yrittäjien yritysten jatkamista ei sidosryhmiä lukuun ottamatta juuri lainkaan tunnistettu mahdollisuudeksi päästä yrittäjyyspolulle, vaikka kyseessä on mittakaavaltaan valtava potentiaali. Yksittäiset toimenpiteet on kuvattu liitteessä 1.

Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelma

Kuvio 10. Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelman tehtäväpaketit.

Taulukko 1a. Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelman tehtäväpaketit ja toimenpidekortit.

Tehtäväpaketti - toimenpidekortti	Painoarvo	Avaintoimijat	Kaikilla alueilla, mutta missä erityistä huomiota?
Puitepaketti - byrokratian taakka: velvoitteiden määrä, palvelut edellä vai organisaatiot edellä ("yksi luokku")	2/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt	Harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu (liittyy erityisesti yrittäjyyteen alkutuotannossa)
Puitepaketti - infrastruktuuri: tie- ja tietoliikenneyhteydet kunnossa, peruspalvelut olemassa ja saavutettavissa, toimitiloja olemassa	1/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt	Harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu, kaupunkien läheinen maaseutu
Puitepaketti - markkinoille pääsy: aloittavan yrittäjän pääsy markkinoille, suurten toimijoiden ylivalta, kilpailuehdot, julkiset hankinnat	1/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt	Kaikki alueet
Puitepaketti - sosiaaliturva: edut suhteessa maksuihin, sosiaaliturvan kattavuus, työttömyysturvan saatavuus, nopeus	2/5	Valtion- ja aluehallinto	Kaikki alueet
Vetovoimapaketti - nuorten edunvalvonta: nuorten erityiset tarpeet ja haasteet, omat vaikutusmahdollisuudet, nuoret päättämässä nuorten asioista	2/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, nuoret itse	Kaikki alueet
Vetovoimapaketti - kannustava ilmapiiri: kannustusta, arvostusta, positiivisuutta, sekä menestymisen että epäonnistumisen sallimista	3/5	Kaikki toimijat	Harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu
Vetovoimapaketti - viestintä esimerkein: rohkaisevia tarinoita erilaisista onnistumisista	4/5	Tiedotusvälineet, kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset	Harvaan asuttu maaseutu, kaupungit
Vetovoimapaketti - viestintätävat: yrittämisen mahdollisuuksista kertominen nuorten kielellä ja välineillä	3/5	Tiedotusvälineet, kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset	Harvaan asuttu maaseutu, kaupungit

Taulukko 1b. Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelman tehtäväpaketit ja toimenpidekortit.

Tehtäväpaketti - toimenpidekortti	Painoarvo	Avaintoimijat	Kaikilla alueilla, mutta missä erityistä huomiota?
Osaamispaketti - kokeileminen mahdolliseksi: toteutuu pieni riski, (työ)kokemuksen saaminen ja jatkuva oppiminen; NY-yritys, 4H-yritys, opiskelijayritykset, hankkeet	3/5	Kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset, nuoret itse	Kaupungit
Osaamispaketti - koulutuksen painotus: yrittäjyysopetuksen määrän lisääminen kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle, sisällyttäminen myös muihin oppiaineisiin	5/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt	Kaikki alueet
Osaamispaketti - koulutuksen sisällöt: parempia yrittäjävalmiuksia yrittäjyysopetuksella (taloustaidot, vuorovaikutustaidot, suunnittelutaidot yms.)	4/5	Kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset, nuoret itse	Kaupungit
Osaamispaketti - tutustuminen henkilökohtaisesti: yritysvierailut, yrittäjävierailut, kesätyömahdollisuudet, TET-jaksot, job shadowing, työpajat	3/5	Kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset, nuoret itse	Kaupungit
Sparrauspaketti - ideointi, näköalat: mahdollisuuksia esille ja näkyviksi, uusia avauksia ja "ristipölytystä"; kartoitukset, ideakilpailut, messut yms.	2/5	Tiedotusvälineet, kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset, nuoret itse	Harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu, kaupunkien läheinen maaseutu
Sparrauspaketti - mentorointimahdollisuus: kokeiden neuvot (erityisesti toisten nuorten), tuki ja kumppanuus; mentorit, kummit yms.	3/5	Järjestöt, yrittäjät ja yritykset, nuoret itse	Kaikki alueet
Sparrauspaketti - motivaatio selvillä: oman motivaation laadun ja riittävyyden arviointi, asenne, valmiudet; itsearviointi, opinto-ohjaus, testit yms.	2/5	Kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, nuoret itse	Kaikki alueet
Sparrauspaketti - tietoa neuvonnalta: tärkeät asiat kuntoon, myös riskit esille, nuorten ehdoilla ja tavoilla, saatavuus ja saavutettavuus	3/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt	Kaikki alueet

Taulukko 1c. Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelman tehtäväpaketit ja toimenpidekortit.

Tehtäväpaketti - toimenpidekortti	Painoarvo	Avaintoimijat	Kaikilla alueilla, mutta missä erityistä huomiota?
Kynnyspaketti - jatkamismahdollisuus: paljon eläköityviä yrittäjiä, joilla toimivia yrityksiä, jatkajan pestejä tarjolla; yrityskaupat, sukupolvenvaihdokset, rekrytointimessuja, hankkeita yms.	4/5	Kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset, nuoret itse	Kaikki alueet
Kynnyspaketti - matala kynnyks: alhaisempi aloituskynnys yrittäjyyspolulle (kevytyritys, tiimiyritys, osuuskuntayritys, osa-aikayritys, kesätyö)	3/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, nuoret itse	Kaupungit
Kynnyspaketti - alkuvaiheen tuki ja rahoitus: alkupääoma kasaan, riski pienemmäksi, toimeentulo varmemmaksi, kannustin	4/5	Valtion- ja aluehallinto, kunnat ja elinkeinoyhtiöt	Harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu
Kynnyspaketti - pääsy verkostoihin: vertaistukea, apua, neuvoja, yhteistyötä, työnjakoa, keskusteluja ja sparrausta	4/5	Kunnat ja elinkeinoyhtiöt, järjestöt, yrittäjät ja yritykset, nuoret itse	Harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu

Tämän tutkimuksen eri aineistoista muodostui varsin yksiselitteinen kuva nuorten yrittäjyyden vaikutavista edistämiskeinoista. Perinteisillä puitetekijöiden kohdistuvilla toimilla ei ole suurta vaikutusta nuorten yrittäjäaktiivisuuteen. Puitetekijät ovat joko pääsääntöisesti tyydyttävässä kunnossa tai ne eivät ole kriittisiä nuorten yrittäjäaktiivisuuden kannalta. Sen sijaan nuoria henkilökohtaisesti puhuttelevilla, vuorovaikutteisilla ja kokemuksellisilla toimilla on vaikuttavuutta. Mikäli nuorten yrittäjyyteen kohdistuvia toimia painotettaisiin tämän tuloksen mukaisesti, muutokset aiemmin vallinneisiin käytänteisiin olisivat melko suuria. Toisaalta monet "uuden yrittäjyyspolitiikan" ilmentymät ovat hyvässä vauhdissa erityisesti eri järjestöjen toteuttamaan yrittäjyyskasvatuksen ja -koulutuksen osalta. Monessa asiassa sekä ajattelu, painotus että toiminta kaipaavat kuitenkin vielä merkittävää uudistamista.

PUITEPAKETTI

Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelma

Kuvio 11. Puitepaketti.

VETOVOIMAPAKETTI

Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelma

Kuvio 12. Vetovoimapaketti.

SPARRAUSPAKETTI

Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelma

Kuvio 14. Sparrauspaketti.

KYNNYSPAKETTI

Nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelma

Kuvio 15. Kynnyspaketti.

LÄHDELUETTELO

Alvarez, S. A. & Barney, J. B. 2010. Entrepreneurship and epistemology: The philosophical underpinnings of the study of entrepreneurial opportunities. *Academy of Management Annals* 4 (1), 557–583.

Ardichvili, A., Cardozo, R. & Ray, S. 2003. A theory of entrepreneurial opportunity identification and development. *Journal of Business Venturing* 18 (1), 105–123.

Audretsch, D. B. 2002. Entrepreneurship: A survey of the literature. Paper prepared for the European Commission, Enterprise Directorate General. Institute for Development Strategies, Indiana University & Centre for Economic Policy Research CEPR, London.

Audretsch, D. B., Thurik, R., Verheul, I. & Wennekers, S. 2002. Entrepreneurship: Determinants and policy in a European— U.S. comparison. Boston: Kluwer Academic Publishers. Bygrave, W. D. & Hofer, C. W. 1991. Theorizing about entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice* 16 (2), 13–22.

Davidsson, P. 2015. Entrepreneurial opportunities and the entrepreneurship nexus: A re-conceptualization. *Journal of Business Venturing* 30 (5), 674–695.

Denzin, N. K. 1989. *The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. Third Edition. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice Hall.

Drucker, P. F. 1985. *Innovation and entrepreneurship: Practise and principles*. New York: Harper & Row.

Eckhardt, J. T. & Shane, S. A. 2013. Response to the commentaries: The individual-opportunity (IO) nexus integrates objective and subjective aspects of entrepreneurship. *Academy of Management Review* 38 (1), 160–163.

Knight, F. H. 1921. *Risk, uncertainty and profit*. Boston: Houghton Mifflin Company.

Kuhmonen, T. 2010. *Metatheory of small firm performance and entrepreneurship*. Vesanto: Fin-Auguuri Oy.

Kuhmonen, T., Luoto, L. & Turunen, J. 2014. Nuorten tulevaisuuskuvat maaseudun kehittämistyön lähtökohtana. *Tutu-julkaisu* 2/2014. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto.

Kuhmonen, T. & Kinnunen, V. 2017. Pirkanmaan nuorten tulevaisuuskuvat. Tutu e-julkaisu 8/2017. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto, Turku.

Mannermaa, M. 1991. In search for an evolutionary paradigm for futures research. *Futures* 23 (4), 349-372.

Ronstadt, R. 1988. The corridor principle. *Journal of Business Venturing* 3 (1), 31-40.

Shane, S. & Venkataraman, S. 2000. The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review* 25 (1), 217-226.

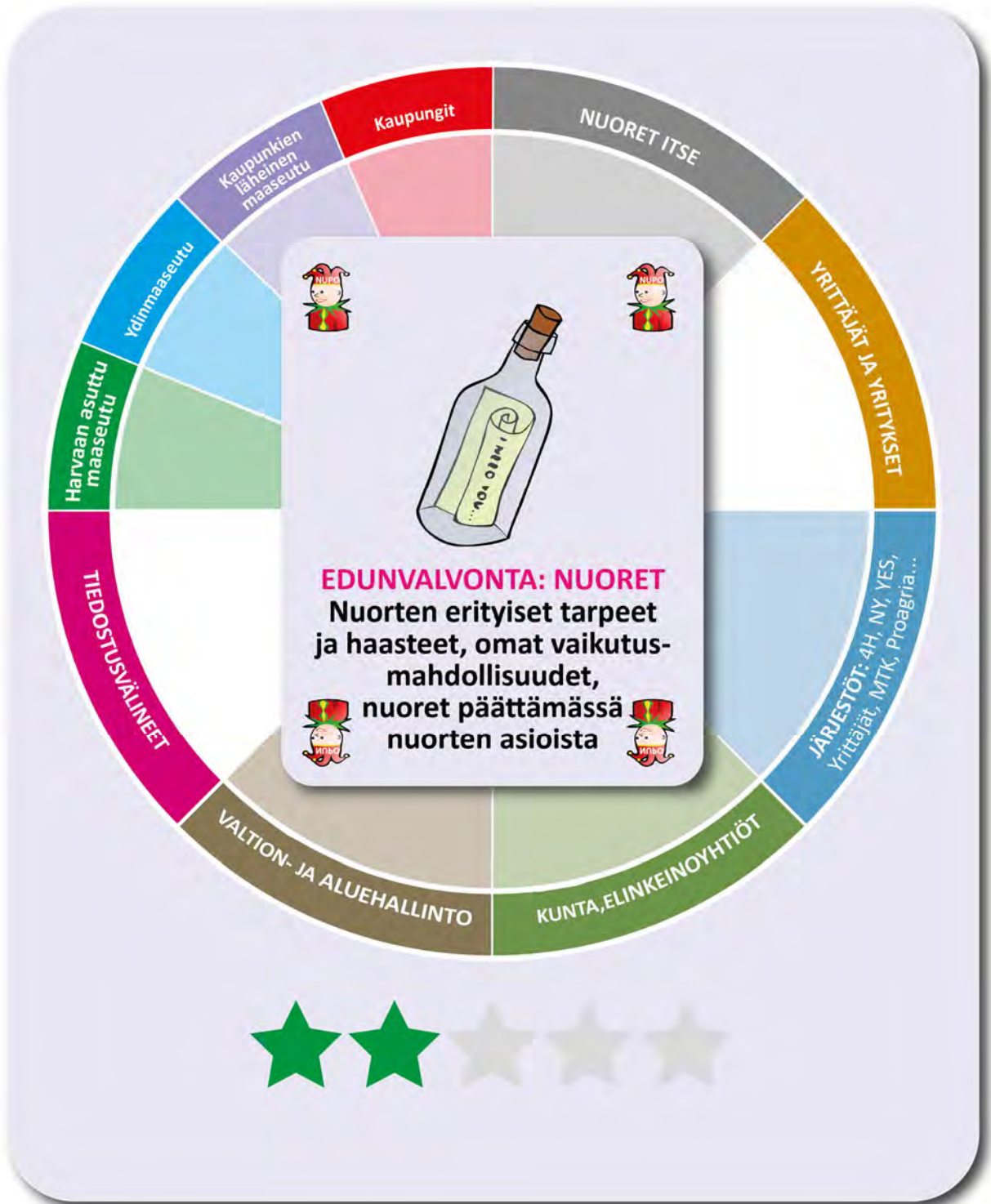
van Asselt, M. B. A., Mesman, J. & van't Klooster, S. A. 2007. Dealing with prognostic uncertainty. *Futures* 39 (6), 669-684.

LIITE: NUORTEN YRITTÄJYYDEN POLITIIKKA- JA TOIMENPIDEOHJELMAN KORTIT ("NUPO-KORTIT")

1. Byrokratia
2. Edunvalvonta
3. Ideointi
4. Ilmapiiri
5. Infrastrukturi
6. Jatkajaksi
7. Kokeileminen
8. Koulutus: painotus
9. Koulutus: sisällöt
10. Kynnys
11. Markkinat
12. Mentorointi
13. Motivaatio
14. Neuvonta
15. Sosiaaliturva
16. Tuki ja rahoitus
17. Tutustuminen
18. Verkostot
19. Viestintä: esimerkit
20. Viestintä: tavat

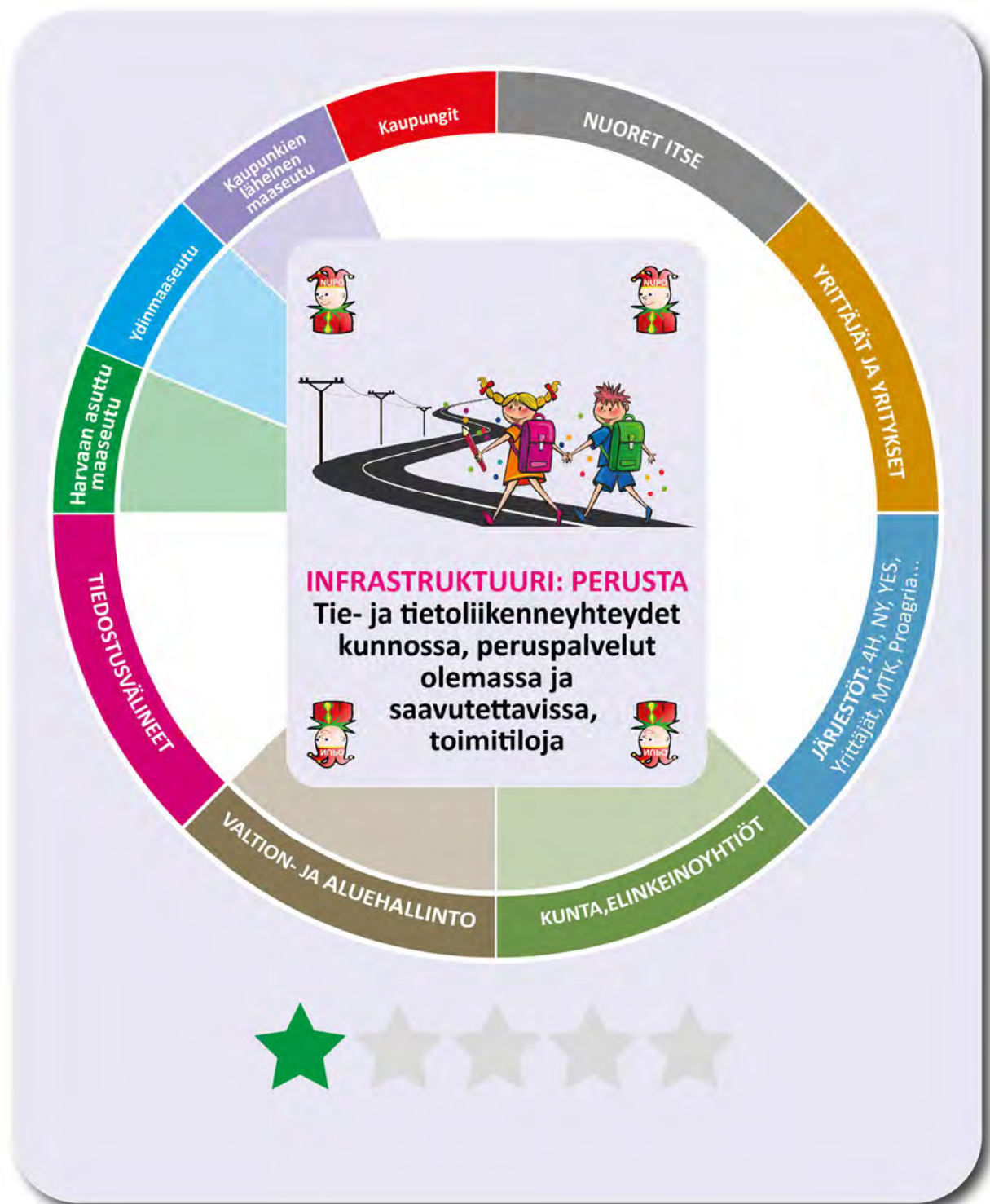

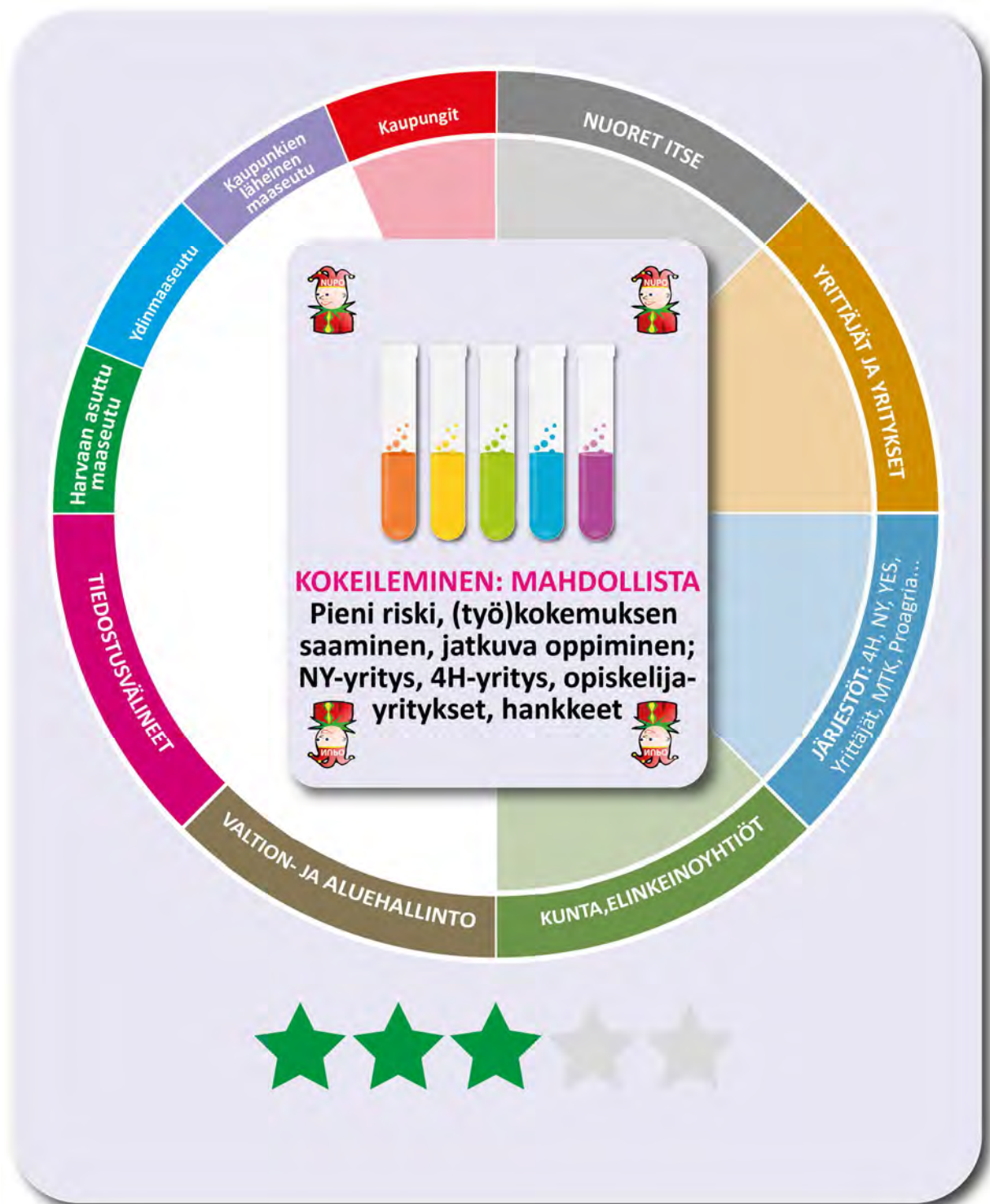

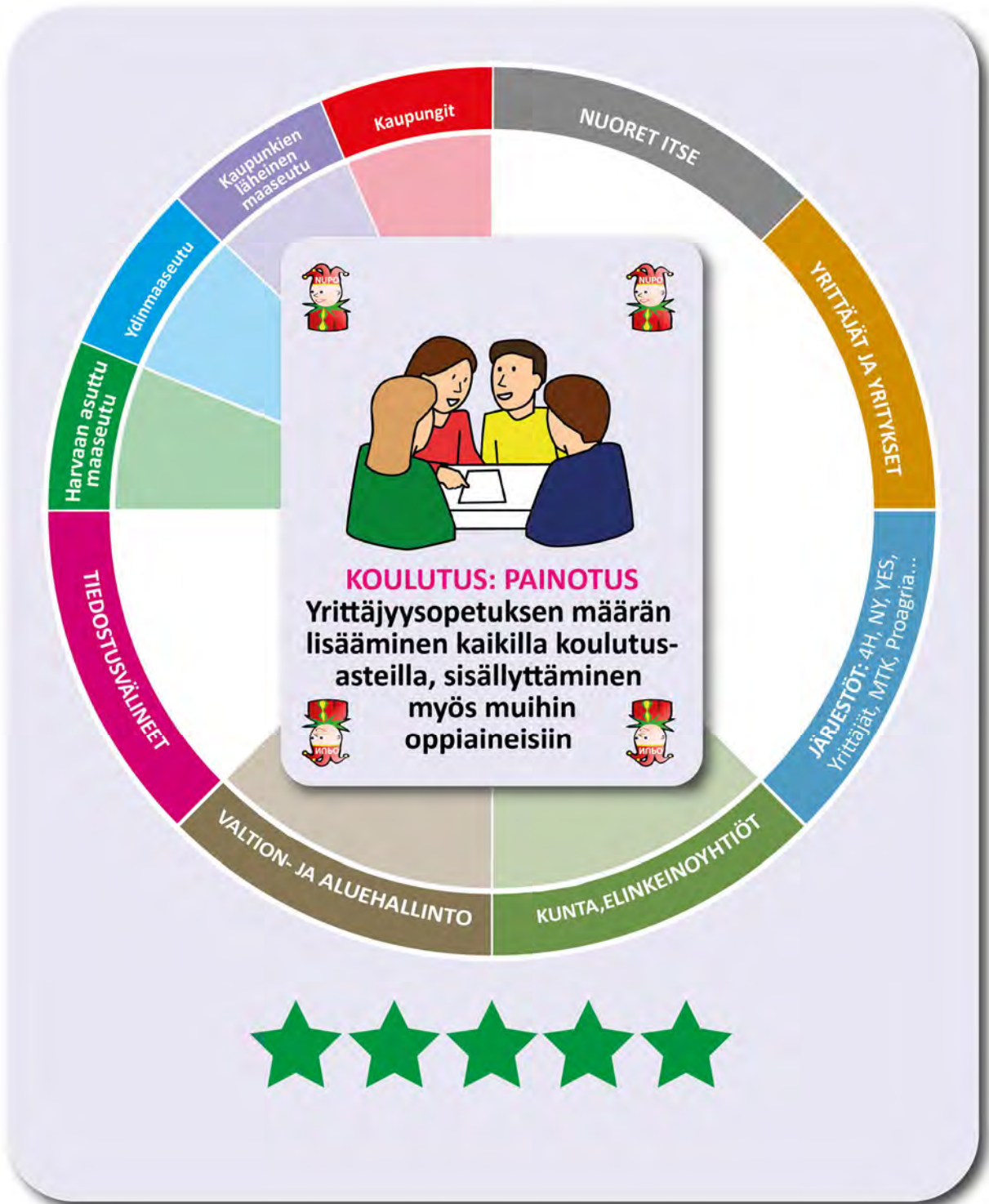

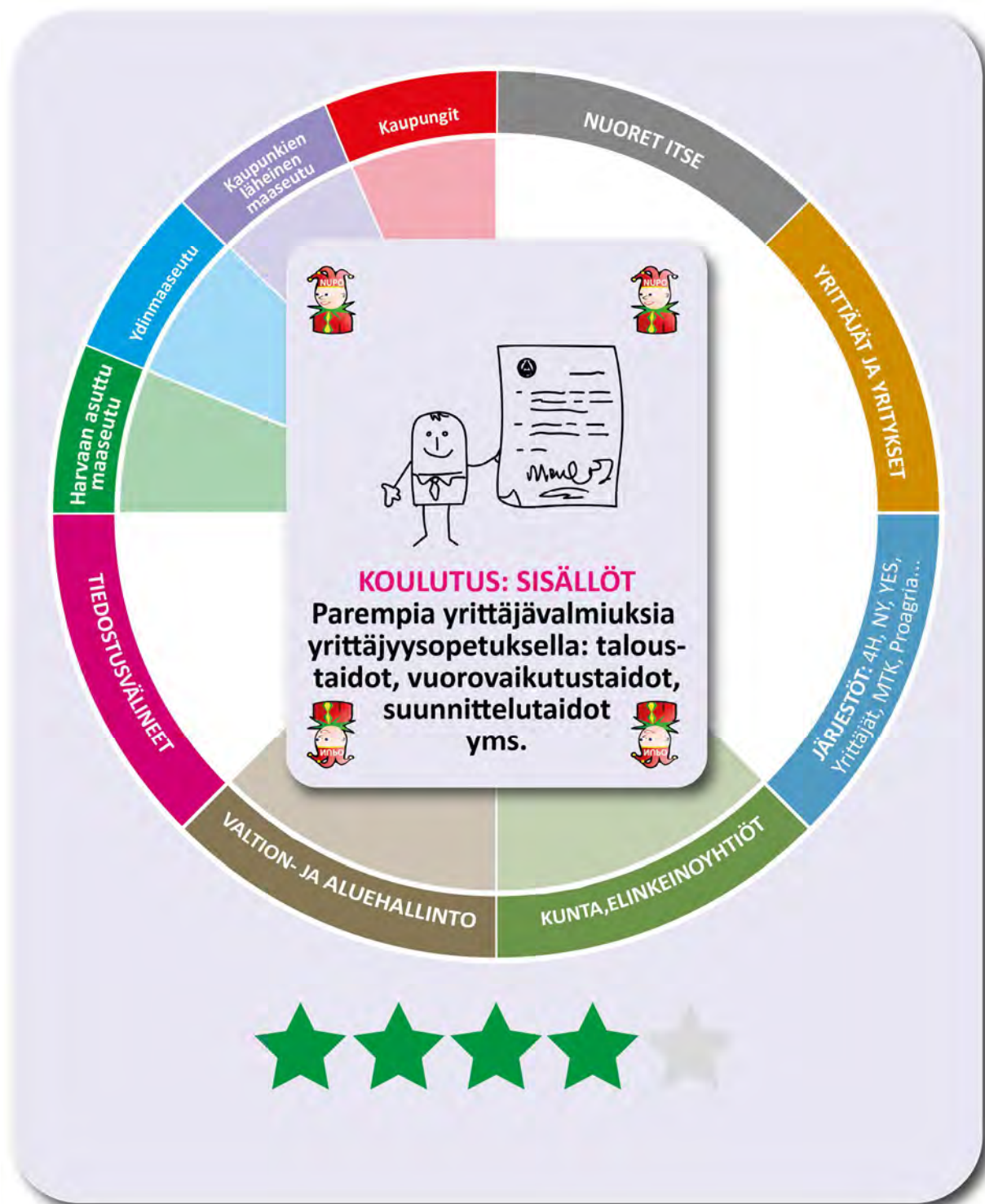

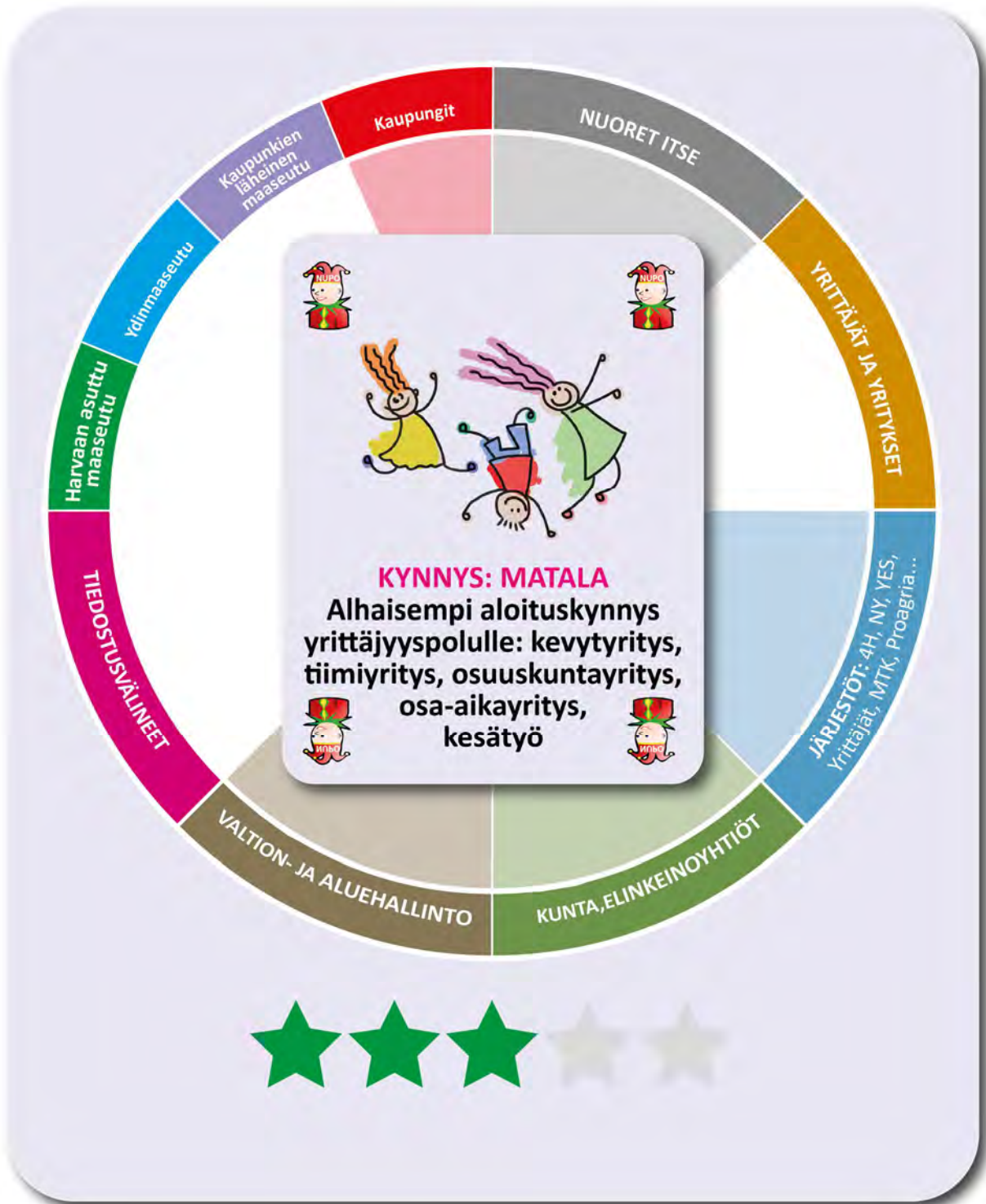

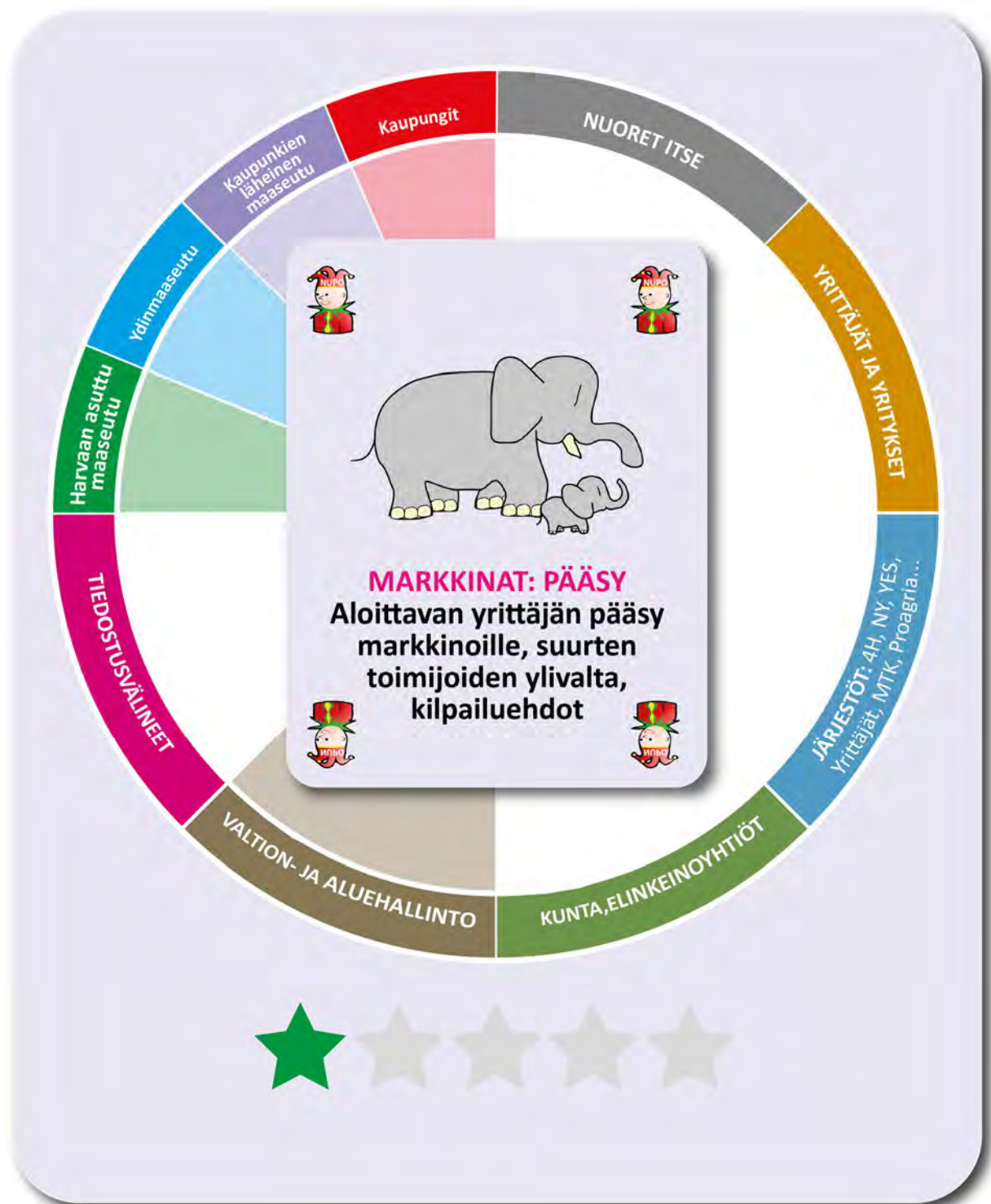

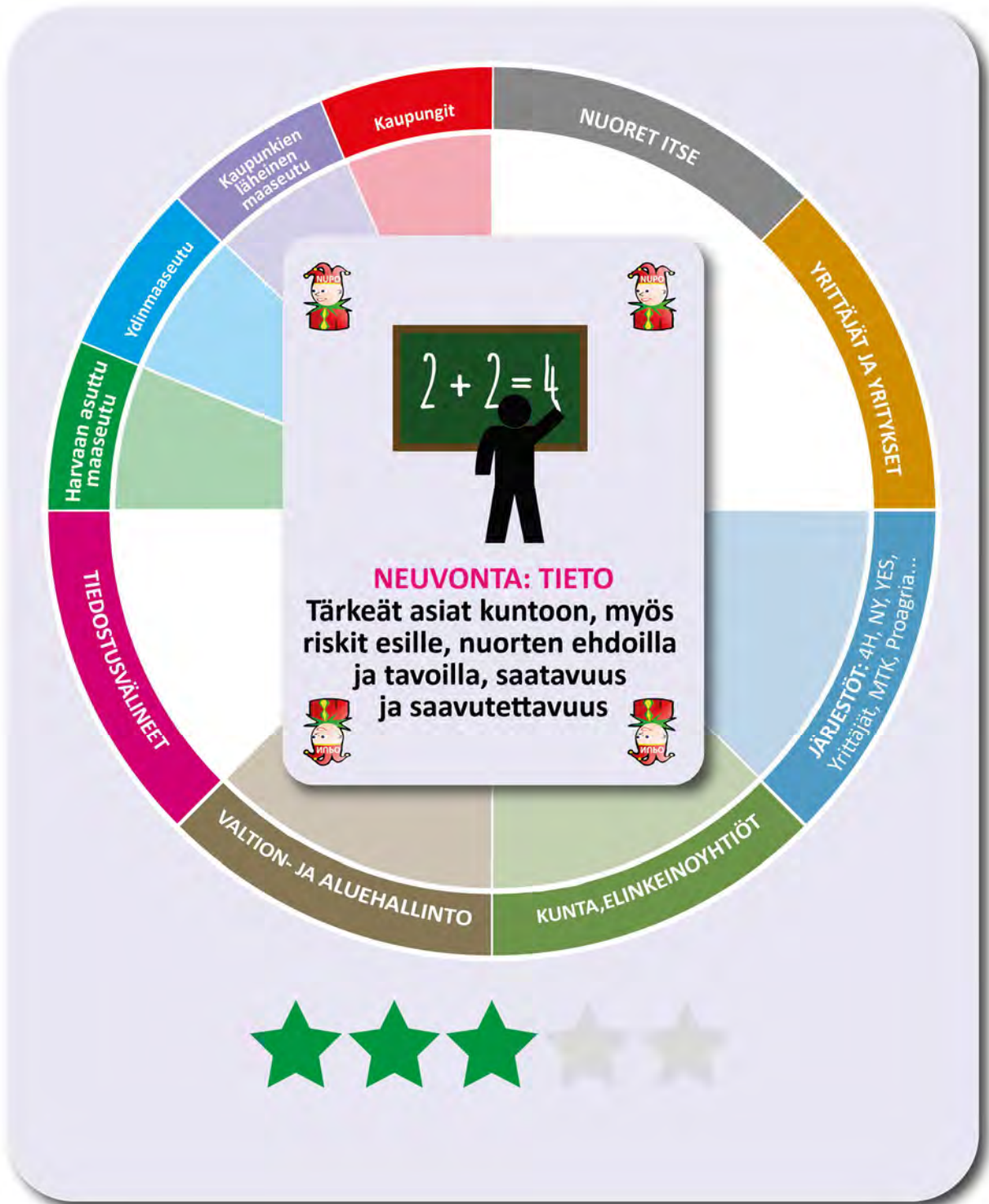

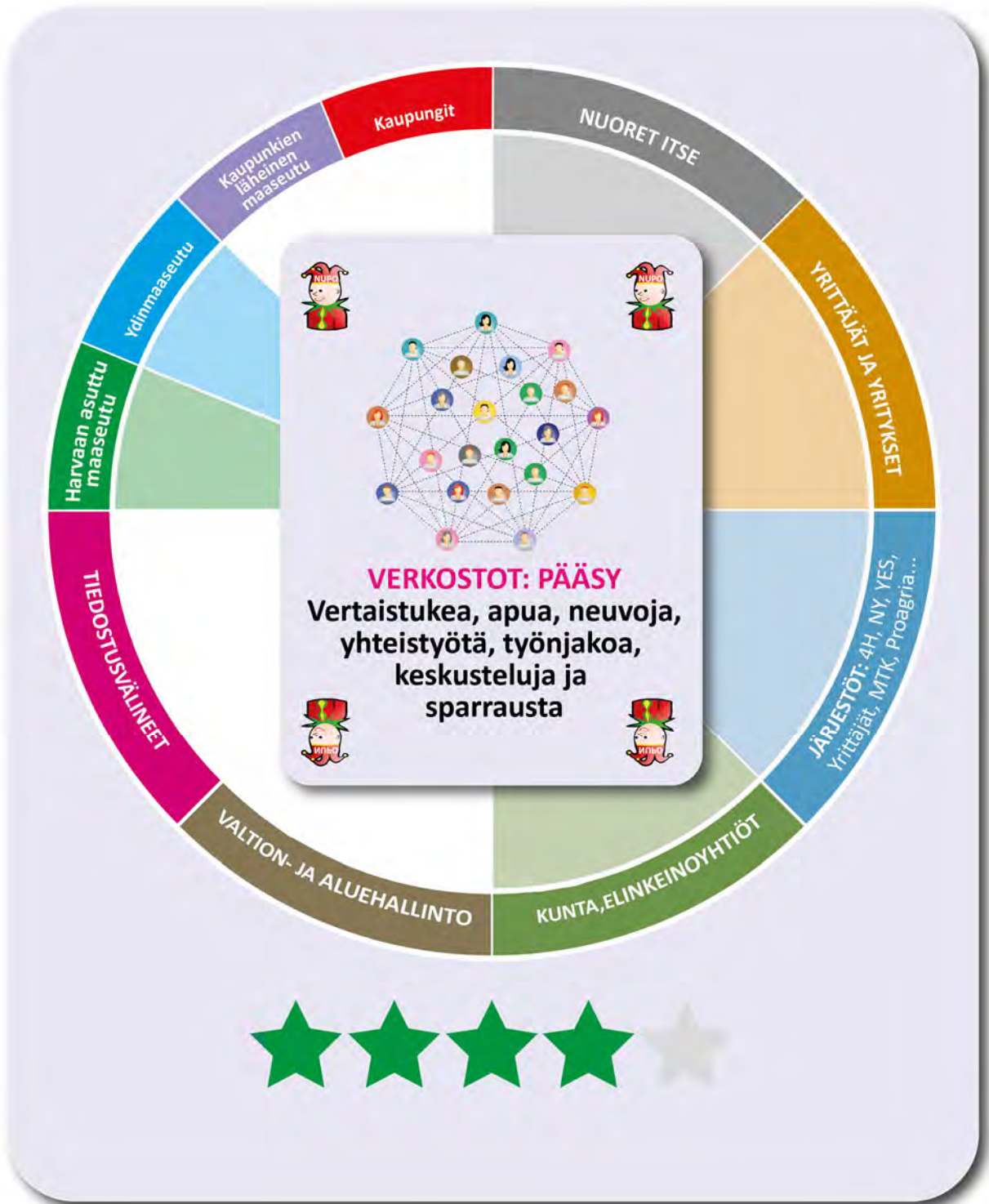

Tuomas Kuhmonen

NUORTEN YRITTÄJYYSPOLUT

Tässä tutkimuksessa pureudutaan nuorten aikuisten yrittäjyyspolkuihin monesta eri näkökulmasta. Tutkimuksessa tarkastellaan yrittäjyyspolun alkua ja sillä etenemistä, yrittäjäaktiivisuuden tason ja kehityksen syitä ja edistämiskeinoja sekä alueiden välisiä eroja. Tutkimus perustuu useisiin eri aineistoihin: tilastoihin, kyselyihin, haastatteluihin ja työpajoihin.

Perinteisiä yrittäjyyspolitiikan keinoja ovat olleet muun muassa toimitilojen tarjoaminen ja infrastruktuurin kehittäminen, tuen ja rahoituksen tarjoaminen, byrokratian ja verotuksen keventäminen ja sosiaaliturvan parantaminen. Tässä tutkimuksessa näiden puitetekijöihin kohdistuvien keinojen vaikuttavuus nuorten yrittäjyyden edistämässä näyttyy marginaalisena. Puitetekijät ovat joko pääsääntöisesti tyydyttävässä kunnossa tai ne eivät ole kriittisiä nuorten yrittäjäaktiivisuuden kannalta. Vaikuttavina keinoina pidetään muun muassa yrittäjyyskasvatusta, esimerkkejä ja malleja tarjoavaa positiivista viestintää, matalan kynnyksen henkilökohtaista neuvontaa ja mentorointia, kannustavaa ilmapiiriä sekä tutustumis- ja kokeilumahdollisuuksia. Voidaan sanoa, että tällaisen yrittäjyyspolitiikan keskiössä eivät ole puitteet vaan ihminen.

Tutkimuksen eri aineistoista tislattiin 20 NUPO-toimenpidekorttia, joihin liitettiin keskeiset toimijatahot, alueelliset painotukset ja yleinen merkitys nuorten yrittäjäaktiivisuuden edistämässä. Korteista koostettiin nuorten yrittäjyyden politiikka- ja toimenpideohjelma. Ohjelma sisältää viisi kokonaisuutta: puite-, vetovoima-, osaamis-, sparraus- ja kynnyspaketit.

ISBN 978-952-249-542-9 (painettu)

ISBN 978-952-249-542-6 (pdf)

ISSN 1797-1322

Aikaisempia TUTU eJULKAISUJA

1/2020: A Roadmap Until 2030 and First Action Plan for the Peruvian Agri-food Sector, Focusing on Andean Native Crops.

13/2019: Liikunnallisen elämäntavan haasteita ja ratkaisuja. STYLE-hankkeen sidosryhmätyöpajojen tulokset.

12/2019: Coolest Student Papers at Finland Futures Research Centre 2018-2019. Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen valittuja opiskelijatöitä 2018-2019.

11/2019: Historian museon toiminnan tulevaisuuskuvat.

10/2019: ICLEI Green Circular Cities Coalition. Feasibility study to build an active network of circular economy actors in the Turku region.

TULEVAISUUDEN
TUTKIMUSKESKUS

TURUN
YLIOPISTO